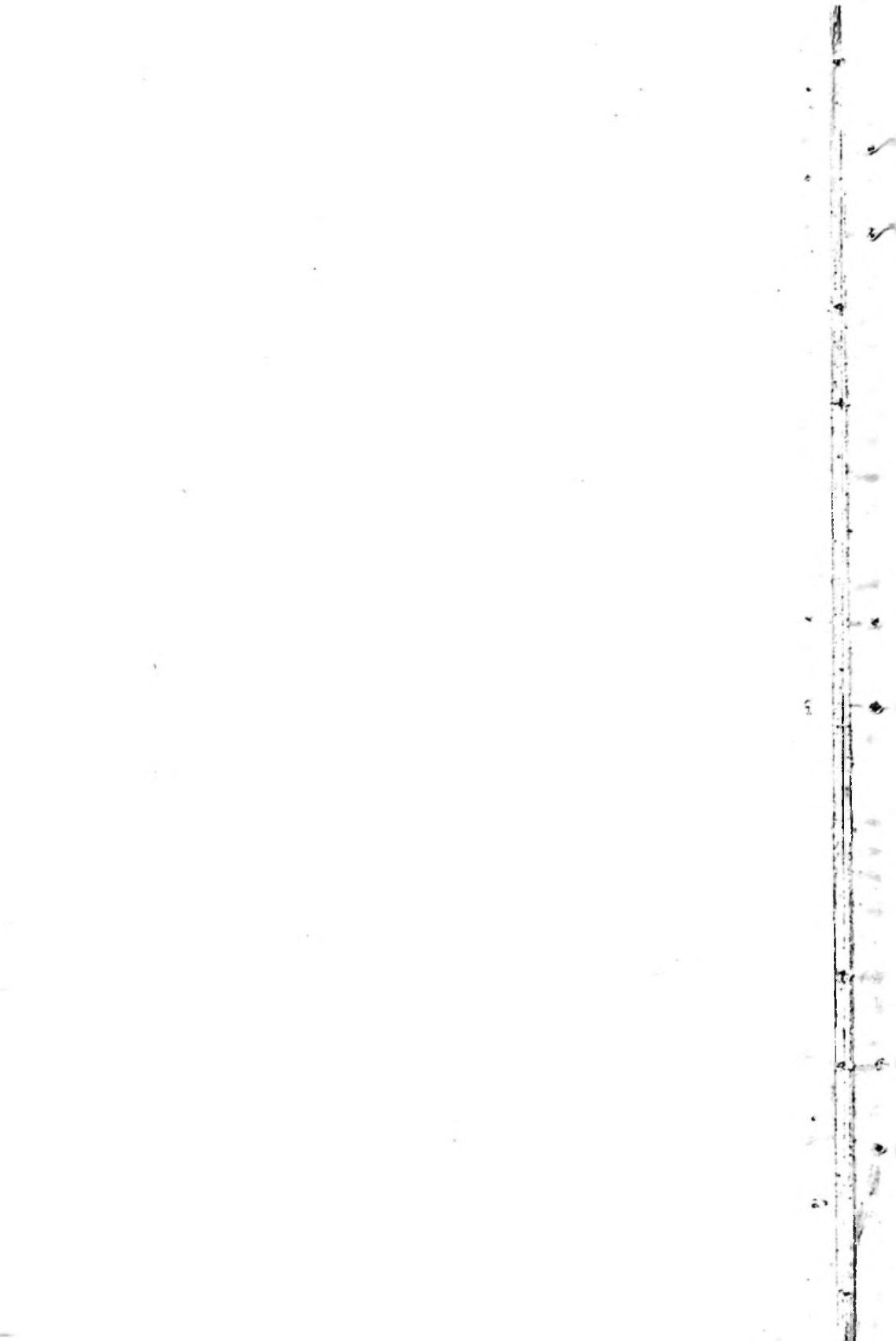

Op 26 Mei is van ons heengegaan onze Oud-Opperbevelhebber van Land- en Zeemacht Generaal C. J. Snijders. Generaal Snijders was niet alleen Eere-lid van onze Vereeniging, doch nam ook, nog na zijn dienstverlating meermalen deel aan de werkzaamheden van die Vereeniging. Zoo is hij o.a. Redacteur geweest van ons Wetenschappelijk Jaarbericht. Wij zullen Generaal Snijders blijven gedenken als „Een moedig en beleidvol krijgsman, Nederland onwankelbaar getrouw!” Hij ruste in vrede!

Bijeenkomst van Vrijdag 21 Oct. 1938 te 's-Gravenhage.

Voorzitter: Zijne Excellentie, de Luitenant-Generaal b.d. C. A. Prins.

Aanwezig: Het Eerelid Zijne Excellentie de Luitenant-Generaal b.d. T. F. J. Muller Massis, Lid van den Raad van State.

De Voorzitter:

Mijne Heeren,

Ik open deze eerste vergadering van ons werkjaar 1938/39, en spreek daarbij de hoop uit, dat het een voor de Vereeniging goed jaar moge worden, met interessante vergaderingen en een steeds toenemend aantal leden.

Terugziende op den tijd die verlopen is sedert wij hier de laatste maal vergaderden, wil ik gaarne een paar zaken memoreeren.

Daar is vooreerst het 40-jarig Regeeringsjubileum van Hare Majesteit onze geliefde en geëerbiedigde Koningin, waarbij ons volk op ondubbelzinnige, dikwijls roerende wijze van zijne liefde en aanhankelijkheid jegens H. M. heeft getuigd. Waar ik in een zoo bij uitstek nationaal getint gezelschap als dit gelijke gevoelens aanwezig weet, meen ik U te mogen vragen aan die gevoelens uiting te geven door met mij den kreet aan te heffen: Leve de Koningin.

Het Regeeringsjubileum van H. M. de Koningin leidt onze gedachten vanzelf naar de Wapenschouw op 29 Augustus j.l. Ieder die dat défilé heeft bijgewoond, zal hebben kunnen constateeren hoe uitstekend de houding van den troep daarbij was, als was die zich bewust eene taak te vervullen, die door de natie gewaardeerd wordt. Men kon zien dat er thans een geheel andere wind door de weermacht waait dan in de jaren van afbraak en dépressie.

Voorts wil ik memoreeren de maanden van spanning en oorlogsdreiging die achter ons liggen, en die voor ons land culmineerden in het besluit der Regeering tot het

mobiliseeren van de grens- en kustverdediging en van de luchtverdediging. Wij kunnen niet genoeg waardeeren, dat onze Regeering tot dien stap is overgegaan, daarmede te kennen gevende dat zij vastbesloten was, den toegang tot ons grondgebied tot het uiterste te verdedigen. De feiten bewijzen dat het buitenland deze houding onzer Regeering terdege heeft opgemerkt en er zijne conclusies uit heeft getrokken. Met groote voldoening mag worden geconstateerd, dat in die spannende dagen het geheele volk achter de Regeering stond, en dat het mobiliseeren en het innemen der opstellingen, in aanmerking genomen dat ons leger zich nog in reorganisatie bevond, uitstekend is verlopen.

Natuurlijk zullen ook tekortkomingen aan het licht komen, vooral op materieel gebied; wij mogen verwachten dat met dubbele kracht ernaar zal worden gestreefd, die tekortkomingen met den meesten spoed in te halen. Het kan immers niet genoeg worden gezegd, dat wij, ook al is het ditmaal niet tot een oorlog gekomen, in zoo snel mogelijk tempo aan den opbouw van de weermacht moeten doorwerken.

Misschien is deze gedeeltelijke mobilisatie ook wel aanleiding geweest, dat de quaestie van het opperbevel onder de oogen is gezien, die nog op afdoende regeling wacht.

M. H. ik moet nog vermelden dat bij de receptie, door de Directeuren van de H.K.S. en de H.M.K.S. op 2 Mei j.l. gehouden, ter gelegenheid resp. van het 70-jarig en het 20-jarig bestaan dier inrichtingen, onze Vereeniging is vertegenwoordigd door den Generaal-Majoor Feuilletau de Bruijn en door mij.

Bij de op 1 November a.s. ingaande bevorderingen en overplaatsingen zijn ook een aantal van de hier aanwezige H.H. betrokken; voor zoover ik hen nog niet persoonlijk heb gelukgewenscht, doe ik dat door deze. Van de aanwezige bestuursleden is de kapitein Mantel bevorderd tot Majoor; voorts is de spreker van hedenavond, Majcor-Veldmeyer, bevorderd tot Luitenant-Kolonel; ik ben zeker Uw tolk te zijn, M. H., als ik deze Heeren namens U met hunne bevordering gelukwensch.

Ons werkplan voor het werkjaar 1938/39 luidt als volgt:
Hedenavond. Luitenant-Kolonel der Infanterie S. Veldmeyer. De opleiding van onze infanterie, ook wat het kader betreft.

November 1938. Kapitein van den Generalen Staf W. J. K. Baay. Het gebruik en de organisatie van modern anti-tankgeschut.

Januari 1939. Generaal-Majoor Jhr. J. T. Alting von Geusau. De hogere vorming van onze beroepsofficieren.

Februari 1939. Kapitein van den Generalen Staf. B. R. P. F. Hasselman. Strategisch en tactisch gebruik van onze gemoderniseerde lichte troepen.

Maart 1939. Luitenant-Kolonel van den Generalen Staf W. Thomson. Onze kustverdediging (Landmacht, Luchtmacht, Zeemacht).

April 1939. Luitenant-Kolonel van den Generalen Staf D. A. van Hilten. De infanterie-aanval over de laatste 300 M.

Reserve: Kapitein van den Generalen Staf P. L. G. Doorman. Beschouwingen naar aanleiding van de artilleristische ondersteuning van den aanval, ingevolge onze bestaande voorschriften.

Zooals U op het convocatiebiljet heeft gezien moet heden eene verkiezing van bestuursleden plaats hebben in verband met het periodiek aftreden van de Heeren Jhr. J. T. Alting von Geusau, C. E. L. Helfrich en H. F. M. Baron van Voorts tot Voorst, die zich herkiesbaar stellen. De verkiezing zal in de pauze plaats hebben. ¹⁾

Het Wetenschappelijk Jaarbericht, dat ditmaal, zooals U bekend is over 1½ jaar loopt, zal U bereiken tegelijk met het verslag over de lezing van heden avond.

De toezending van de verslagen aan de leden in Ned.-Indië is nu zóó geregeld, dat zij van hier rechtstreeks aan hun adres in Indië worden gezonden; daardoor zijn zij eerder in hun bezit en bovendien worden kosten gespaard.

Ik geef nu het woord aan den Luit.-Kolonel Veldmeyer voor het houden van zijne voordracht.

---

¹⁾ Op voorstel van Generaal-Majoor Hackstroh worden genoemde H.H. bij acclamatie herkozen.

DE OPLEIDING VAN ONZE INFANTERIE; OOK WAT HET KADER BETREFT.¹⁾

Luitenant-Kolonel S. Veldmeyer.

Mijnheer de Voorzitter, Mijne Heeren,

Een voordracht over de opleiding onzer infanterie biedt de mogelijkheid om tal van vraagstukken, die daarop betrekking hebben, te behandelen. Ik noem naast de technische opleiding van de dienstplichtigen en het dienstplichtig kader, die van de reserve-officieren en hun verdere vorming, de opleiding tot beroepsofficier, het verband tussende vredesorganisatie en de oorlogsverbanden, de vooropleiding van de jeugd en nog meer.

Ik acht het thans, nu voor de opleiding van ons wapen zooveel betere oefenvoorwaarden zijn verkregen, het meest nuttig uiteen te zetten, hoe n.m.m. die gunstiger voorwaarden het beste kunnen worden aangewend voor de technische en krijgstuchtelijke vorming van de infanterie in het algemeen. Immers onze infanterie moet van den grond af worden opgebouwd.

I. DE OPLEIDINGSVOORSCHRIFTEN.

In wil aanvangen met een korte bespreking van de voorschriften, welke de opleiding van ons wapen beheerschen, terwijl ik daarna een en ander zal zeggen over de opleiding van de infanterie buiten onze grenzen.

Het voorschrift Grondslagen en Regeling voor de Opleiding van de Infanterie vormt de basis waarop de opleiding van het wapen der infanterie steunt.

Dit voorschrift wordt niet verstrekt aan de onderofficieren.

Ik betreur dit, omdat deze inderdaad het voorschrift telkens weer behooren te raadplegen om hun taak bij de instructie zoo goed mogelijk te kunnen vervullen.

---

¹⁾ Voor de korte inhoud wordt verwezen naar het slot van de voordracht.

Tal van nuttige aanwijzingen over de vorming van den troep worden in hoofdstuk I gegeven. Een afzonderlijk kapittel van dit hoofdstuk is zelfs gewijd aan „Commandanten en Instructeurs”.

Ik moge den bataljonscommandanten daarom in overweging geven de G.O.I. en dan speciaal hoofdstuk I en IV — hoofdstuk IV bevat de eischen aan welke moet worden voldaan — nu en dan met de officieren en onder-officieren te doen bespreken.

In deze vergadering is het uiteraard slechts mogelijk en dienstig op enkele punten de aandacht te vestigen. Door het verklaren van enkele punten wil ik aantonen, dat een grondige bestudeering van de G.O.I. van uitnemend belang voor de opleiding is.

In punt 1 wordt aangegeven, dat de opleiding ten doel heeft:

aanvoerders en manschappen, afzonderlijk en vereenigd in tactische verbanden, geschikt te maken voor de goede vervulling van de oorlogstaak.

In minder woorden kan de taak welke de groeps-, sectie-, compagnies- en hoogere commandanten t.a.v. de opleiding van den troep hebben te vervullen niet worden uitgedrukt.

Hiermede is tevens de groote verantwoordelijkheid voor allen, die met de instructie zijn belast, vastgesteld.

De regeling, welke in de G.O.I. is getroffen om op eenvoudige wijze de aantekeningen te maken, die inzicht geven in de vorderingen, de schietuitkomsten, het afwezig zijn van leerlingen bij verschillende diensten (gaskamer, oefeningen bij duisternis, marschen) en welke de ingewikkelde z.g. „klasse-aantekening”, welke eertijds in een aanschrijving was aanbevolen, vervangt, moge ik in de bijzondere aandacht aanbevelen. Die klasse-aantekeningen van eertijds hebben weleens heel wat zorgen gebaard, de regeling van thans is eenvoudig en doet toch het inzicht van den groeps-, sectie- en compagniescommandant indringen tot in de details van hun onderdeelen.

Als deze aantekeningen worden verwaarloosd, schaadt men de opleiding.

De vaststelling van de diensttijden is na nauwgezette overweging van verschillende factoren geschied.

In den zomer wordt van Maandag tot Vrijdag $7\frac{1}{2}$ uur, in den winter 7 uren geoefend; des Zaterdags resp. $5\frac{1}{2}$ en 5 uren.

De gunstigste oefenruimten zijn van 7.30 (8.00)—12.00 en van 13.30—16.30 des Zaterdags van 7.00 (7.30)—12.30.

Bij deze oefentijdruimten kan worden doorgewerkt zonder dat zóó lange rusten behoeven te worden gegeven, dat de troep daardoor uit zijn oefensfeer geraakt, hetgeen geschiedt, indien in het midden van den morgen een half uur wordt gerust. Voor de oefeningsenergie na een rust van een half uur tot aan het uur van afmarsch naar de kazerne geef ik weinig.

Terloops waarschuw ik hier ook tegen de rust welke dikwijls wordt gehouden bij aankomst op het oefenterrein. Men vangt geen oefening aan met rusten. De geleverde prestatie is bovendien dan veelal nog zoo gering geweest, dat het geven van rust, dan reeds, onmanlijk moet worden geacht.

Als men in den winter na 8.00 aanvangt, om welke beweegredenen dan ook, is dit fout.

Dat de werkdiensten moeten worden verricht buiten de voor oefening geschikte tijdruimten is een nuttige beperking waaraan de hand dient te worden gehouden in alle garnizoenen. Laat de capaciteit van de badinrichting, baden buiten de diensturen niet toe, dan moet deze worden uitgebreid.

De lichtingsploeg bij een compagnie wordt in groepen (stukken, klassen) ingedeeld. De groepen worden tot sectiën vereenigd.

Ik acht het onjuist, dat de legering op de kamers beslist over de vaststelling van het aantal groepen en sectiën.

Onzen dienstplichtigen moet een vredes- en een oorlogsorganisatie worden geleerd. Dit is moeilijk genoeg. Laten wij hun het leeren van een oefenorganisatie besparen. Deze

is bovendien onlogisch en verbreekt de samenhang in de eenheden.

In de G.O.I. van 1936 is opzettelijk gebroken met de indeeling in klassen en is de indeeling in tactische eenheden bevolen.

Opzettelijk is de sectie-commandant toen ingeschakeld.

Deze moet verantwoordelijk worden gesteld voor de oefening, de tucht en de uitrusting van zijn sectie. Dit is mede de beteekenis van het geschikt maken van de aanvoerders voor hun taak.

Het domme „toezicht houden” van de officieren en het hogere onderofficierskader hoopte de legerleiding hiermede uit te schakelen. De compagnies-commandant heeft er het middel in te zien, zijn opleidingsarbeid te verdeelen over zijn officieren om daardoor zelf de handen vrij te houden voor scheppenden arbeid en de uitleving van zijn drang naar initiatief, waarvoor sommige meenen niet voldoende tijd en gelegenheid beschikbaar te hebben, terwijl het voorts voorkomt, dat de troepen steeds uitrukken onder commando van onderofficieren, hetgeen niet geoorloofd en niet gewenscht is.

Tal van nuttige aanwijzingen en bevelen bevat hoofdstuk I van de G.O.I., welke inderdaad wettigen, dat meer aandacht aan de bestudeering van dit voorschrift wordt geschonken.

In hoofdstuk II is o.m. de regeling van de verdeeling van de dienstplichtigen en het dienstplichtig kader over de verschillende opleidingsgroepen vastgesteld.

Het is verheugend, dat thans vrij algemeen wordt ingezien — hetgeen ook in dit hoofdstuk is vastgelegd — dat alle opleidingsgroepen even belangrijk zijn en het niet juist was, hetgeen vroeger geschiedde, dat men de mitrailisten, mortieristen en het verbindingspersoneel uitzocht en uit het overschot de tirailleur-sectiën opbouwde. De volgende etappe moet zijn, dat het inzicht baan breekt, dat aan de tirailleurs de allerzwaarste taak in het gevecht zal toevallen en dat hun opleiding de moeilijkste is.

De tijdperken, waarin de opleiding is verdeeld, worden in dit hoofdstuk aangegeven, terwijl in grove trekken is vermeld welke oefenstof in die tijdperken moet worden behandeld.

De tijdperken duren respectievelijk 5, 4 en 2 maanden.

In het 1e tijdperk heeft de individueele opleiding en die in groeps- en sectie-verband plaats.

De opleiding in sectie-verband kan niet volledig zijn. De tijd is daarvoor te kort. Ze moet worden voltooid in het 2e tijdperk, terwijl in dit tijdperk tevens de individueele vorming moet worden opgevoerd — een zaak waaraan de grootst mogelijke aandacht dient te worden geschonken — voorts wordt de vorming van den troep in compagnies-verband aangevangen en voltooid.

Het 3e tijdperk is bestemd voor het houden van bataljons-oefeningen en oefeningen in samenwerking met andere wapens, terwijl tevens de geoefendheid in groeps-, sectie- en compagnies-verband, zoomede de individueele geoefendheid, worden onderhouden en bevestigd.

Hoofdstuk II geeft verder enkele algemeene aanwijzingen voor de organisatie der herhalingsoefeningen.

In hoofdstuk III wordt de kaderopleiding geregeld.

De eerste-oefeningstijd van 12 maanden van dit kader is verdeeld in vier *tijdvakken*:

Deze zijn:

Tijdvak A: van en met de 9e oefenweek tot het tijdstip waarop de voorgaande kaderploeg met groot verlof ver trekt (vier maanden), bestemd voor de (onderofficiers) opleiding tot den rang van korporaal;

Tijdvak B: van laatstgenoemd tijdstip tot aan het einde van het tweede tijdperk van de manschappen, waarmede zij onder de wapenen zijn gekomen (drie maanden), bestemd voor de opleiding tot den rang van sergeant;

Tijdvak C: het derde tijdperk van de manschappen-opleiding waarmede zij onder de wapenen zijn gekomen (twee maanden), bestemd voor het dienstdoen in den rang van sergeant;

Tijdvak D: de resteerende tijd (1 maand), bestemd voor het houden van oefeningen met de manschappen van het tweede bataljon van de volgende ploeg.

Bij de laatste wijziging van de dienstplichtwet is voor de vorming van het dienstplichtig kader de toestand gebleven zooals deze was.

Helaas!

In 1935 werd de eerste-oefeningstijd van de kaderadspiranten van 9 op 12 maanden gebracht.

De verlenging van den eerste-oefeningstijd met 3 maanden heeft de mogelijkheid geopend, de opleiding van dit kader aanzienlijk te verbeteren, wat ten zeerste noodig was.

Het belangrijkste voordeel, hetwelk hierdoor werd verkregen was, dat de adspiranten gelijk met hun lichtingsploeg opkwamen en eerst na 2 maanden definitief voor de kaderopleiding werden aangewezen, nadat de compagniescommandanten hen in de praktijk van het vak hadden kunnen observeeren.

Nadat de lichtingsploeg, met welke zij hun intrede bij het regiment deden, met groot verlof was vertrokken, werd hun opleiding voortgezet door oefening in en met den troep, gevormd door dienstplichtigen van de volgende lichtingsploeg.

Het voordeel hierdoor verkregen behoef ik niet te schetsen, het spreekt voor zich zelf.

Door de verlenging van den eerste-oefeningstijd van de dienstplichtigen is dit voordeel verloren gegaan.

Thans gaat dit kader over naar de IIe bataljons en oefent het in het verband van de onderdeelen, gevormd door dienstplichtigen met wie het tegelijk in dienst trad en te midden van wie het eenige maanden op dezelfde kamers legerde.

Een logische consequentie van de verlenging van den oefeningstijd van de dienstplichtigen tot 11 maanden ware het geweest, indien de eerste-oefeningstijd van de kaderadspiranten op 17 maanden was gebracht.

De eischen als aanvoerder aan dit kader te stellen

maken een oefentijd van 17 maanden noodzakelijk; men bedenke dat wij voor dit kader geen voortgezette opleiding kennen.

Zijn praktische vorming in en met den troep zou dit kader dan als korporaal en als sergeant kunnen worden gegeven bij de lichtingsploeg, welke een half jaar later opkomt, gedurende 5 maanden bij de Ie bataljons en daarna gedurende 6 maanden bij de IIe bataljons. De encadreering van de IIe bataljons met beroepskader zou dan eenvoudiger kunnen zijn opgezet, waardoor een geldelijke compensatie zou zijn verkregen.

In hoofdstuk IV van de G.O.I. zijn de eischen gesteld waaraan de dienstplichtigen, het kader en de troepen moeten voldoen.

In dit opzicht heeft de G.O.I. van 1938 een belangrijke uitbreiding ondergaan. Voorheen toch werden slechts de eischen gesteld waaraan de dienstplichtigen bij het *einde van het eerste tijdperk individueel* moesten voldoen, thans zijn ook de eischen opgenomen waaraan de groepen, sectiën en compagnieën bij het einde van het eerste en bij het einde van het tweede tijdperk moeten voldoen, waarbij op logische wijze is ingeschakeld het aandeel, dat de beroeps- en reserve-officieren en de beroeps- en dienstplichtige onderofficieren in de vervulling van die eischen voor hun rekening hebben te nemen.

Ik had nog gaarne opgenomen gezien de eischen waaraan het bataljon bij het einde van het derde tijdperk behoort te voldoen, terwijl n.m.m. ook de eischen aan de tucht in de verschillende eenheden te stellen bij het einde van het 2e en 3e tijdperk, hadden kunnen zijn vermeld.

De gestelde eischen zullen een prikkel vormen om het peil van de opleiding zoo hoog mogelijk op te voeren, terwijl daardoor tevens de richtlijnen voor de vorming van den troep zijn uitgestippeld.

In de G.O.I., welke in groote trekken aangeeft hoe de infanterie wordt gevormd, is bepaald, dat de opleiding zal geschieden aan de hand van Wenken.

Het Legerbestuur deed in 1930 en 1931 een proefopleiding houden — Beschikking M. v. D. d.d. 15 Januari 1930, IIe Afd. B. No. 47 — met het doel te geraken tot een betere opleiding van onze infanterie.

Den commandant van die proefopleiding werd opgedragen:

a. vast te stellen, tot welke hoogte de opleidingsresultaten kunnen worden opgevoerd bij intensief gebruik van den tijd en betere opleidingsmethoden;

b. die betere opleidingsmethoden vast te leggen (onder vermelding van de benoodigde hulpmiddelen) en een tijdstabel te ontwerpen (aantal uren voor de opleiding in elk vak benoodigd); een en ander, teneinde te kunnen dienen voor andere opleidingen;

c. vast te stellen de beste opleidingswijze van het dienstplichtig kader;

d. een aantekening te maken van het aantal werkelijke oefeningen, waarin elke dienstplichtige aanwezig was, ter vergelijking met het aantal verplegingsuren; en

e. te overwegen of, afgescheiden van de filmvertooningen, bedoeld als middel om de belangstelling van den soldaat voor zijn militaire ontwikkeling te verhoogen, zich bij de opleiding zelve de behoefte doet gevoelen aan een instructie-film als leermiddel; daarbij te vermelden het te bereiken doel, dat met gebruik van de film den leider van de proefopleiding voor oogen zou staan, alsmede de eischen (in algemeenen zin), waaraan de te gebruiken film(s) zou(den) moeten voldoen.

Voorts ontving die commandant opdracht de gegevens te verzamelen benoodigd voor de omwerking van het boekwerk, „Grondslagen en Regeling Opleiding Infanterie“.

Ik zal niet in uitvoerige beschouwingen treden over de organisatie van die proefopleiding. Ze werd gehouden met de tirailleurs, mitrailhisten, mortieristen en het verbindingspersoneel van een zomer- en een winterploeg.

Het eindresultaat is geweest, dat door het Legerbestuur voor de opleiding der tirailleurs een werkje getiteld „Wen-

ken voor de opleiding — kader en manschappen — der infanterie, Deel A. De Tirailleuropleiding”, werd uitgegeven en dat voor de opleiding van de mitraillisten, mortieristen en het verbindingspersoneel werden samengesteld, respectievelijk de Deelen B., C. en D., waarin voor de algemeene militaire leervakken naar Deel A werd verwezen, en waarin voorts voor die opleidingsgroepen de z.g. specialistische vakken werden behandeld.

In 1937 is de, door de Wenken-commissie samengestelde 2e. uitgave verschenen, waarbij de leerstof voor elke opleidingsgroep in haar geheel is verzameld in één boekwerkje en thans staat de 3e uitgave, aangepast aan den verlengden eerste-oefeningstijd, reeds ter beschikking.

De Deelen A., B., C. en D. der Wenken regelen de individueele opleiding van den soldaat in de groep (het stuk) en de vorming van de groep (het stuk) en de sectie respectievelijk voor de tirailleurs, mitraillisten, mortieristen en het verbindingspersoneel; dit is de opleiding van de dienstplichtigen in het eerste tijdperk bij de 1e bataljons.

Vijf maanden zijn niet voldoende om ook de sectie volledig te oefenen, zoodat deze, na grondige behandeling van de leerstof uit de Wenken nog slechts haar taak zal kunnen vervullen als de te onderstellen gevechtsomstandigheden van eenvoudigen aard zijn.

De 3e uitgave bevat nagenoeg dezelfde leerstof als de 2e uitgave, slechts zijn de vierweeksche oefen-perioden verlengd tot vijfweeksche en is voor dezelfde oefenstof een ruimere toebedeeling van oefentijd mogelijk geworden.

Voorts werden enkele verduidelijkingen en aanvullingen van geringen omvang opgenomen.

De wijze van opleiding van het dienstplichtig kader is in de Deelen A., B., C. en D. voor den geheelen eerste-oefeningstijd van 12 maanden geregeld.

Elk Deel der Wenken bevat drie hoofdstukken en een aantal bijlagen.

Hoofdstuk I, Inleiding, is voor de vier deelen nagenoeg gelijkloidend.

In dit hoofdstuk worden aanwijzingen en verklaringen

gegeven, welke o.m. ten doel hebben een starre toepassing van de Wenken te voorkomen.

Zoo leest U daarin b.v.:

„De als norm aangegeven tijdruimte — dit is de tijdruimte benodigd voor de behandeling van bepaalde lessen — mag worden overschreden, indien door welke omstandigheden ook, het vereischte resultaat niet kan worden bereikt”.

„Kan van sommige vakken de leerstof in het eerste tijdperk niet geheel worden doorgewerkt, dan wordt deze in het tweede tijdperk verder behandeld”.

„De methode overschatte men niet. Zij *alleen* voert niet tot het doel”.

„De methode sluit het initiatief nimmer uit; uitgroei van de methode blijft steeds mogelijk”.

„*Een letterlijk opvolgen dezer Wenken mag nimmer worden geëischt*”.

„Zij geven den proefondervindelijk vastgestelden weg aan langs welken in den korten eerste-oefeningstijd hoge resultaten kunnen worden bereikt.

Het persoonlijk inzicht en initiatief van de C.Cn en hunne chefs kan niet worden gemist om bij de vele storende invloeden, die zich doen gelden en de uiteenlopende omstandigheden in de verschillende garnizoenen, den *geest* van de Wenken tot uiting te brengen, zonder star vast te houden aan de letter”.

„Teneinde de wijze van onderricht te verduidelijken zijn voorbeelden opgenomen. Officieren en onderofficieren moeten zich beijveren, ter vervanging van en naast deze, door hen zelf uitgewerkte voorbeelden te geven.”

Deze aanwijzingen schijnen mij duidelijk. En indien er dan toch geëischt wordt, dat in een bepaalde week, de les wordt behandeld, welke volgens de Wenken aan de beurt is, zonder er op te letten, of de voorafgaande leerstof is doorgewerkt; niet wordt toegestaan, dat in aansluiting met een korte marschoefening en na te hebben gerust, een oefening in den velddienst of een andere terreinoefening wordt gehouden; of de dienstprogramma's voor een

lichtingsploeg klakkeloos worden overgenomen van die, welke voor een voorgaande werden samengesteld, dan duidt dit slechts op een ontstellend te kort aan inzicht, op gemakzucht en op een totale afwezigheid van zin voor initiatief.

Er zijn geen Wenken samen te stellen waarin ook nog dergelijke factoren kunnen worden verdisconteerd.

Anderzijds hecht ik niet te groote beteekenis aan de klachten over de beperking van initiatief.

Ik heb persoonlijk in elke omgeving waarin ik werkte bijna nimmer gebrek aan waardeering voor het betoonen van initiatief ontmoet; ik heb nagenoeg steeds vrijheid van handelen zien schenken aan hen, die van deze vrijheid een juist gebruik wisten te maken, maar ik heb helaas ook geconstateerd, dat de klacht over beperking van initiatief en te groote mate van gebondenheid soms werd gebruikt als een maskeering voor de afwezigheid, van de eigenschappen, durf en plichtsbesef, op welke de drang naar initiatief en de zin voor vrijheid van handelen moeten steunen.

In hoofdstuk II wordt de individueele opleiding van de dienstplichtigen en de opleiding in groeps- en sectieverband, voor zoover deze geschiedt in het eerste tijdperk uitgewerkt; hoofdstuk III geeft de opleiding van het dienstplichtig kader gedurende zijn geheelen eerste-oefeningstijd.

In bijlagen is de verdeeling van het aantal oefeningen over de verschillende leervakken — de lesuren-staten — vastgesteld; is een voorbeeld van een diensttableau gegeven, waarin worden aangegeven de tijdruimten aan de verschillende leervakken te besteden in elke vijfweeke oefenperiode, zóó gekozen, dat rekening is gehouden met de beschikbaarstelling voor het betreffende onderdeel van de gymnastiekzaal, handgranaten- en hindernisbaan, het schietterrein enz. en een wekelijksch dienstprogramma, waarin de oefenstof is vermeld, welke in de verschillende oefeningen wordt behandeld en een overzicht, aangevende een regeling voor het geheele tijdperk van verschillende

aangelegenheden, door welke verstoringen van de vastgestelde oefeningen zullen worden veroorzaakt, indien ze niet tijdig worden geregeld.

II. DE OPLEIDING VAN DE INFANTERIE IN DUITSCHLAND, FRANKRIJK EN BELGIE.

Ik dank de heeren D. van Voorst Evekink, B. R. P. F. Hasselman en M. R. H. Calmeijer voor de hulp, welke zij mij verleenden om de benodigde gegevens te verzamelen.

In Duitschland is de opleiding van de infanterie geregeld in „Heft I” van het „Ausbildungsvorschrift für die Infanterie”. Dit voorschrift is niet in den handel verkrijgbaar.

In dit voorschrift worden de algemeene beginselen, welke bij de opleiding als richtsnoer moeten worden genomen, vermeld. Deze beginselen wijken in niets af van die welke zijn vermeld in onze G.O.I. en in de Wenken.

Voorts vermeldt dit voorschrift hetgeen door de verschillende opleidingsgroepen in de verschillende opleidings-tijdperken moet worden behandeld en het doel, hetwelk moet worden bereikt.

De algemeene gang van de opleiding is als volgt.

Begin October komt de lichtung onder de wapenen en wordt deze over de compagnieën en bataljons verdeeld.

Gedurende minstens 16 weken heeft de z.g. recruten-opleiding plaats. Hieronder wordt verstaan de individueele vorming van den soldaat.

Zoodra mogelijk moet worden geoefend in het raam van de groep.

Bij het einde van de recruten opleiding heeft de „Rekrutenbesichtigung” door den R.C. of B.C. plaats. Er wordt gewaarschuwd den gang van de opleiding door dit onderzoek niet al te zeer te storen. Er worden daaraan ongeveer vier dagen besteed.

De manschappen, die reeds een jaar onder de wapenen zijn, worden in dit tijdperk, voor zoover zij niet zijn werkzaam gesteld in de talrijke „baantjes”, dan wel zijn ingedeeld bij het Berlijnsche „Wachtregiment” of het „Lehr-

regiment", d.i. een oefenregiment, waarbij nieuwe voorschriften in ontwerp en nieuwe wapens worden beproefd, pas aangestelde officieren worden gedetacheerd om den opleidings-arbeid grondig te leeren kennen, enz., eveneens afzonderlijk geoeffend.

De individueele geoeffendheid wordt opgevoerd, terwijl zij, die voor bijzondere functies zijn bestemd, in die functies worden bekwaamd.

Van Maart af, de recrutenopleiding is dan geëindigd, worden de manschappen van het 1e dienstjaar en die van het 2e gelijkelijk over de sectiën verdeeld en vangt de „Verbandsausbildung" aan.

Hieronder wordt verstaan de opleiding in sectie- en compagniesverband. Deze duurt ongeveer drie maanden en wordt afgesloten met de „Kompaniebesichtigung" door den R.C.

Vervolgens begint de opleiding in bataljons- en regimentsverband.

In Juli of Augustus gaan alle regimenten gedurende 4 weken naar den „Truppenübungsplatz", waar een goede gelegenheid bestaat voor het houden van bataljons- en regimentsoefeningen in samenwerking met artillerie en ook het gevechtsschieten wordt beoeffend.

In September vinden de divisie- en legerkorpssoefeningen plaats.

Bij het einde van het 1e oefeningsjaar kunnen alle manschappen tot „Oberschütze" (soldaat 1e klasse) worden aangesteld en een gedeelte tot „Gefreiter" (deze zijn slechts meerdere *in dienst*).

Een deel der „Gefreite" kan bij het einde van het 2e jaar tot onderofficier worden benoemd; zij, die daartoe geschikt en genegen zijn, capituleeren en dienen 12 jaar.

De Deutsche C.C. is vrij in de wijze, waarop hij de opleiding wil verzorgen. Het doel is gesteld, er wordt onderzocht of op het vastgestelde tijdstip het doel is bereikt; hoe dit doel wordt bereikt wordt aan den C.C. overgelaten.

Er zijn echter talrijke boekjes, welke als handleiding bij de opleiding worden gebruikt. Er zijn boekjes samengesteld voor den soldaat, waarin dezen vele praktische wenken worden gegeven, terwijl vele werkjes den C.Cn. een leidraad zijn. Het meest wordt gebruikt het boekje „Die Rekrutenausbildung (Infanterie)“ door Oberst Queckbörner, daarnaast „Der Dienst in der Kompanie“ door Klaus Stock, terwijl voorts in het tijdschrift „Deutsche Wehr“ veel oefenprogramma's met toelichtingen zijn opgenomen.

Er wordt zeer ernstig geoefend in het Duitse leger.

De reveille wordt gehouden om 5.00; om 6.00 rukken de onbereden troepen, om 6.30 de bereden troepen uit. De morgendienst duurt tot 12.00, terwijl de middagdienst wordt gehouden van 13.30 of 14.00 tot 17.00.

De besprekingen van den C.C. met zijne officieren en onderofficieren ter voorbereiding van de oefeningen op den volgenden dag te houden, vinden des avonds plaats.

Eerste reisgelegenheid op Maandagmorgen en vaste verlofdagen kent men niet. Zelfs de vrije Zaterdag wordt dikwijls voor een groot deel voor het houden van oefeningen benut. En toch worden nog vele klachten over den korten eerste-oefeningstijd geuit.

Als belooning voor geleverde prestaties of ter restauratie van den troep na zware oefendagen worden nu en dan een vrije middag of enkele verlofdagen verleend.

In Frankrijk wordt de opleiding van de infanterie geregeld in punt 60 van het „Reglement de l'Infanterie“ van 1937.

Ik geef daarvan een beknopt overzicht.

De organisatie van de instructie berust op de samenstelling van oefentableaux, bevattende de te behandelen leerstof en de data waarop deze moet zijn doorgewerkt. Er moet eenheid van werkwijze zijn. Dezelfde man moet onder dezelfde instructeurs bij dezelfde compagnie blijven, doch door de behandeling van dezelfde oefenstof moet het

mogelijk zijn, personeel van dezelfde opleidingsgroepen bij de verschillende onderdeelen te verwisselen.

De oefeningen moeten zorgvuldig worden voorbereid, er moet naar afwisseling worden gestreefd.

De gedachte aan het gevecht moet van den beginne af worden ontwikkeld. Elke handeling moet den soldaat iets zeggen, van elke handeling moet hij het nut inzien.

Het onderricht moet afwisselen met de noodige rust. Er moet steeds een correcte houding worden geëischt en een energieke uitvoering van elke opdracht.

In het begin reeds moet op de kracht van de wapens worden gewezen, op de noodzakelijke onderlinge samenwerking moet de aandacht worden gevestigd. De tegenstelling tusschen hetgeen bereikbaar is voor den eenling en de resultaten van gemeenschappelijk optreden moeten worden aangetoond.

Het theoretisch onderricht moet tot een minimum worden beperkt. Lange besprekingen moeten worden vermeden.

De eischen waaraan moet worden voldaan, moeten in cijfers worden uitgedrukt. (b.v. de snelheid van omhangen, de tijd benodigd voor het uiteennemen en ineenzetten van den grendel en van de mitrailleur).

Betreffende de vorming van het kader voor de instructie zegt het Fransche Infanterie-reglement, dat de basis voor het geven van goede instructie wordt gevormd door grondige bestudeering van de reglementen en voorschriften.

De voorbereiding van den instructeur omvat het ontwikkelen van hun kundigheden en de nauwkeurige vaststelling van hun taak. Dit kan geschieden in korte besprekingen vóór of na afloop van den dienst.

Het te geven onderricht wordt in een „werkprogramma” van de compagnie van uur tot uur vastgesteld. Elke instructeur moet een afdruk van dit programma bij zich hebben. Het bevat korte aanwijzingen van den compagniescommandant omtrent de te bereiken resultaten, te vermijden fouten en punten, waarop de aandacht moet worden gevestigd.

Tenue, activiteit en voorbeeld zijn van grooten invloed op den troep.

De commandant van elke eenheid is tevens zijn trainer.

De opleiding van de dienstplichtigen wordt verdeeld in zoeveel tijdperken van 6 maanden als de duur van den eerste-oefeningstijd toelaat.

Het eerste tijdperk heet instructie-tijdperk voor de recruten, de volgende, tijdperken van instructie voor de ouderen.

Het eerste tijdperk wordt gesplitst in:

a. Een tijdvak van 4 maanden.

In dit tijdvak wordt de man zoover gebracht, dat hij kan worden ingedeeld bij een reeds afgericht en getraind onderdeel.

De individueele opleiding en die in groepsverband wordt in dit tijdvak verzorgd.

Er wordt om de 14 dagen een marsch gehouden, de oefeningen bij duisternis worden, aanvangende met de 3e oefenmaand, éénmaal in de 14 dagen gehouden.

b. Een tijdvak van 2 maanden.

Aan het einde van dit tijdvak moet het onderdeel waartoe de man behoort in zijn geheel zoodanig zijn geoefend, dat het kan worden geëncadreerd met reserve-personeel.

In dit tijdvak wordt de individueele opleiding voltooid, wordt in sectie-verband geoefend en vangen de compagnie- en bataljons-oefeningen aan.

Er worden velddienstoefeningen en oefeningen in pionieren gehouden.

De trainingmarschen en nachtoefeningen worden voortgezet.

Er wordt z.m. een oefening van 24 à 36 uur gehouden.

De instructie aan de oudere soldaten geschiedt volgens een voor deze bestemd programma.

De daarvoor geschikten worden als voorwerkers bij de recruten gebruikt, met de overigen wordt de opleiding voortgezet.

De opleiding voor speciale functies in de compagnieën, waartoe de man behoort, vindt plaats.

De oefeningen waarbij de employe's nimmer mogen ontbreken, worden genoemd.

De verantwoordelijkheid van de verschillende troepencommandanten t.a.v. de opleiding is nauwkeurig vastgesteld in vrij uitvoerige instructies.

De instructie-programma's van elke eenheid van het regiment worden samengesteld door den naasthooger chef.

Dit programma is minder gedetailleerd naarmate de eenheid grooter is en vermeldt duidelijk:

het te bereiken doel,

het tijdvak, waarin de stof moet worden behandeld en moet zijn gecontroleerd.

Het programma voor het regiment wordt voor een halfjaar, dat voor een bataljon voor een maand vastgesteld.

De compagnies-commandanten maken weekprogramma's op, waarin de leerstof wordt vermeld, verdeeld in lessen.

Alles als bij ons, met dit verschil dat de G.O.I. duidelijker en overzichtelijker is samengesteld en voor het geheele wapen de te bereiken eischen aangeeft, terwijl in Frankrijk alle troepencommandanten zich moeten bezig houden met het formuleeren van het te bereiken doel, dat slechts zeer vaag in het Infanteriereglement wordt aangeduid.

Ook heeft het Fransche leger zijn *Wenken*.

In 7 boekwerken, tellende tesamen 1782 bladzijden, aangevuld met talrijke voorbeelden van tableaux, is de leerstof, welke in het eerste tijdperk moet worden doorgewerkt, verdeeld in lessen, te behandelen in 700 lessen, samengevat.

Dit werk werd samengesteld door Loustaunau-Lacau, Chef de Bataillon breveté, met een groep van uitgezochte instructeurs.

Ik behoef over deze werken, door Loustaunau-Lacau „La Chaine" genoemd, niet veel te zeggen.

Was de samenstelling er van niet eerst in 1934 aangevallen, dan zou de gedachte kunnen rijzen, dat onze Wenken, ook de inleiding daarvan en de beschouwingen, welke in „De Militaire Spectator” in 1931 over deze verschenen, van dezen Fransche bataljons-commandant waren overgenomen.

De noodzakelijke beperking, welke ik mij moet opleggen, dwingt er toe over de opleiding in het Belgische leger kort te zijn, wat geen ernstig bezwaar is, omdat de algemeene aanwijzingen, die worden gegeven in de „Directives pour l'instruction des troupes”, zeer veel overeenkomst vertoonen met die voor het Fransche leger vastgesteld.

Er is dit onderscheid, dat de bataljons-commandanten de diensttableaux voor 14 dagen vaststellen in een vrij sterk gedetailleerd programma, waarin nauwkeurig wordt aangegeven welke oefenstof moet worden behandeld en hoeveel lesuren aan elk leervak moet worden besteed.

De compagnies-commandanten maken dagprogramma's op, aan de hand van de tableaux door de B.C. vastgesteld. In de dagprogramma's wordt de dienst van uur tot uur geregeld. De dag te voren moet de C.C. de te behandelen oefenstof met zijn instructeurs bespreken.

Voorzoover ik heb kunnen nagaan, kent men in België geen voorschriften in den geest van onze Wenken.

Wel wordt den C.Cn. aanbevolen instructie-programma's vast te stellen voor elk leervak.

Deze moeten bevatten een algemeen overzicht, een overzicht van de belangrijkste onderdeelen, de te behandelen leerstof in details en aanwijzingen voor de te bezigen middelen, te scheppen onderstellingen enz.

De opleiding wordt in België verdeeld in drie tijdperken, het 1e en 2e duren elk 5 maanden, het 3e tijdperk omvat den overigen eerste-oefeningstijd.

Een gunstige factor acht ik het, dat de Belgische troepen een belangrijk gedeelte van hun oefeningstijd in een kamp doorbrengen, waarbij verschillende wapens worden vereenigd.

In het 3e tijdperk worden de namiddagen, van de dagen welke niet zijn bestemd voor grootere oefeningen, gebruikt voor inspecties, onderhoud van het materieel, gymnastiek, sport, theoriën enz. In een gedeelte van den middag (in principe na 16.00) wordt vakonderwijs aan de dienstplichtigen gegeven.

Ik merk hierbij op, dat uit de volksvertegenwoordiging bij den Belgischen Minister van Defensie, er op werd aangedrongen, dit onderwijs te geven toen de oefentijd nog niet was verlengd. Dit wees deze nadrukkelijk af op grond van den te korten eerste-oefeningstijd, welke toen 8 of 12 maanden bedroeg.

Er gingen in ons land ook reeds stemmen op om b.v. de middagen voor ditzelfde doel te bezigen.

België werd als voorbeeld gesteld.

Laat België inderdaad ons voorbeeld zijn. Bij een eerste-oefeningstijd van minder dan 18 maanden kon daar geen tijd beschikbaar worden gesteld voor een andere dan de militaire vorming. En zoo is het ook bij ons.

Wij moeten de jongelingschap vormen tot goede soldaten, d.w.z. tot mannen, die gelooven in de taak, welke zij tegenover hun land hebben te vervullen, die de wapens, daarvoor benoodigd, in de meest uiteenlopende omstandigheden weten te hanteeren, en die een juist begrip hebben van de eischen, welke een gezonde krijgstucht stelt.

Wij moeten bovendien de ernstige tekorten, welke hun lichamelijke en sportieve ontwikkeling, mede als gevolg van onvoldoende verzorging van deze op de scholen, vertoont, aanvullen.

Daarvoor zijn elf maanden ten volle noodig.

III. DE OPLEIDING VAN DE INFANTERIE WERD DE LAATSTE VEERTIG JAREN ONVOLDOENDE VERZORGD.

Op 28 Maart 1930 heb ik in deze Vereeniging een voordracht over „De gevechtswaarde van onze infanterie in verband met hare geoefendheid” gehouden, welke eenige beroering verwekte.

Er heeft zich sedertdien veel voltrokken en wie de moeite wil nemen die voordracht nog eens door te bladeren, zal opnieuw verbaasd staan over de ongunstige omstandigheden, waaronder wij eenmaal de opleiding van onze infanterie moesten verzorgen, hij zal verheugd zijn over den grooten vooruitgang, welke wij reeds bereikten en daaruit lust en kracht putten om den strijd voor de verbetering van de opleiding onzer infanterie met opgewektheid voort te zetten.

Moeten de oefenvoorwaarden voor de infanterie nog gunstiger worden dan zij thans zijn gesteld?

Het vooroefeningsinstituut is opgeheven, de eerste-oefeningstijd van het dienstplichtig kader is van 9 maanden op 12 maanden gebracht, de eerste-oefeningstijd van de onbereden dienstplichtigen is verdubbeld, er zijn per regiment twee bataljons gevormd, het aantal compagnieën zal weldra van 2 op 6 zijn gebracht, het aantal troepen-officieren en onder-officieren is opgevoerd, de leermiddelen zijn uitgebreid, er is meer oefenterrein beschikbaar gekomen, er is in en buiten de weermacht een groote mate van belangstelling voor den opbouw van het wapen der infanterie ontstaan.

Wat is er dan nog meer noodig?

Er is lang en veel gestreden voor de opvoering van het peil van geoefendheid van onze infanterie, het tekort aan geoefendheid is geen klacht van gisteren of vandaag.

In den strijd voor de verlenging van den eerste-oefeningstijd, welke eind 1937 en begin 1938 nog moest worden gevoerd, is het meer dan eens duidelijk geworden hoe reeds van omstreeks 1900 af door verschillende instanties en officieren is getracht het Nederlandsche volk duidelijk te maken, dat de geoefendheid van de infanterie veel te wenschen overliet.

Uit den brief, waarin Zijne Excellentie, de Luitenant-Generaal W. H. van Terwisga zich in November 1937 tot de leden van de Staten-Generaal richtte, moge ik ter staving daarvan enkele aanhalingen doen.

„Mijne ervaring als Divisiecommandant bij den aanvang

der mobilisatie was eene nieuwe bevestiging van hetgeen ik reeds meer dan eens had geconcludeerd. Door zeer ijverig oefenen in den eersten tijd na 1 Aug. (wij hebben, gelukkig, daarvoor de gelegenheid gehad) is er naar gestreefd om zoo snel mogelijk het gebleken tekort aan individueele geoefendheid aan te vullen. Ik heb het gezien hoe zelfs des Zondags werd geoefend en alleen onder kerktijd de geweren aan rotten werden gezet om den manschappen de gelegenheid te geven hunne kerkelijke plichten te vervullen".

„Ik veroorloof mij ten slotte nog een enkel woord.

In 1919 — in een antwoord aan den Franschen Majoor De Civrieux — heb ik (ongeveer woordelijk) gezegd, dat het Nederlandsche Leger, ook zonder het bezit van zware Artillerie bij het Veldleger, zijn plicht zou weten te doen; want de geest van den troep was uitmuntend en een ieder had den vasten wil elken vijand krachtig te bestrijden.

Maar ik moet thans daaraan toevoegen, dat indien het tot bestrijden was gekomen, de officers zwaarder zouden zijn geweest dan bij een betere geoefendheid van den man en van den troep zouden zijn gevallen. Die zwaardere officers zouden hebben moeten worden gebracht omdat te voren op de oefening en bewapening te veel was beknibbeld."

In deze regelen wordt geoordeeld over de infanterie, die werd gevormd tusschen 1900 en 1914.

Uit het boek van Zijne Excellentie, den Luitenant-Generaal N. Bosboom: „In moeilijke omstandigheden" haal ik het navolgende aan:

„Hoe was het nu met de geoefendheid gesteld? De infanterie, het wapen dat te allen tijde bestemd is de kastanjes uit het vuur te halen, had zich in vooroorlogsche jaren niet ten onrechte den bijnaam „proefkonijn van het leger" moeten laten aanleunen. Onder de mannen, die bij de mobilisatie opkwamen, waren er die 18 maanden aan een stuk hadden gediend; er waren er ook van 12, van 8 en van 4 maanden. Daar was over dien oefentijd heel wat te

doen geweest, in en buiten het leger. Menschen, die er zich gaarne op verhoovaardigden „geen verstand te hebben van militaire zaken”, hadden met klem betoogd dat het in 4 maanden, ja, minder nog, best kon gaan. Van militaire zijde werd door velen vol gehouden dat een jaar nog veel te kort was. Sommigen beriepen zich op Zwitserland; anderen verwezen naar Duitschland. In de volksvertegenwoordiging was, telkens als het militaire vraagstuk ter sprake kwam, de verkorte oefentijd de spil geweest, waarom de debatten zich bewogen; wie een maand meer vroeg was een militarist, wie verkorting voorstond werd tot militaire specialiteit gestempeld. De oefentijd der infanterie (herhalingsoefeningen daaronder begrepen) werd indirect sluitpost der begroting.

Doch, zonderling, de eerste grondslag, welke onmisbaar is om, zij het dan bij benadering, voor den gemiddelden man dien tijd te kunnen bepalen, was nimmer anders dan in vage termen aangeduid. De vragen: wat moet de soldaat individueel kunnen en kennen, wat is noodig om uit de heterogene elementen een betrouwbaar oorlogswerktuig te vormen, waren nimmer voldoende onder de oogen gezien.”

„Bedenkelyk was, dat men in het leger zelf zich weinig rekenschap had gegeven van het feit, dat in de richtige beantwoording dezer vragen de oplossing van het vraagstuk over den oefentijd was gelegen. In de opleidings- en oefeningsvoorschriften van het wapen zocht men tevergeefs naar een zoo scherp mogelijk omljnd beeld van datgene, hetwelk met de opleiding en de oefening behoorde te worden bereikt. Als rapporteur van de legercommissie in zake het onderzoek naar de opleiding der militie bij de infanterie had ik in 1912 in groote trekken zoodanig beeld ontworpen.”

Na een schets te hebben gegeven van de eischen, welke aan den infanterist te velde moeten worden gesteld, vervolgt Generaal Bosboom dan aldus:

„Aan dit beeld getoetst, kon de indruk geen andere zijn, dan dat er veel haperde aan de geoefendheid van ons hoofdwapen.”

Over de infanterie, die tusschen de jaren 1920 en 1938 werd gevormd, is in vele artikelen, verschenen in pers en tijdschriften, een niet minder ongunstig oordeel geveld, dan over die, welke vóór den grooten oorlog werd opgeleid. De onvoldoende geoefendheid is door de meeste schrijvers in hoofdzaak en door vele zelfs uitsluitend aan den korten eerste-oefeningstijd toegeschreven.

Inderdaad moet deze laatste als een zeer belangrijke oorzaak van de te geringe gevechtsvaardigheid van ons wapen worden genoemd. Maar wij dienen te bedenken, dat nog vele andere omstandigheden hun stempel drukken op de vorming van de infanterie *en in even belangrijke mate op die van de overige wapens*, opdat worde voorkomen, dat straks, ondanks de verdubbeling van den eerste-oefeningstijd, zal blijken, dat volstrekt niet het resultaat wordt bereikt, dat wij ons als vanzelfsprekend van de verlenging van den oefentijd hadden voorgesteld.

De duur van den eerste-oefeningstijd en het aantal herhalingsoefeningen zijn twee factoren, welke invloed op de ontwikkeling van den troep uitoefenen, maar er zijn nog andere, welke van gelijke waarde zijn, al worden deze minder, of soms in het geheel niet op den voorgrond gesteld.

Naast een opleidingstijd van voldoende duur is een goed doordacht opleidingsstelsel onontbeerlijk, moeten de eischen waaraan individueel en door den troep als geheel, moet worden voldaan allen, die met de instructie zijn belast, duidelijk voor oogen worden gesteld, moeten leermiddelen in ruime mate beschikbaar zijn, moet veel opbouwende belangstelling van alle hooger geplaatste officieren naar de vorming van den troep uitgaan, moet de vervulling van den troependienst in hooge eere staan, moet een bijzondere waardeering voor het werk van den troepen-officier en onderofficier voelbaar zijn, is het noodzakelijk een straffe tucht te handhaven, aan de vorming van het tuchtgevoel en de ontwikkeling van goede tradities aandacht te schenken en moet worden gewerkt aan versterking van den band tusschen leger en volk, daarbij steunende

op een gezonde, sterke basis en is een doeltreffende organisatie van het wapen een belang van den eersten rang.

Ik ga nu terug in mijn beschouwingen tot de jaren onmiddellijk na den grooten oorlog.

Na de ontbinding van de gemobiliseerde weermacht in 1918 heeft ons leger een periode van moreele inzinking doorgemaakt.

Op de inspanning, welke de natie zich gedurende ruim vier jaren voor zijn defensie moest getroosten, volgde een hevige reactie. Velen geloofden, dat de oorlogsellende zoo niet voor goed geweken, dan toch zeker ons geslacht zou worden bespaard. Het was den tijd waarin de leuzen, „oorlog aan den oorlog" en „nooit meer oorlog" werden geboren. Het is duidelijk dat het leger van dit alles den weerslag ondervond.

De lichtingssterkte werd verzwakt, het beroepskader ingekrompen, de oefentijd verminderd, het vooroefeningsinstituut werd in het leven geroepen. Op alles wat de legervorming behoefde werd bezuinigd. Schriel werd de materiele voorziening.

In de sfeer, hierdoor geschapen, moesten officieren en onderofficieren, die door een groot deel van het volk weinig werden gewaardeerd, hun opleidingsarbeid verrichten.

Het kan geen verwondering wekken, dat onder deze omstandigheden kon worden geconstateerd, dat naast, met bijzondere toewijding deskundig georganiseerde en geleide instructie, ook voorkwam instructie, welke niet voldeed aan de daaraan te stellen eischen; dat soms gemis aan leiding en tekortkomingen konden worden vastgesteld. Er waren onderdeelen waarbij de oefeningen later in den morgen aanvingen dan mogelijk en wenschelijk was, dan wel te vroeg in den middag eindigden, terwijl hier en daar een te lange onderbreking in het beste gedeelte van de korte winterdagen werd gehouden. Voorts werden bijzondere diensten als ziekenrapport, baden, fourageeren en

andere werkdiensten niet altijd zoo geregeld, dat daardoor geen, voor oefening geschikte uren verloren gingen.

Het oordeel over de geoefendheid van den troep — hoewel dit werd aangepast bij de geringe eischen, welke wij in verband met de onvoldoende oefenvoorwaarden slechts meenden te mogen stellen — luidde ongunstig, ook bij die onderdeelen, ja juist bij die onderdeelen waarbij de oefentijd ten volle werd uige buit.

Was nu het Nederlandsche volk zoo onverschillig voor de geoefendheid van haar weermacht, dat het een verlen-
ging van den oefentijd, ondanks de te geringe resultaten bij de opleiding verkregen, onherroepelijk afwees? Maar dan wil ik er toch op wijzen, dat ook mannen wier ernst en oprechtheid niet in twijfel zijn te trekken, ten volle overtuigd bleken, dat in 5½ maand, ja dat met een individuele vorming gedurende 300 uren, in soms duffe theorielokalen en op vlakke weideveldjes, gevolgd door een oefening in troepenverband gedurende 6 weken, de infanterie kon worden geschikt gemaakt voor de vervulling van haar moeilijke oorlogstaak.

Ook die mannen konden wij niet overtuigen, dat de soldaat, het dienstplichtig kader, de reserve-officieren en zelfs de beroeps-officieren en onderofficieren meer oefening behoefden om ons wapen te vormen tot een bruikbaar oorlogsapparaat.

Mijnheer de Voorzitter, Mijne Heeren, wij konden dit niet, omdat wij niet zwart op wit konden toonen, welke eischen den man, het kader en den troep moesten worden gesteld en omdat wij geen opleidingssysteem hadden, hetwelk bewees, dat bij een volledig gebruik van elk oefenuur, toch geen voldoende graad van geoefendheid was te bereiken.

Het rijpen van deze overtuiging heeft mij in 1924 den impuls gegeven aan te vangen te gaan ijveren voor het tot stand komen van een opleidingssysteem voor onze infanterie, terwijl ik bovendien geloofde, dat door de invoering van zulk een stelsel bij de meeste onderdeelen meer zou worden bereikt, dan tot nu toe het geval was, terwijl

de actie, welke zou moeten worden gevoerd om het doel te bereiken, terstond meer belangstelling voor de infanterie zou wekken.

IV. EEN GOED OPLEIDINGSSTELSEL IS ONONTBEERLIJK.

Een systeem voor de wijze waarop de manschappen en de troepen behoorden te worden gevormd kende ons leger niet. Nu en dan stonden bepaalde soorten van oefeningen, ik noem b.v. de marschoefeningen, in het teeken van bijzondere belangstelling, waarover dan vele aanschrijvingen het licht zagen.

De eene chef kende een bijzondere waarde toe aan schietoefeningen, terwijl een volgende commandant de velddienstoefeningen een warmer kloppend hart toedroeg en daarvoor een reeks van geschriften uitvaardigde.

Het kwam voor, dat geheele leervakken bij de opleiding werden uitgeschakeld of dat daaraan bij het einde van den eerste-oefeningstijd pro forma enkele uren werden besteed. Een stelsel, waarbij aan alle onderdeelen van de leerstof de zorg werd besteed, welke deze behoeften, was niet opgebouwd. Ieder werkte naar eigen inzicht; de een met meer, de ander met minder succes en het kan niet worden ontkend, dat hier en daar met gering succes werd gearbeid.

Terwijl in het particuliere onderwijs sedert honderden jaren vele en omvangrijke boekwerken de richting wijzen, waarin moet worden gewerkt, om langs den kortsten en zekersten weg de beste resultaten te bereiken, bestond er bij de infanterie — en ik geloof dat dit bij de andere wapens niet veel anders was en nu zelfs nog is — weinig of niets, dat den instructeurs eenige houvast kon bieden bij het geven van het onderricht in vollen omvang. Sedert eeuwen ontwikkelde zich het particuliere onderwijs naar vaste richtlijnen. Van Johan Arnos *Comenius* (1592-1671) leeren wij „hij was een groot paedagoog, hervormer der *methode* van onderwijs”; *Brugsma* (1797-1868), schoolopziener, wordt aangeduid als „een man, die belangrijke

werken over opvoeding schreef en *handeleidingen* uitgif voor het onderwijs in verschillende vakken". Nog steeds worden verouderde methoden van onderwijs verbeterd en wordt er naar nieuwe gezocht.

Mijne Heeren, ook het *militair onderricht* — dit geldt zoowel voor de *infanterie* als voor *de overige wapens* — kan niet buiten methode en stelsel.

Aanschouwden wij allen uit eigen ervaring niet de gevolgen van het gemis aan methoden?

Wie maakte het in de praktijk niet mee, dat t.a.v. het a.b.c. in de vorming van onze soldaten de luitenant zich niet kon vereenigen met de opvatting — wijze van onderricht zoowel als de oplossing van het gestelde geval — welke de sergeant toonde te bezitten; de kapitein den luitenant wist te verbeteren; de majoor nog weer een andere meening huldigde?

Kwam het niet voor, dat over de manier van voorwaarts gaan van de groepen op korten afstand van den tegenstander twee hoofdinstrueteurs elkander in „De Militaire Spectator" bekwamen; werd soms in hetzelfde regiment dit voorwaarts gaan niet op zeer uiteenloopende wijzen onderwezen?

Kon het juist zijn, dat hier tweemaal meer tijd aan het schieten werd besteed dan elders, bij het eene onderdeel vele middagen pionieroefeningen werden gehouden, elders er weinig aan werd gedaan?

Doet het er wellicht weinig toe, dat de te verwerken oefenstof hier en daar verschillend wordt bepaald?

Maar dan wil ik er toch op wijzen, dat er leerstof is, waarvan de behandeling noodzakelijk moet worden geacht en daarnaast, welke als nuttig, en vervolgens stof, welke als wenschelijk kan worden aangemerkt.

Bij een eerste oefeningstijd van $5\frac{1}{2}$ maand kon de meest noodzakelijk te behandelen oefenstof niet worden verwerkt; er is meer tijd beschikbaar gekomen, maar wie meent dat het thans mogelijk is op rustige wijze te behandelen datgene, wat noodzakelijk, nuttig en wenschelijk moet worden genoemd, vergist zich deerlijk. Zelfs als er

wordt gewoekerd met den tijd is het niet mogelijk de wenschelijke, zelfs niet al de, als nuttig aan te duiden leerstof te behandelen.

Er moet daarom een scheidingslijn worden getrokken, ook nu nog, tusschen wat noodzakelijk, nuttig en wenschelijk is.

Kunnen wij dat aan het inzicht van de velen, die leiding moeten geven bij het onderricht overlaten?

Daaronder zijn er bij tijd en wijle, die, na jarenlang bureau- of andere arbeid te hebben verricht, wederom in den troep terugkeeren en dan nog soms voor korten tijd!

En hebben de wisselingen, welke een gevolg zijn van promoties en verschillende andere omstandigheden, daarop geen nadeeligen invloed?

Welke moeilijkheden levert ook de herhaalde afwezigheid van instructeurs wegens het verrichten van nevendiensten niet op?

Hoe moet een compagnies-commandant van een compagnie, bij welke twee of drie verschillende opleidingsgroepen zijn ondergebracht of een commandant van een tirailleur-compagnie bij welke tot voor kort 4 à 5 sectiën soldaten en twee kaderopleidingen en thans nog 3 sectiën en één kaderopleiding hun onderricht ontvangen, leiding gevend inwerken op de jonge beroepsofficieren, de reserve-luitenants en jeugdige onderofficieren?

Hoe zou het dienstplichtig kader met vrucht kunnen worden werkzaam gesteld bij het onderricht aan de recruten als geen deugdelijke, goed uitgewerkte opleidingsvoorschriften beschikbaar waren?

De resultaten, welke vroeger met de opleiding van dit kader werden bereikt, zijn daarvoor een toetsteen.

Hoe zou straks, indien bij de mobilisatie de depôts vol-stroomen met niet of onvolledig geoefende dienstplichtigen, terwijl weinig en onvoldoende onderlegd instructiekader beschikbaar zal zijn, de vorming van de reserves moeten geschieden?

Werkelijk, wij behoeven, meer nog dan het particuliere

onderwijs stelsel en methode, vastgelegd in handige bruikbare voorschriften.

De invoering der Wenken, welke in 1931 en volgende jaren haar beslag kreeg, heeft eenige tegenstand onderhouden. Deze scheen aanvankelijk groot, thans wordt nog slechts sporadisch een zwakke, veelal weinig gefundeerde critiek, vernomen.

Ik zou daarover zwijgen, ware het niet, dat ik geloof door een algemeene beschouwing van die critiek betere begrippen t.a.v. de opleiding van onze infanterie, beter gezegd t.a.v. de opleiding in onze geheele weermacht, te kunnen ontwikkelen en voorts op inzichten en omstandigheden te kunnen wijzen, welke der overdenking waard zijn.

Mijnheer de Voorzitter.

Het soldatenwerk is een vak, een zeer moeilijk vak en om den soldaat bekwaam te maken voor zijn taak moet hem een goed uitgewerkte en logisch opgebouwde vakopleiding worden gegeven.

O, wij kunnen ons goed voorstellen aan welke eischen wij zoo gaarne onze soldaten, onze groepen, sectiën, compagnieën en bataljons zouden zien voldoen.

Een prachtige juist-snelle aanslag, een schot, een tien.

Tegen den voorwand van de loopgraaf gedrukt, een blik over de borstwering, een forsche gooi, een handgranaat juist in den granaattrechter.

Een sprong, een ruk, over de schutting.

Een kort bevel, de groep in breedte en diepte achter de beste terreindekkingen verdwenen.

Vijandelijk mitrailleurvuur, de sectie weg; in een vuurpauze vooruit, vuur en beweging, de groepen als aan een elastiek in de handen van den sectie-commandant.

Binnendringen in de h.w.s. Een steunpunt vermeesterd, de groep in het vijandelijk nest verdwenen. Een teeken van den sectie-commandant, een andere groep neemt het verder liggend steunpunt onder vuur, de 3e groep, beschermd door dit vuur, snelt door een terreinplooi voorwaarts.

Zoo zouden wij het gaarne zien, maar zoo gaat het niet. Soldaten zijn geen veerende poppen; groeps- en sectiecommandanten zijn geen goochelaars.

Er worden vele fouten gemaakt. En als wij die fouten hebben geconstateerd bij een oefening, houden wij een bespreking; veelal nog maar met het kader.

De volgende week wordt weer een oefening gehouden; eenigszins anders van opzet en zeer waarschijnlijk worden vele van diezelfde fouten gemaakt.

Wij moeten echter niet er mede volstaan de fouten te constateeren en deze te bespreken. Er wordt te veel gepraat en *te weinig overgedaan*, hetgeen verkeerd werd uitgevoerd.

Wij moeten de oorzaken van de fouten vaststellen en onderzoeken op welke wijze die oorzaken kunnen worden weggenomen. Daarvoor is ernstige overdenking noodzakelijk. Immers ware dit niet zoo, dan zouden zoovele fouten, welke telkens weer aan het daglicht treden, zich niet zoo veelvuldig herhalen. Wij kennen ze allen, wij spreken er over als „de oefening verliep goed; nu ja, de fouten, welke altijd weer worden gemaakt”. Maar het zijn de fouten, mijne heeren, welke velen het leven zal kosten als het straks, het volgend jaar of later ernst zal zijn.

Ons vak verdraagt geen improvisatie. Het is noodzakelijk, dat iedere troepencommandant en instructeur er van is doordrongen, dat systeem in de opleiding onontbeerlijk is en dat een vastgesteld opleidingssysteem bovendien met nauwgezetheid, ernst en doorzicht moet worden toegepast om als eindresultaat te kunnen bereiken, dat de manschappen en aanvoerders afzonderlijk en vereenigd in tactische verbanden, geschikt zijn gemaakt voor de goede vervulling van de oorlogstaak.

Om dat te bereiken is het niet voldoende de oefenstof te „doorloopen”, maar is het noodzakelijk de leerstof grondig te behandelen.

Een goede organisatie van het te geven onderricht is van de grootste beteekenis.

Op de *grondige* behandeling, ook van schijnbare een-

voudige oefenstof, komt het aan. Ernstige bestudeering van de opleidingsvoorschriften en, aan de hand van deze, van de voorschriften en reglementen, is een eisch.

Dat het handwerk van den soldaat en van den troep een moeilijk vak is, waarvoor een grondige vakopleiding wordt vereischt en dat het geven van die vakopleiding een mooi maar moeilijk werk is, is niet een begrip, dat reeds algemeen ingang heeft gevonden.

Ons oordeel is vervlakt. Wij kregen 5½ maand ter beschikking en moesten er van maken, wat mogelijk was. Wij pasten onze eischen aan bij hetgeen bereikbaar scheen en verloren daardoor het scherp zakelijke bij het aanleggen van den beoordeelingsmaatstaf uit het oog.

Ook in dit opzicht heeft de te korte oefeningstijd ernstig nadeel gesticht.

Wij moeten ons zelf herzien. Er is een tekort aan instructieve vaardigheid, niet slechts bij de jonge officieren en reserve-luitenants, die over zullen gaan naar het korps beroepsofficieren en de jeugdige sergeanten, maar in alle rangen. Wij dienen ons goed te realiseeren hetgeen de troep moet kennen en kunnen, daarbij hooge eischen stellen en vervolgens nauwgezet overwegen op welke wijze de vereischte resultaten moeten worden verkregen.

Een richtsnoer daarvoor vinden wij in de G.O.I. aangegeven, vooral nu bij het einde van elk tijdperk de eischen zijn vermeld, waaraan de man, de groep (het stuk), de sectie, de compagnie en de aanvoerders moeten voldoen en, voor het eerste tijdperk, mede in de Wenken.

De duur van den eerste-oefeningstijd is thans zoodanig verlengd, dat aan ons de eisch kan worden gesteld dat bij het einde van dien tijd de man individueel goed en de troep ruim voldoende is geoefend.

Wie gelooft, dat er thans voldoende tijd beschikbaar is om rustig en kalm de oefenstof door te werken, vergist zich.

Iedere dag, ieder uur zal volledig moeten worden benut; dit is noodzakelijk.

Wat fout wordt gedaan dient te worden herhaald, zóó-

lang tot het goed geschiedt. Alle vakken moeten van gelijke beteekenis worden beschouwd. Er is geen reden het geveervechten en handgranaatwerpen als bijvakken te beschouwen en gevechtsoefeningen als hoofd oefeningen. Immers bij den aanval en in de verdediging zal de soldaat zich pas kunnen redden als hij, hetgeen hem van alle leervakken te zamen werd geleerd, op doeltreffende wijze weet te combineeren. De belangstelling van bataljons- en compagnies-commandanten moet naar de eerst genoemde oefeningen in gelijke mate uitgaan als naar de z.g. hoofd oefeningen. Het woord detail-oefeningen moet worden gebannen. Als op de oefentableaux twee uren voor detail-oefeningen zijn uitgetrokken en men laat een jeugdig sergeant bepalen welke greep hij nu eens uit de 4 of 5 leervakken, welke men daaronder verstaat, zal doen, dan wordt er veel oefeningsgeld verbrast dien dag.

Bij alle oefeningen — groote en kleine — sta de opvoering van de individueele geoefendheid voortdurend in het brandpunt van de belangstelling.

Het tekort aan individueele geoefendheid is de ernstige kwaal van onze infanterie.

Zakelijkheid en ernst moet het kenmerk van al ons werk bij de opleiding zijn.

Dit is mijn richtsnoer geweest bij de uitvoering van de opdracht, welke leidde tot de samenstelling van de eerste uitgave der Wenken.

Er is getracht het praten en theoretiseeren bij de opleiding te elimineeren, althans te beperken, overbodige verrichtingen uit te schakelen, voor elk leervak een lijn uit te stippelen langs welke de opbouw van de in dat vak elkaar opvolgende begrippen en moeilijkheden het doeltreffendst kan geschieden, er zijn voorbeelden gegeven, waarin voor alles naar eenvoud, logica en zakelijkheid is gestreefd, er zijn reeksen van oefeningen samengesteld, waarbij de regels der methodiek in acht zijn genomen.

Met uitgezocht kader is nagegaan of de oorspronkelijk door mij ontworpen handleiding de beste wijze van onder-

richt aangaf en door dagelijksche besprekingen werd uiteindelijk vasgesteld hoe de stof in de Wenken zou worden gegroepeerd en welke methode van onderwijs zou worden opgenomen.

Zoo moest er toch iets tot stand komen, dat kon worden nagevolgd, ook door de kundigste officieren.

Het is niet mogelijk van alle compagnies-commandanten en officieren te vergen of te verwachten, dat zij met offering van zeer veel tijd, naast de vervulling van hun dagelijksche taak, ook nog zulke handleidingen voor hun eigen compagnie of sectie zouden uitwerken.

Wat een verspilling van kracht en tijd zou het ook niet zijn! Er is nog zooveel te doen voor verhooging van het peil van de gevechtsvaardigheid van onze weermacht, dat er voor hen die willen werken nog veel te verrichten overblijft.

Het hoofdbezwaar tegen de Wenken ingebracht was dat zij het initiatief zouden dooden.

De benaming „Handleiding” aanvankelijk aan de boekwerkjes gegeven, werd, vóór ze in druk verschenen, vervangen door „Wenken” omdat het Legerbestuur meende, dat daardoor nog duidelijker zijn opvatting zou blijken, dat een slaafs vasthouden aan de Wenken niet in zijn bedoeling lag.

In de „Inleiding” van de eerste uitgave der Wenken werd reeds zeer nadrukkelijk gewaarschuwd tegen overschatting der methode, werd gewezen op het belang van de persoonlijkheid van den onderwijzer en de noodzaak initiatief te blijven ontwikkelen.

In de voordrachten, welke ik in alle garnizoenen hield en in een artikel in „De Militaire Spectator” van September 1931 heb ik toelichtingen gegeven, waarin zeer duidelijk tot uiting kwam, dat bij toepassing van de Wenken met gezond verstand van hinderlijke gebondenheid geen sprake kon zijn.

Nimmer is het mij gelukt iemand daarover tot een zakelijk debat te bewegen ¹⁾.

¹⁾ Ook thans heeft wederom niemand de toegeworpen handschoen opgenomen.

Mijnheer de Voorzitter. De tijd, waarin het toelaatbaar kon worden geacht, aan ieder compagnies-commandant over te laten naar eigen inzicht een regeling van de instructie voor zijn compagnie op te zetten, is voorbij.

Het soldatenvak is daarvoor te ingewikkeld geworden, de leerstof te uitgebreid, de compagnie, welke f 200.— à f 300.— per dag van de defensie-begrooting opeischt, is te duur, om er mee te mogen laten experimenteren.

De soldaat heeft er bovendien recht op, op de meest deugdelijke wijze te worden geoefend.

Officieren en onderofficieren behoeven een handboek aan de hand waarvan zij zich dagelijks, *met ernstige raadpleging van hun overige reglementen en voorschriften*, op hun arbeid bij de instructie kunnen voorbereiden.

Dit geeft bovendien besparing van tijd, welke kan en moet worden benut voor het verrichten van scheppende arbeid en voor uitleving van den drang naar initiatief.

Wie dien drang in zich voelt kan hem uitleven juist omdat de Wenken zijn taak vergemakkelijken.

Mijnheer de Voorzitter.

Ik heb een pleidooi geleverd voor de noodzaak om opleidingsvoorschriften samen te stellen voor de vorming van den troep.

Ik besprak in het bijzonder de Wenken, welke reeds sedert 1931 toepassing vonden en de opleiding in het eerste tijdperk — de opleiding bij de Ie bataljons en die voor het dienstplichtig kader gedurende den geheelen eerste-oefeningstijd — regelen maar niet minder noodig is het, dat ook handleidingen voor de opleiding in het tweede en derde tijdperk, de opleiding dus bij de IIe bataljons, ter beschikking worden gesteld.

Uiteraard kunnen deze werkjes eenigszins anders van samenstelling zijn, ze kunnen beknopt zijn, de richtlijnen wat algemeener gesteld. Maar om het hoogste rendement te bereiken zijn ook voor deze tijdperken handleidingen onmisbaar.

Ook in deze tijdperken is een logisch overdachte ver-

deeling van den oefentijd over de verschillende leervakken noodzakelijk.

Bataljons- en compagnies-commandanten moeten niet bij elke halfjaarlijksche opleiding telkens weer op dezelfde zaken behoeven te wijzen. De algemeen in acht te nemen regelen moeten ieder bekend zijn, dat vereenvoudigt het opleidingswerk in een mate, die er toe bijdraagt, dat de troepenleiders de handen vrij houden voor scheppenden arbeid. Bovendien is dit noodzakelijk om eenheid van opvatting in de vorming voor onze infanterie te verzekeren en de continuïteit te waarborgen bij wisseling van de commando's en last not least is dit noodzakelijk om de reserve-kapiteins en reserve-luitenants, die het grootste gedeelte van hun praktische troependienst bij de Ite bataljons zullen verrichten, een leidraad te geven, waaraan zij zeker een sterke behoefte zullen gevoelen.

Naast deze Wenken voor het tweede en derde tijdperk zullen boekjes, waarin oefeningen met de sectie, de compagnie en het bataljon zijn uitgewerkt, voor de S.Cn., C.Cn. en B.Cn. van groot nut zijn.

De samenstelling daarvan zou ik aan het particulier initiatief willen zien overgelaten.

Deze werkjes moeten niet tot in details uitgewerkte oefeningen op de kaart geven, doch groepen van standaard-oefeningen met vermelding van de tactische kernpunten, waarom het bij elke groep van deze oefeningen gaat.

En om nu geheel volledig te zijn beveel ik aan, ook voor het tijdperk der herhalingsoefeningen een boekje samen te stellen, waarin alle aanwijzingen, die thans in vele circulaires en brieven worden gegeven, zijn verzameld. Deze handleiding moet den bij de herhalingsoefeningen in te deelen reserve-officieren een maand voor opkomst worden toegezonden, waardoor deze reserve-officieren en de oefeningen zeer zullen zijn gediend.

V. DE OPLEIDING VAN HET KADER.

In den aanvang van mijn voordracht heb ik reeds gezegd waarom de eerste-oefeningstijd van het dienstplichtig kader met vijf maanden dient te worden verlengd. Ik zal daarop nu niet verder ingaan, maar eenige richtlijnen aangeven voor de verzorging van de opleiding tot sergeant.

In „De Militaire Spectator” van Juli 1938 schreef ik daarover een artikel, waarin ik het karakter van de opleiding van de sergeanten-capitulant bij het Kaderbataljon schetste. Ik moge daarover thans zwijgen.

De rechtstreeksche instructie van de dienstplichtigen wordt thans verzorgd — het hogere onderofficierskader buiten beschouwing gelaten — door een gering aantal beroepssergeanten en door een groot aantal sergeanten-capitulant, die als basis voor hun instructieve vaardigheid een opleiding tot dienstplichtig sergeant ontvingen.

Van deze laatsten is er een groep ongeveer twee jaar practisch werkzaam, het meerendeel van een half tot anderhalf jaar.

De practijk biedt uiteraard een gunstige gelegenheid tot ontwikkeling van het kennen en kunnen; vooral het voeren van gezag is een zaak welke in de practijk wordt geleerd.

Gaandeweg is daardoor de practische bruikbaarheid van de groote groep der jongere onderofficieren aan het toenemen en het groote aantal goede beroepsonderofficieren, die vooral uit de lichtingen der mobilisatie-jaren voortkwamen, leert, dat op den duur uit het dienstplichtig kader volwaardige instructieve krachten opgroeien.

De hierbedoelde 2 à 300 beroepsonderofficieren vormden een gering getal tegenover de velen, die van huis uit in de gelederen van het beroepskader traden maar vele factoren, welke in de jaren na 1918 de vorming van deze sergeanten ongunstig beïnvloeden, mogen bij de beoordeeling van de voorwaarden voor de ontwikkeling van die sergeanten niet uit het oog worden verloren.

Op grond van de ervaring trek ik de conclusie, dat uit

het dienstplichtig kader een goed korps onderofficieren is te vormen.

Nu zal een belangrijk aantal van de sergeanten in wier handen de instructie wordt gelegd slechts een gering aantal jaren daarna zijn krachten wijden om daarna in andere betrekkingen over te gaan. Deze groep zal die groote mate van routine, welke bij de instructie een rol van beteekenis vervult, nauwelijks hebben verkregen als ze de gelederen verlaten, maar daar staat tegenover dat, terwijl die afvloeijing, indien het capitulant-stelsel eenige jaren zal hebben doorgewerkt, in een regelmatige stroombedding kan worden geleid en daardoor zich minder ernstig zal doen gevoelen, de jeugd in het korps onderofficieren zal blijven voortleven en deze is op den duur van niet geringere beteekenis dan de routine, welke ook nog al eens de sleur in de hand werkt.

Het is duidelijk, dat de dienstplichtige sergeanten, die zich na een opleiding van een jaar als sergeant-capitulant beschikbaar stellen, onvoldoende zijn onderlegd om hen terstond bij de opleiding als volwaardige krachten in te deelen.

Bij een beschouwing van de opleiding tot beroeps-onderofficier (sergeant-capitulant) dienen wij echter te beginnen aandacht te schenken aan de opleiding van het dienstplichtig kader; immers bij die opleiding wordt de grondslag gelegd.

De regeling van deze opleiding is in de G.O.I. vastgelegd en voorts is deze uitgewerkt in de Wenken.

De regeling en de uitwerking van deze opleiding in de genoemde voorschriften opgenomen, is — gegeven een eerste-oefeningstijd van 12 maanden — goed. De factoren, welke invloed uitoefenen op het verloop van de opleiding zijn vele, en verschillende beïnvloeden haar ongunstig, doch indien bij de korpsen voor de kaderopleiding de belangstelling wordt betoond, welke deze verdient, zal het resultaat bevredigend kunnen zijn.

De R.Cn. en de B.Cn. zullen de grootst mogelijke mate van belangstelling voor de opleiding van de kaderadspi-

ranten aan den dag moeten leggen. De kundigste officieren en onderofficieren moeten bij deze opleiding worden ingedeeld.

De uiterste zorg moet worden besteed aan de ontwikkeling van het tuchtgevoel, een strenge gevechtdiscipline (gevechtdril, zie de Wenken) moet worden aangeleerd en gehandhaafd.

Er moet nauwgezet aan de hand van de Wenken worden gewerkt, opdat eenheid van opvatting ontsta, geen belangrijke gedeelten van de leerstof buiten behandeling blijven en de sergeanten-capitulant, die uit deze kaderopleidingen voortkomen, de Wenken kunnen toepassen als zij als zoodanig worden aangenomen.

Er moet ernstige studie worden geëischt, de reglementen en voorschriften moeten aan de hand van de Wenken ter bestudeering worden opgegeven en door een degelijke contrôle moet worden bereikt, dat de reglementen nauwkeurig worden gekend.

De kaderopleiding moet nimmer worden verstoord door haar voor het verrichten van werkdiensten of extra wachtdiensten te gebruiken.

Het mag niet voorkomen, dat kaderopleidingen worden gebruik voor het verrichten van werkdiensten.

De wachtdienst moet, als geen geoefende soldaten beschikbaar zijn, tot den meest eenvoudigen vorm worden teruggebracht om de kaderopleiding te ontzien.

De korpsen, bij welke de kaderopleiding niet als het troetelkind wordt beschouwd voor hetwelk de R.C. en B.C. zich persoonlijk bijzonder interesseeren, zullen verstoken blijven van goede dienstplichtige sergeanten en thans ook van goede sergeanten-instructeur.

Alvorens de sergeant, die als capitulant wordt aangenomen bij de instructie wordt werkzaam gesteld, behoort hem een degelijke aanvullings-cursus van ongeveer een half jaar te worden gegeven.

In de G.O.I. is bepaald, dat de dienstplichtige korporaals zes maanden na hun opkomst overgaan naar de Ite bataljons, bij welke hun opleiding tot sergeant wordt

voortgezet, mede door hun practisch werkzaam te stellen bij de instructie.

Het is een nadeel, dat de korporaals door dien overgang naar de IIe bataljon van instructeur moeten wisselen en dat zij dan bij de dienstplichtigen worden ingedeeld, met wie zij tegelijk in dienst traden; verlenging van de eerste-oefeningstijd is het eenige middel om daaraan te ontkomen.

Een vraagpunt is het of het niet beter ware de korporaals 9 maanden bij de Ie bataljons te laten om hen daarna als sergeant over te plaatsen bij de IIe bataljons.

Men bedenke, dat zij dan 3 maanden van de opleiding, welke bij de IIe bataljons wordt gegeven, zouden missen en tal van oefeningen, welke voorbereiden op hetgeen in het derde tijdperk wordt behandeld, niet zouden meemaken.

Dit acht ik bedenkelijk om het nut, dat deelname aan deze oefeningen voor hen afwerpt, terwijl toch niet zal worden bereikt, wat sommigen denken, dat hun positie tegenover de dienstplichtigen zou worden versterkt.

Deze laatsten toch zullen dan reeds zooveel ervaring in hun nieuwe omgeving en bij de sectie- en compagnies-oefeningen hebben opgedaan, dat het optreden in en met den troep voor de jonge sergeanten dan nog aanzienlijk moeilijker zou worden.

Vele moeilijkheden zullen zijn opgelost als straks de IIe bataljons hun nieuwe kazernes hebben betrokken.

Tenslotte kan de vraag worden gesteld of een geconcentreerde kaderopleiding niet tot betere resultaten zal leiden.

Ik geloof dat daaraan inderdaad voordeelen zijn verbonden.

De eenheid van opvatting zal er door worden bevorderd; orde, regelmaat en rust, welke onontbeerlijk zijn voor een goede opleiding, zullen worden verkregen.

De mogelijkheid tot vorming in en met den troep en het doen opgroeien van het dienstplichtig kader in het eigen regiment worden uitgeschakeld.

Dit acht ik zoo groote nadeelen, dat ik een geconcentreerde opleiding niet zal aanbevelen vóór ik het vertrou-

wen heb verloren, dat een verlenging van den eerste-oefeningstijd voor ons dienstplichtig kader zal zijn te verkrijgen en vóór ik tot de overtuiging ben gekomen, dat het streven naar het bereiken van rust, orde en regelmaat in de opleiding bij de regimenten als ijdel moet worden beschouwd.

Terloops merk ik bij de behandeling van dit onderwerp op, dat het mij toeschijnt, dat de benoeming van den z.g. korporaaals-eindrang, nadat deze dienstplichtigen 9 maanden in dienst zijn, geen gelukkige oplossing is. Er zijn jaren voor noodig geweest om het respect voor den korporaaalsrang weer op te bouwen; de korporaaals-eindrang zullen veel van het bereikte weer doen verloren gaan. De hierbedoelde dienstplichtigen hadden na 9 maanden kunnen worden benoemd tot soldaat 1e klasse.

VI. EEN RUIME TOEBEDEELING VAN LEER- MIDDELEN IS NOODZAKELIJK. 1)

In de samenvatting, waarin ik hiervoor opsomde, hetgeen nog meer benoodigd is dan een voldoende langen eerste-oefeningstijd om goede troepen te vormen, noemde ik ook de leermiddelen.

Deze zijn in het algemeen nog onvoldoende.

Zonder goede hulpmiddelen kan geen voldoende resultaat van het onderwijs worden verwacht.

Er zijn verschillende leervakken, waarin de graad van geoeffendheid straks na elf maanden nog onvoldoende zal zijn, indien de vereischte leermiddelen niet worden beschikbaar gesteld.

Er zijn thans in de G.O.I. hoge eischen gesteld, welke door de troepenofficieren moeten worden verwezenlijkt,

---

1) Een aantal schetsen van verschillende leer- en hulpmiddelen, over welke o.m. moet worden beschikt bij de opleiding, zijn als bijlagen aan de voordracht toegevoegd.

Bij het Kaderbataljon zijn deze en nog vele andere aanwezig.
(De teekeningen zijn vervaardigd door den Eerste-Luitenant J. v. Nieuwenhuyzen).

maar dan mogen de middelen daarvoor benodigd, hun niet worden onthouden.

Gelukkig zijn er teekenen, welke er op duiden dat daarin verbetering zal komen.

Ik wil de troepen-commandanten en hen, die over de voorstellen van deze moeten adviseeren en beslissen, er voor waarschuwen dat zich gaandeweg een schrielheids-psychose van ons heeft meester gemaakt.

Wij hebben de laatste jaren in zoo armoedige en bekrompen omstandigheden onzen arbeid moeten verrichten, dat wij, nu het Nederlandsche volk inziet, dat het een goed geoefende weermacht toch niet kan ontberen, nog niet durven vragen wat wij behoeven om te kunnen voldoen aan de eischen, welke ons worden gesteld.

Er behoeft geen vrees te bestaan, dat de vereischte soberheid niet zal worden betracht, bij de meesten van ons ontbreekt de moed het onmisbare te vragen.

Het stelsel voor de vorming van den troep geeft aan waaraan behoefte bestaat. Zuinigheid hierbij bedriegt de wijsheid.

Veel leermiddelen geven tijdsbesparing en tijd is geld.

Er zijn veel losse patronen noodig, voor de tirailleurs ongeveer 200 per man in het eerste tijdperk; er staan slechts 20 beschikbaar.

Tal van oefeningen, vooral met de lichte- en zware-mitrailleurs, kunnen zeer goed worden voorbereid met losse patronen, maar omdat deze niet beschikbaar zijn, worden tientallen scherpe patronen meer verbruikt.

Dit geeft toch geen bezuiniging?

Een goed ingerichte handgranatenbaan heeft een lengte van 200 m en is voorzien van tal van inrichtingen. Het is slechts op zulk een baan mogelijk met het onderwijs in het handgranaatwerpen te bereiken hetgeen moet worden bereikt. Maar waar vindt men zulk een baan? Dikwijls ziet men dit vak op een voetbalveld beoefenen.

Voor het geweervechten behoeft een compagnie een aantal schermgeweren, maskers, handschoenen, enz., waardoor het mogelijk wordt met een geheele sectie in

een loopgravenstelsel dit vak te beoefenen — alzoó een vijftigtal stuks van elke soort —, voor de individueele opleiding is een goed ingerichte geweervechtbaan, bestaande uit bokken, ramen, galgen, stellages en enkele loopgraven onontbeerlijk.

Bij een regiment wordt thans nog niet beschikt over het materieel dat voor één compagnie benoodigd is.

Den jongen officieren en onderofficieren moet een ruime gelegenheid worden geboden het schermen met de verschillende wapens te beoefenen.

Een hindernisbaan is in elk garnizoen aanwezig. Naar meer variatie bij de inrichting van deze banen dient n.m.m. te worden gestreeft.

Een draadversperring, zij het ook van gladdraad, een houten gevel van een huis, een steenen muur, een verhakking, een stapel boomen en puin, een viertal palen om het klimmen met klimsporen te kunnen beoefenen, behooren daarbij. Met deze middelen maakt men het onderwijs aantrekkelijk.

Speelvelden en spelmaterieel moeten in ruime mate aanwezig zijn.

De schietgelegenheid in de meeste garnizoenen behoeft verbetering. Deze is gelukkig thans ernstig in behandeling genomen. Banen voor het leeren schieten op luchtdoelen zijn onontbeerlijk.

Het is verheugend, dat bij de nieuw te bouwen kazernes er naar is gestreefd en is bereikt voor deze ruime terreinen te verkrijgen.

Er is veel terrein noodig; voor de leervakken, handgranaatwerpen, geweervechten, hindernisbaan en sport alleen reeds 6 à 7 H.A. per bataljon. Uiteraard kunnen, bij verdeling van den oefentijd, door twee bataljons, maar ook niet door meer dan twee bataljons, van deze zelfde leermiddelen worden gebruik gemaakt.

Per bataljon is een goed ingerichte seinzaal, een vast telefoonnet en een ruime gymnastiekzaal, waarin een klasse van $\pm$ 30 man kan werken, onmisbaar. Uit het aantal uren, waarin gymnastiekles aan elke klasse (sectie) moet

worden gegeven, is dit op eenvoudige wijze vast te stellen.

De kennis van het pionieren bij het wapen der infanterie is volstrekt onvoldoende; ik meen dat dit bij de andere wapens niet veel beter is. We hebben uitstekende voorschriften, maar de middelen om dit vak praktisch te onderwijzen zijn onvoldoende en daardoor is er een ernstig tekort aan kennis van dit vak ontstaan, ook bij de beroeps-officieren en beroeps-onderofficieren. Onze pionieroefeningen maakten tot nu toe niet zelden een weinig ernstigen indruk.

Voor twee bataljons is een voorraad materieel ter waarde van $\pm$ f 6000.— benoodigd, voorts moet over een voorraad gereedschap, ongeveer overeenkomende met dien, welke zich op vier munitie- en gereedschapswagens bevindt, worden beschikt, terwijl het pionierterrein voor die twee bataljons een breedte van 600 m en een diepte van 4 à 500 m moet bezitten. Op dit terrein kan, hetgeen een compagnie in het verdedigend gevecht moet opbouwen, worden vervaardigd, terwijl daarop dan tevens nog werken voor twee sectiën zware mitrailleurs, een sectie mortieren, een sectie pantserafweergeschut en enkele centraal- en verbindings-posten kunnen worden gebouwd. Als deze hulpmiddelen ter beschikking staan is nog een doeltreffende organisatie — er moet worden gewerkt op grond van een eenvoudig tactisch plan en het daaruit voortvloeiende vuurplan en aan de hand van schetsen voor de verschillende aan te leggen werken — van het onderwijs in het pionieren noodzakelijk om het doel te bereiken. Het is b.v. duidelijk, dat minstens twee sectiën moeten bouwen aan het werk voor één sectie.

Een voldoende bergruimte, waarin het materieel gesorteerd kan worden opgeslagen en een bedrag van f 400 à 500.— voor het jaarlijks op peil brengen van den voorraad zijn noodig.

De schietvaardigheid van den troep moet worden opgevoerd, ook daarvoor zijn verschillende eenvoudige leermiddelen noodzakelijk, welke in de schietvoorschriften worden aangeduid en welke in practischen vorm in ruime

mate voor elke compagnie of bataljon beschikbaar moeten zijn.

Het aantal pistolen en lichte mitrailleurs voor oefeningen moet zoo groot zijn, dat met geheele groepen tegelijk met deze wapens aanslag oefeningen kunnen worden gehouden.

Bij elk regiment moet een aantal exemplaren van de Wenken aanwezig zijn om bij de opleiding te kunnen worden gebruikt. Thans gaan vele uren verloren met het dicteeren van uittreksels of er wordt weinig aandacht aan de Wenken geschonken en dit is vooral een ernstig nadeel, nu uit het dienstplichtig kader de instructeurs voortkomen.

Het aantal hiervoor beschikbaar te stellen exemplaren moet mede zijn berekend op de behoefte, welke zich in geval van mobilisatie bij de depôts zal doen gevoelen.

Een voldoende eerste-oefeningstijd is een eerste vereischte om onze infanterie goed te oefenen, maar de leermiddelen, benoodigd om dezen tijd rendabel te maken, kunnen evenmin worden gemist.

De compagnie kost aan onderhoud f 200.— à f 300.— per dag, de f 5.— à f 6.— kosten per dag per compagnie voor leermiddelen mag de uitkomsten van het onderricht niet in de waagschaal stellen.

Uit het technisch oogpunt beschouwd zijn de leermiddelen, waarover ik hiervoor sprak, onmisbaar, maar bovendien leidt het ontbreken van deze leermiddelen er toe, dat niet op andere dan oppervlakkige wijze kan worden geoefend en daardoor gaat de ernst verloren, evenals het respect voor de eischen welke zijn gesteld, maar waaraan niet kan worden voldaan.

Ten slotte schaadt dit weer de tucht.

Het verstrekken van de leermiddelen dient centraal te worden geregeld, maar de troepencommandanten zullen diligent moeten blijven deze te verbeteren, uit te breiden en te doen onderhouden.

In denk daarbij ook aan het op eenvoudige wijze beplanten van onze open, vlakke oefenterreinen met snel opschietend houtgewas en het plaatsen van enkele terreinvoorwerpen, zooals wij die in de Schietkampen kennen.

VII. DE TROEPDIENST MOET HOOG WORDEN GEWAARDEERD, DE OPLEIDING VRAAGT EEN DOELTREFFENDE ORGANISATIE, RUST, ORDE EN REGELMAAT.

In de „Handleiding“, welke ik samenstelde voor de opleiding bij het Kaderbataljon, omschreef ik voor de officieren en onderofficieren-instructeur het doel, dat ik met de opleiding wenschte te bereiken. Daarin nam ik o.m. op:

Uit de sergeanten-capitulanten moeten goede instructieve onderofficieren worden gevormd.

Een goed onderofficier-instructeur bezit een sterk ontwikkeld plichtsgevoel;

hij handhaaft de tucht op strenge wijze, terwijl hij open, eerlijk, hartelijk, begrijpend jegens zijn ondergeschikten optreedt, alle kleinzieligheid verre houdend;

hij heeft een sterk ontwikkeld verantwoordelijkheidsgevoel;

er leeft een drang tot handelen, tot het verrichten van daden in hem;

hij verheugt zich als bevelen uitblijven; omdat hij dan zelf kan en moet handelen;

hij is zich bewust een zeer belangrijke taak te vervullen, hij weet dat zijn arbeid er toe bijdraagt uit de jeugdige dienstplichtigen mannen te vormen, die aan dezelfde hoge eischen voldoen, welke hij weet zelf ook te kunnen vervullen;

hij is plichtsgetrouw, ijverig, zelfbewust, zonder daarbij in pedanterie te vervallen;

hij, de infanterist, is er van overtuigd, dat de infanterie het mooiste wapen is, het wapen, waarin de grootste verscheidenheid van arbeid valt te verrichten;

hij is er van doordrongen, dat voor de infanterie de moeilijkste taak in het gevecht is weggelegd, dat de waarde van een leger in laatste instantie wordt bepaald door het karakter van de infanterie;

hij is er daarom trotsch op infanterist te zijn;

hij..... enz.

Met eenige variatie zou ik hetzelfde kunnen zeggen over de opleiding van de soldaten, van het dienstplichtig kader en van den troep als geheel, terwijl ik de taak van den troepenofficier t.a.v. de vorming van de vaandrags en reserve-officieren als deze hun practischen dienst in den troep vervullen, als een niet minder schoone zou kunnen schetsen.

En als nu zóó de arbeid van den troepenofficier mag worden aangeduid, moet dan de troependienst niet in hooge eere staan?

Er is een tijd geweest waarin de werking van het vooroefeningsinstituut de opleiding van den troep zoodanig ontwrichtte, dat het scheen of geen enkel bevredigend resultaat was te bereiken; waarin een majoor een compagnie van dertig man opleidde; nagenoeg geen leermiddelen ter beschikking werden gesteld; de eene organisatie nog niet haar beslag had gekregen als de volgende, om nog meer bezuiniging te bereiken, reeds weer een aanvang nam en het Nederlandsche volk weinig of geen waardeering meer voor zijn weermacht scheen te koesteren.

In dien tijd was een vlucht van officieren en onderofficieren uit den troep merkbaar en verklaarbaar.

Er waren er, die meenden een odium van mindere geschiktheid mede te dragen, omdat zij nog niet voor een betrekking buiten den troependienst werden uitgezocht.

De troepenofficieren werden als de „willekeurige officieren” aangeduid, de hooger gewaardeerden kwamen in aanmerking voor de functies buiten den eigenlijken troependienst.

Dit was omstreeks de jaren 1929 en 1930.

Ik heb mij in dien tijd in een artikel tot mijn collega's troepenofficieren gericht om hen een hart onder den riem te steken. Ik heb hun toen voorgehouden, dat ons werk, moeilijk, mooi en voldoeninggevend was. Ik heb de herinnering aan onze jeugd opgeroepen, aan de opleidingsjaren, waarin wij ons zelf in de toekomst aan het hoofd van een troep zagen en niet gebogen over bundels papieren.

Mijne Heeren, die tijd van depressie is lang voorbij. Ge-

lukkig! Maar toch zullen vele verbeteringen, die nog zijn door te voeren, er toe kunnen bijdragen, dat de troepen-dienst in nog hooger eere komt te staan.

De hooger geplaatste troepenleiders zullen daartoe veel kunnen bijdragen.

Zoo schijnt het mij van groote beteekenis, dat veel afwisseling wordt gebracht in de taak, welke de officieren en onderofficieren wordt opgedragen. Daardoor blijft de geest frisch.

Waarom zou de brigade-, regiments- of bataljons-adjutant na drie jaren zijn functie te hebben vervuld niet door een ander officier kunnen worden vervangen? Die functies zijn toch niet belangrijker dan het commando over een compagnie?

Zou het niet zeer goed zijn als de officier voor het materieel na eenige jaren te midden van geweervet, lederwerk, wapens en voertuigen te hebben gewerkt gelegenheid kreeg met een sectie de heide op te gaan en de bosschen in te trekken?

Omwisseling van de compagnies-commandanten bij de verschillende opleidingscompagnieën, omwisseling van de officieren en beroepsonderofficieren bij de verschillende opleidingsgroepen en vooral ook bij de I en IIe bataljons — dit laatste vooral — is een zaak van groot belang voor den troep en voor de vaardigheid van de officieren en onderofficieren zelf.

Officieren-leeraren aan de K.M.A. of S.R.O.I. hebben na 5 jaren het contact met den troep zoodanig verloren, dat ze in waarde als leeraar verminderen.

Het moet een jong officier euvel worden geduid, indien hij er om vraagt voor de functie van plaatselijk-adjutant te worden aangewezen.

Een kapitein moet niet willen maar ook niet durven kenbaar maken, dat hij gaarne op zijn bureau blijft zitten tot de volgende rang wordt bereikt.

Er zal hierbij van hoogerhand regelend moeten worden ingegrepen. De aard van den Nederlander is een zoodanige, dat hij zich hecht aan zijn werk, omgeving en zelfs

aan een stoel, terwijl ook de betrokken chefs geneigd zijn ter wille van de continuïteit in de verschillende takken van dienst voor welke zij de verantwoordelijkheid dragen bij hun onderdeel, ieder op zijn plaats te laten.

De regelmatig ingaande belangstelling van de hoogere troepenleiding is van onschatbare beteekenis voor den troep.

Die belangstelling moet zich uitstrekken over de bereikte resultaten, maar niet minder over de oefenvoorwaarden. Aan deze ontbreekt thans nog wel een en ander en plaatselijk zal daaraan altijd blijven ontbreken.

Een enkel woord, een bevel, een voorstel van een hooger geplaatst troepen-commandant kan in één slag soms doen bereiken waarvoor lager geplaatsten tevergeefs jaren werkten.

De troep, de troepenofficieren en onderofficieren hebben een zware taak te vervullen als het hun hooge ernst is bij hun arbeid en gelukkig is dit laatste bij de meesten het geval. Aan belangstelling en waardeering hebben allen groote behoefte. Die waardeering vooral prikkelt tot groote prestaties.

Rust, orde en regelmaat in de oefening van den troep is eveneens van groote beteekenis. Er mag geen sleur ontstaan, maar rust, orde en regelmaat in het onderwijs behoeven volstrekt niet tot eentonigheid te leiden.

Een in handige boekjes vastgelegd opleidingssysteem moet, zoo dacht ik destijds, ons ook verlossen van de talrijke aanschrijvingen, aanwijzingen en bevelen, welke bij wisseling van chefs weer vervielen, werden aangevuld, gewijzigd of door andere vervangen.

Ik geloof dat in dit opzicht van de invoering van het opleidingsstelsel voor het eerste oefeningstijdperk een invloed ten goede is uitgegaan. Ik moge in verband hiermede er op wijzen, dat de zekere mate van rust verdween uit den troep, wanneer de vervolgoefeningen aanvingen, de oefeningen, welke in den troep wel eens wat oneerbiedig maar typeerend de dolle zes weken werden ge-

noemd. Het onderricht in dat tijdperk werd beheerscht door enkele ruim gestelde regelen in de G.O.I., welke alle ruimte lieten om bij afzonderlijke aanschrijvingen de opleiding nader te regelen.

Vele, voor de verschillende legeronderdeelen uiteenlopende regelingen, waarin de richtlijnen uit de G.O.I. zelfs werden gewijzigd of ter zijde gesteld, werden uitgegeven.

Een bedrijf kan niet goed worden beheerd, het zal nimmer rendabel zijn als het niet steunt op een goed opgezette administratie.

Onze opleiding behoeft ook een goede administratie. Diensttableaux, waarin de oefeningen voor eenige weken zijn geregeld, zijn onmisbaar. Het gemeenschappelijk gebruik van de schietbanen, de hindernisbaan, de geweer-vechtbaan, de gymnastiekzaal, e.d. door verschillende onderdeelen, een juiste verdeling van de oefeningen, dwingt daartoe.

Wekelijksche dienstprogramma's, waarin nauwkeurig omschreven wordt welke oefenstof moet worden behandeld, zijn onmisbaar voor een goede regeling van het onderwijs; ze maken het den instructeur mogelijk zich op het geven van het onderricht voor te bereiden.

De programma's moeten echter niet worden opgemaakt vóór nagenoeg bekend is of het vorige programma zal worden afgewerkt. Daarom acht ik het schadelijk, indien het opmaken van die programma's moet worden vervroegd omdat ze op een vastgesteld tijdstip bij hogere chefs moeten zijn ingediend.

Het zal de opleiding ten goede komen indien de compagnies- en bataljonscommandanten de organisatie van de opleiding werkelijk kunnen laten verlopen zooals zij deze hebben opgezet. Aan belangstelling bestaat groote behoefte, het nu en dan opvragen van een diensttableau of dienstprogramma en een nauwgezette toetsing van deze aan de opleidingsvoorschriften en aan den opleidingsarbeid zelf, is gewenscht en noodzakelijk en zal op de serieuze samenstelling vermoedelijk gunstiger werken dan het

regelmatig wekelijks moeten indienen dier programma's, hetgeen inderdaad belemmerend werkt.

Een nadeel voor de oefening van den troep acht ik het voorts, dat de onderstellingen voor de te houden grootere oefeningen geruimen tijd van te voren moeten worden ingediend.

Er wordt dikwijls gewerkt aan bevelen voor twee, drie oefeningen tegelijk.

Bovendien zouden deze bevelen en bijbehorende bescheiden vermoedelijk minder omvangrijk worden, indien ze niet te voren behoeften te worden ingediend bij de hogere chefs.

Gekunsteld opgezette oefeningen, waarbij de troep werd versnipperd, de tactische verbanden werden verknipt en in vellen papier de bevelen worden gegeven en de diensten van de hulpleiders werden geregeld, heb ik nimmer zien slagen.

Het is volstrekt geen nieuw gezichtspunt hetgeen ik nu zeg — er zijn met betrekking tot deze materie ernstige aanwijzingen van hoogerhand gegeven — maar ik geloof, dat slechts in een gebod om b.v. voor een bataljons-oefening niet meer dan twee bladzijden druks voor de onderstelling en de bevelen uit te geven en daarbij een aanmoediging om zich te beperken tot een kwart vel papier en de indiening van de bescheiden voor deze oefeningen bij de hogere chefs achterwege te laten, de eenige mogelijkheid ligt, om van het papier af te komen, waardoor de goede, praktische uitvoering van zoovele oefeningen wordt geschaad.

In den troep wordt zeer veel geklaagd over den last, welke het papier veroorzaakt, maar in den troep wordt ook veel papier geproduceerd.

Besprekingen van de bataljons-commandanten met hun compagnies-commandanten en van de regiments-commandanten met hun officieren regelen sneller en beter vele zaken, dan uitvoerige schriftelijke stukken.

De C.Cn. houden dagelijks een bespreking tusschen 16.30—17.00 met hun officieren en onderofficieren ter

voorbereiding van de instructie op den volgenden dag te geven.

Vóór de opkomst van een lichtingsploeg geve men alle opmerkingen, welke werden gemaakt bij de oefeningen van de met groot verlot vertrokken ploeg, in een verzamelstuk uit; dit voorkomt herhaling van vele opmerkingen.

Men effene het pad voor zijn Compagnies-Commandanten door wenschen t.a.v. terrein- en materieelgebruik te voorkomen. Men schuive zijn Compagnies-Commandanten niets toe, vrage geen opgaven en verslagen van hen, doch bespreke wekelijks op een vastgesteld uur hetgeen men verlangt en geve hun raad en leiding in verband met wat men waarnam in de morgenuren, bij de middag- en avond-oefeningen en grijpe nimmer bruut in, in de regelingen, welke zij troffen, alvorens hen te hebben gesproken.

Enkele losse opmerkingen over terloops bijgewoonde oefeningen stichten weinig nut. Wie invloed ten goede wil uitoefenen volge geruimen tijd een oefening en bespreke daarna wat hij zag en hoorde en geve den officier of onderofficier daarbij gelegenheid zich zakelijk te uiten. Fouten worden bijna nimmer opzettelijk gemaakt, onhandigheden worden begaan uit linksheid of onkunde.

Verklaring van geconstateerde tekortkomingen en aanwijzingen van de middelen ze te voorkomen, geven resultaat. Berispingen daarover, tenzij ze uit laksheid werden begaan, of aan onvoldoende voorbereiding zijn te wijten, werken weinig ten goede uit.

Wie aldus handelt weet precies wat er in zijn troep omgaat, hij dringt er volkomen in door, hij behoedt zich voor onaangename verrassingen, zijn gestreng optreden — een commandant doe zich steeds als commandant kennen — zal nimmer critiek uitlokken, integendeel het zal door alle goedwillenden worden gewaardeerd.

VIII. VERSTERKING VAN DE TUCHT IS EEN BELANG VAN DE HOOGSTE ORDE.

Vele elementen te zamen vormen een goed geschoolden troep, het cement, dat den troep bindt, is de *tucht*.

In de jaren, waarin het leger werd afgebroken, dit, zooals het heette, moest worden uitgehold, afgeknabbeld en ondermijnd, is aan de tucht ernstige schade toegebracht.

Ik behoef de toestanden uit den tijd van vóór 1933 niet te schetsen, ze zijn bekend.

De kentering kwam na het krachtdadig optreden tegen ernstige excessen en de toeneming van de dreigende internationale spanningen.

De tucht moet gehandhaafd worden in alle geledingen van de weermacht door en vooral ook onder alle officieren en onderofficieren. 1)

De geestesgesteldheid van de beroepskaders heeft in de jaren van depressie voor de weermacht aanzienlijk geleden, bovendien zijn deze kaders zeer verzwakt.

De reserve-officieren en dienstplichtige onderofficieren werden matig geoefend, er waren geen troepen beschikbaar om hen het optreden in en met den troep te doen ervaren. Hun optreden werd dikwijls weifelend als gevolg van onvoldoende vakkennis en het daardoor ontstane gebrek aan zelfvertrouwen.

De bezuinigingsdrang, welke er toe leidde, dat zooveel mogelijk elke overplaatsing bij bevordering werd vermeden, deed officieren van tweede-luitenant tot de hoogste troepencommando's in een en hetzelfde garnizoen te midden van vrienden en bekenden opklimmen. Behalve dat dit de sleur in de hand werkt is het voor de krijgstuhtelijke verhoudingen schadelijk.

Dit alles deed een verzwakking van het beoordeelingsbewustzijn ten aanzien van de tucht in alle geledingen ontstaan.

De eerste-oefeningstijd is verlengd en als onze troepen straks nog niet als ruim voldoende geoefend kunnen worden beoordeeld, zullen wij ons op niets ter verontschuldiging daarvan kunnen beroepen. Wij, officieren, in de

---

1) Het niet scherp in acht nemen van de grenzen tusschen de verschillende rangen, het niet correct terug groeten door meerderen, de fatale „cantine“-critiek en zooveel meer, zijn ernstige symptomen van een verslapping van de tucht.

eerste plaats de beroepsofficieren, zullen de volle verantwoordelijkheid hebben te aanvaarden.

En de manoeuvre-beelden als, het losweg verschieten van patronen, de trage gang langs den marschweg, het onvoldoende dekking zoeken in het terrein, het domweg doorloopen onder vuur, de slordige vervulling van den wachtdienst, de dikwijls weinig correcte houding, het voorstellen van het persoonlijke belang, een weinig nauwgezette uitvoering van gegeven bevelen en zoovele andere zaken, zij zullen zich opnieuw vertoonen bij gedurende elf maanden geoefende troepen als wij de tucht niet grondig opbouwen in alle geledingen.

„De geest van den troep is of was goed”; er is geen gelegenheid bij welke wordt verzuimd dit te zeggen.

De goede geest op zich zelf is van groot belang, maar voor mij heeft deze vooral beteekenis als basis om er een goed tuchtgevoel door te kunnen ontwikkelen en de tucht streng te kunnen handhaven.

Ik hoop dat ik goed zal worden begrepen. Ik wensch geen uitheemsche begrippen omtrent krijgstuchtelijke verhoudingen en opvattingen in te voeren, maar ik wil wel doen denken aan de tucht, welke onze troepen moeten kenmerken, om de gelijkwaardigen van de mogelijke tegenstanders, tegen wie wij toch zullen moeten vechten, te kunnen zijn.

Voor de ontwikkeling van de tucht zijn groote en kleine middelen toe te passen.

Wanneer het persoonlijk belang wordt gesteld in de schaduw van het belang van den dienst en zooals dit ook in het zakenleven geschiedt, ieder wordt gesteld op de plaats waarvoor hij geschikt is en hem den arbeid wordt opgedragen, welke het belang van den dienst vordert, een voorrecht slechts wordt toegekend op grond van bekwaamheid of gepresteerde diensten en dit beginsel over de geheele lijn wordt toegepast in het leger, dan zal er veel zijn gewonnen.

De zorg voor het persoonlijk belang is zoo naar voren getreden, dat dit tot in de kleinste zaken met pijnlijke

bezorgdheid moet worden behandeld om ontstemming te voorkomen.

Als voorbeeld moge ik noemen hoe toegekende faciliteiten bij de verleening van verlof en bewegingsvrijheid niet slechts tot aan de uiterste grenzen worden toegekend, doch soms zelfs worden overschreden.

Hoewel op Zaterdag de dienst eerst om 13.00 eindigt ziet men in autobussen en treinen vóór dat uur tal van militairen. Terugkeer op Maandagmorgen vóór den dienst mag meermalen worden toegestaan, doch bij vele onderdeelen is dit een normale toestand en keeren de dienstplichtigen in den nacht van Zondag op Maandag, soms uren per rijwiel afleggend, naar hun garnizoen terug. Welk nut deze op Maandag van de oefening trekken laat zich begrijpen.

Is het nu werkelijk gewenscht dat na verlof op een werkdag nog weer een oefendag vrijwel voor 50 % verloren gaat door terugkeer op den volgenden dag toe te staan?

Twee Maandagen per maand gaan voor een belangrijk deel voor de oefeningen verloren, omdat 50 % van het personeel op die dagen per eerste reisgelegenheid terugkeert.

Op twee Maandagen per twee maanden neemt bovendien 50 % der sterkte niet deel aan de oefeningen door afwezigheid met verlof en de twee Dinsdagen, welke op deze dagen volgen zijn weer niet ten volle te benutten, omdat deze 50 % der sterkte op die dagen per eerste reisgelegenheid mag terugkeeren.

Door het doen samenvallen van „terugkeer per eerste reisgelegenheid op Maandag” en „een verlofdag” kan op dit tijdverlies iets worden bespaard, maar er gaat naar mijn overtuiging door de verlofregeling meer oefentijd verloren dan kan worden gemist van een eerste-oefeningstijd van elf maanden en bovendien haalt het de dienstplichtigen zoodanig uit hun opleidingssfeer, dat de schade daardoor veroorzaakt minst genomen van even groote beteekenis is, als het verloren gaan van een aantal oefeningen.

Laten we daarom vooral niet geneigd zijn nog iets meer te geven dan waarop de bepalingen recht geven.

In de fabrieken, op het land, op de kantoren, in alle bedrijven wordt gewerkt van Maandagmorgen tot Zaterdagmiddag.

Waarom moet dat in het leger anders zijn?

De weermacht is een groot bedrijf en er is in deze tijden reden overwerk-vergunning aan te vragen.

Hoe toegevelijker men is, hoe meer zal worden verlangd.

En dan, ik wil het herhalen, een compagnie kost 200 à 300 gld. per dag, ongeveer 40 gld. per oefenuur.

Het handhaven van bindende bepalingen uit voorschriften en reglementen is een eerste eisch voor de handhaving van de tucht en toch wordt in dit opzicht zoo heel veel gezondigd.

De tucht in den troep moet aanzienlijk worden versterkt. De troep wenscht dit zelf. De Hollandsche soldaat waardeert een strenge tucht.

Geen benepen maatregelen vraag ik daarvoor.

Allereerst, ieder commandant zij een werkelijk commandant, een soldaat behoort voor alles soldaat te zijn, een kerel, die zijn plicht kent en die vóór alles die plicht wil vervullen en weet dat dit het eerste is wat van hem wordt geëischt.

Een kameraadschappelijke, begrijpende onderlinge verhouding wordt daardoor niet geschaad, integendeel.

Hoe moet die tucht worden opgekweekt?

De gesloten exercitie is een middel, maar men sla dit niet overdreven hoog aan.

Heeft U niet opgemerkt hoe die exercitie ietwat stijf wellicht, maar toch stram en met inspanning wordt uitgevoerd gedurende de eerste acht weken na opkomst van de lichter en daarna in kwaliteit vermindert?

Dit is een gevolg daarvan dat wij soms te veel exerceeren en den troep te lang in de houding laten marcheeren, maar vooral omdat wij niet streng genoeg vasthouden aan den eisch van correcte uitvoering, vooral dan, indien de

exercitie niet bepaald als „exercitie” op het dienstprogramma staat aangegeven.

De soldaat kent, meent hij, de exercitie. Het nieuwtje is er af en nu juist moet hij voelen, dat hij toch iedere beweging correct moet blijven uitvoeren, omdat het van hem wordt *geëischt*. Dit is te bereiken, maar dan moeten wij hem de exercitie niet tegen maken door te veel en te lang achtereen te exerceeren en hem langdurig in de houding te laten marcheeren. Het moet een sportieve verrichting, ook voor zijn geest blijven.

Een gestreng uitgevoerde wachtdienst kan een oefening in tucht zijn. Maar dan moet niet worden geduld, dat voor iedere neiging tot bevrediging van een opkomende prikkel, de man de wacht verlaat.

Ondanks het vele toezicht, o.m. van de officieren van piket, die zich niet teveel in hun kamer mogen opsluiten, komt men dikwijls een man van de wacht tegen, die voor zich zelf of voor den wachtcommandant een doosje sigaretten, postzegels, een stuk chocolade of een kopje koffie haalt uit de cantine; ja soms zelfs buiten het kazernecomplex.

Dit zijn oogenschijnlijk kleine tekortkomingen, maar de beteekenis van de voornaamheid van den persoon van den schildwacht en de belangrijkheid van den wachtdienst in het algemeen wordt er door uit het oog verloren. Hoe kan een soldaat zóó leeren begrijpen dat het verlaten van zijn post of van de wacht in oorlogstijd het zwaarste misdrijf is?

Zelden komt een wacht in het geweer zonder dat er fouten worden geconstateerd, maar waarom wordt dan door vele commandanten bepaald dat de wacht slechts éénmaal op een dag voor hen in het geweer behoeft te komen?

Voor de ontwikkeling van het tuchtgevoel ken ik de hoogste waarde toe aan wat ik zou willen noemen de *gevechtsdril*.

Toen de eerste-oefeningstijd op 5½ maand was bepaald, konden wij niet veel meer doen dan de allerbelangrijkste

oefenstof *doorloopen*. Een oefening, welke niet juist werd uitgevoerd, werd besproken. Zelden was de tijd beschikbaar deze te laten overdoen. Dat was fataal. Ons oordeel t.a.v. de te stellen eischen werd vervlakt en de soldaat begreep dikwijls niet wat hij verkeerd deed.

Wat fout geschiedt, moet worden overgedaan totdat dit goed wordt verricht.

Overlading van het aantal, noch een lange duur van de meeste oefeningen is gewenscht, doch elke oefening moet goed, zeer goed worden uitgevoerd. De laatste oefening moet af zijn en moet als voorbeeld in de herinnering worden medege dragen.

Er moet worden geëischt, ook nog bij de bataljons- en grootere oefeningen, dat het gereed maken voor een sprong naar voren bij aanwezigheid van vuur als een gymnastische beweging wordt verricht, de sprong zelf eveneens. Ook een bataljonsoefening moet worden gestaakt en opnieuw worden begonnen als het technisch werk niet deugt.

Elke schiethandeling zij een combinatie van gymnastische oefeningen. Een slordige aanslag, een nonchalante uitvoering van een patrouilledienst, het te langzaam, met geopende oogen, opzetten van het gasmasker, het niet goed ingevet hebben van de oogglazen van het gasmasker, moet eerder een rede zijn voor strafoplegging dan het maken van een minder beschaafde tegenwerping bij het ontvangen van een opdracht.

Mijne Heeren, zonder toepassing van een *straffe gevechtsdril*, welke door den verlengden eerste-oefeningstijd mogelijk is geworden, komen wij niet van de nare manoeuvrebeelden, welke ik straks signaleerde, af en zullen wij den soldaat, de onderofficieren en officieren, want t.a.v. beide laatste groepen gelden dezelfde beginselen, niet geschikt maken voor den strijd, welke hen wacht tegen de gedrilde en langdurig geoefende tegenstanders, die zij eenmaal tegenover zich zullen vinden.

De geest van onze troepen is goed, wij mogen ons daarover verheugen, maar wij moeten dit niet als iets bijzonders beschouwen.

De troep wordt uitstekend verzorgd en gevoed, er bestaat voor het kader en de officieren een zeer goed ge-regelde rechtspositie.

Er is geen personeelsorganisatie in het bedrijfsleven te vinden waar het personeel met zooveel zorg en welwillendheid wordt omgeven — men vrage dit maar eens aan onze reserve-officieren, het dienstplichtig kader, de soldaten en aan zijn vrienden of bekenden in het bedrijfsleven werkzaam — als in het leger.

Waarom zou de geest dan niet goed zijn?

Laten wij, en vooral ook het geheele Nederlandsche volk, niet wekelijks worden.

„Onze jongens” worden wel eens wat verwend.

In de mobilisatiejaren 1914—1918 ergerden wij ons, dat men sprak van kwatta-soldaatjes, nu zijn het „onze jongens”, maar onze soldaten moeten kerels worden, vecht-soldaten om bestand te kunnen zijn tegen de gevaren en ontberingen, welke hen wellicht dit jaar of in de naaste toekomst wachten.

Er moet een meer manlijken geest onder de soldaten en in het officiers- en onderofficierskorps worden ontwikkeld.

Ik heb hier een teer maar een — vooral omdat de rechtstreeksche vorming van den troep thans is gelegd in handen van jeugdige, onervaren officieren en onderofficieren, die opgegroeid zijn in een tijd, waarin plichtsvervulling niet meer een heilige taak scheen en wie dit ook niet in een voldoende lange strenge militaire vooropleiding duidelijk kon worden gemaakt — belangrijk onderwerp aangeroerd.

De opbouw van de tucht, mijne heeren, is een zeer belangrijk deel van den opbouw van de nieuwe weermacht.

Het officierskorps, gesteund daarin door de beroeps-onderofficieren draagt het tuchtgevoel van de weermacht in zich. Soldaten, dienstplichtige-sergeanten en reserve-officieren, zij komen en gaan, wij blijven. Aan ons toetsen en scherpen de komenden en terugkeerenden eigen offeringszin, ernst, durf, plichtsbesef, besluitvaardigheid, verantwoordelijkheidsgevoel en karakter, alls symptomen van een goede krijgstucht”.

IX. HET HANDHAVEN VAN WAARACHTIGE TRADITIE VORMT MEDE HET KARAKTER VAN DE INFANTERIE.

Nauw verwant aan de tucht en van belang voor de vorming van de weermacht en daarom van beteekenis voor de opleiding van de infanterie is het hooghouden van waarachtige traditie.

Dit hooghouden van traditie is een zaak van doen, er wordt gauw te veel over gesproken.

Vertoon naar buiten, zonder te belijden dat voor alles plichtsbetrachting, eer- en verantwoordelijkheids-gevoel de kenmerkende deugden van een goeden troep zijn, is geen traditie: dat is schijn.

„Traditie bestaat niet in een weder herhalen van de geschiedenis of een terugkeer tot wat geschiedenis werd, doch integendeel in een bewust voorwaarts drijven van het aangevangene boven het reeds bereikte uit, door jonge krachten, die daarbij moeten arbeiden in de omstandigheden van de huidige verhoudingen.

Zoo wordt de traditie een sterke drijfveer van het naar daden stuwende leven rondom ons en tot een brug, welke ons naar een betere toekomst leidt”.

Aldus ongeveer Generaal von Blomberg.

In de na-oorlogsche jaren toen de slagwoorden: democratie, democratisch, democratisering dikwijls te onpas werden gebruikt en velen zich uitputten om aan te toonen, dat de juiste beteekenis van het begrip „democratie” *hun* reeds voor jaren her duidelijk was geweest, werd der traditie menigmaal te kort gedaan.

De gevolgen van de algemeene maatschappelijke verwording deden zich ook in de weermacht gevoelen.

Dat ernstige zorgen het officiers- en het onderofficiers-korps drukten in die jaren — de herhaalde reorganisaties, gepaard gaande met afvloeiing van velen — kan ten deele als een verontschuldiging er voor gelden, dat niet steeds voldoende weerstand werd geboden aan de algemeene neiging om ook datgene wat inderdaad als „traditie”

mocht woren aangemerkt, onder valsche leuzen als „moderniseering van den geest in het leger” e.d. uit te bannen.

Er valt sedert eenige jaren een kentering waar te nemen.

Er bestaan velerlei opvattingen over de waarde aan traditie toe te kennen; er bestaat ook velerlei misverstand, wellicht in het leven geroepen door de vertaling van het woord traditie met „overlevering”, een woord dat te eng begrens'd weergeeft wat onder traditie behoort te worden verstaan.

Er zijn overleveringen, welke in stand worden gehouden en mede als traditie mogen worden aangemerkt, maar „traditie” gaat verre uit boven „overlevering”.

Het woord „traditie” moet ons officieren en allen, die in de weermacht dienen, terstond doen denken aan de begrippen moed, beleid, trouw, eer, saamenhoorigheidsgevoel, plichtsbetrachting, vaderlandsliefde, liefde voor het Vorstenhuis, verantwoordelijkheidsgevoel, oprechtheid, kortom aan al die eigenschappen van hoofd en hart, welke men vereenigd wil zien in hem, die een man, een soldaat, een commandant wordt genoemd.

Traditie moet steeds weer worden vernieuwd en uitgebouwd, wil ze geen sleur worden.

De kenmerken van traditie zijn oud.

Het saamhoorigheidsgevoel, plichtsbetrachting en eer-gevoel zijn eigenschappen, die in de oudheid reeds als schoone deugden werden aangemerkt, zij zijn dit thans en zullen dit eeuwig blijven.

Het hooghouden van die goede eigenschappen, het ontwikkelen van het inzicht in deze, het in het licht stellen van de hooge waarde er van, versterkt de traditie.

De vele mooie begrippen en gevoelens, die traditie vormen, kunnen mede door het in stand houden van op zich zelf eenvoudige gebruiken worden ontwikkeld.

Het opnemen van den officier, beroeps- zoowel als reserve-, in den kameraadschappelijken kring, na een, tot in het uiterste verzorgde plechtige eedsaflegging, met een eenvoudige dronk; een korte toespraak van den Regi-

ments-Commandant op den verjaardag van het regiment; het verschijnen in gelijke uniform bij bepaalde plechtigheden; het, naar voor ieder garnizoen vast te stellen regelen, in stand houden van het brengen van onderlinge bezoeken, het gezamenlijke jaarlijksche diner van alle officieren; een vaste sociteitsdag per week, waarop ieder verschijnt en vele andere gebruiken, ze zijn van groote waarde omdat ze het saamhoorigheidsgevoel ontwikkelen.

Het saamhoorigheidsgevoel vormt een der hoekpijlers van de traditie.

Traditie wekt gedachten aan verantwoordelijkheid, trouw en oprechtheid.

Geen groote, moedige daden werden ondernomen noch zullen ooit worden tot stand gebracht zonder de steun deelachtig te zijn van de eigenschappen van trouw en verantwoordelijkheidsgevoel.

Het besef aansprakelijk te zijn voor een onderneming of een toebedeelde taak verhoogt het gevoel van eigenwaarde, sterkt de wilskracht en verlevendigt het bewustzijn iets te kunnen tot stand brengen. Hierdoor wordt het eergevoel geprikkeld.

Schenk vertrouwen, dit wekt vertrouwen en zonder dit vertrouwen zal het verantwoordelijkheidsbesef niet kunnen groeien.

Traditie gaat verloren waar het verlangen afwezig is verantwoordelijkheid te dragen, het vermogen ontbreekt vertrouwen te schenken en de eigenschappen trouw en oprechtheid niet in eere worden gehouden.

Het hooghouden der traditie, het uitbouwen van deze en het overdragen er van aan hen, die achter ons staan en na ons komen, is van groote beteekenis voor de weermacht.

Het is een ernstig tijdsgewricht waarin wij leven. Geweldige gebeurtenissen kunnen zich voltrekken.

Zware lasten kunnen op de weermacht, waarvan de leiding aan onze handen is toevertrouwd, worden geladen. Aan den geest van saamhoorigheid zal dan de hoogste eischen worden gesteld.

Die geest kan dagelijks worden onderhouden en verder worden ontwikkeld, mede door de traditie hoog te houden. Niet omdat het altijd zoo is geweest moet traditie worden bewaard; wat sleur is moet worden uitgeroeid.

Evolutie is noodzakelijk, slechts in *waarachtige* traditie schuilt kracht.

Tegen denigratie van het begrip kameraadschap, tegen verwerping van een gezonden korpsgeest, de geest, welke steunt op eigen kwaliteiten, zonder zich verheven te oordeelen in vergelijking met anderen, moeten wij allen waken.

Een karaktervolle geest is een eerste voorwaarde voor de ontwikkeling van een sterke weermacht.

Dien geest te vormen is een deel van onze taak, ze is ons door de traditie toebedeeld.

Dit, mijne heeren, zijn mijn gedachten over traditie en hoewel de beschouwingen daarover niet in rechtstreeksch verband met de opleiding van de dienstplichtigen der infanterie schijnen te staan, wilde ik deze toch in mijn voordracht opnemen en ze U ter overweging aanbieden, nu juist aan de infanterie-kaders een zoo groot aantal jonge officieren en onderofficieren zijn toegevoegd van wier geestesgesteldheid de ontwikkeling van onze infanterie in niet mindere mate afhankelijk zal zijn dan van hun instructieve vaardigheid.

X. DE KRACHT DER INFANTERIE ONTSPRUIT AAN DE GEESTELIJKE WEERBAARHEID VAN HET GEHEELE VOLK.

De weerkracht van een volk weerspiegelt zich in het karakter van de infanterie en daarom zal onze infanterie slechts sterk kunnen zijn, indien zij wordt gedragen door de sympathie van gansch de natie.

Mag de weermacht zich thans verheugen in die sympathie?

Het heeft er eenige schijn van, maar een diep besef om met hart en ziel achter de weermacht te moeten en te willen staan, onderken ik in ons volk in zijn geheel nog niet

en het minst in die kringen, welke tot de z.g. intellectueele willen worden gerekend.

Werden de nieuw georganiseerde troepeneenheden in Brabant en Limburg en andere kleine provincie-steden op de Veluwe en in het Noorden met vreugde begroet en ontvangen, in de streken en steden waar zich het intellect gehuisvest weet, is van waardeering nog te weinig gebleken.

De moeilijkheden, welke het bouwen van kazernes en het ter beschikking stellen van oefenterreinen in den weg werden gelegd, spreken duidelijke taal.

Het heette te gaan om beschadiging van terreinen en ontsiering van deze door kazerne-gebouwen. Maar wie dan zag dat men een artistiek ontworpen kazerne-complex niet wenschte op een terrein, naast hetwelk men zelf houten loodsen laat staan en vreesde voor beschadiging van terreinen en verstoring van de rust daarin, door eenige honderde infanteristen, terwijl in diezelfde terreinen tienduizenden des Zondags de sinaasappelschillen, taartjesdoozen, apennotendoppen, limonade- en bierflesschen en kranten achterlieten en de bremstruiken verscheurden om eenige takken daarvan mede te nemen, zijn deze argumenten toch moeilijk te aanvaarden.

De eenvoudige bevolking, vooral die van het platteland, heeft waardeering en sympathie voor de weermacht, de z.g. betere kringen en sommige bevolkingsgroepen schijnen te veel van hun eigen belangen vervuld om te kunnen denken aan het groote gemeenschapsbelang, dat zich in de weermacht concentreert.

In die kringen ziet men den soldaat nog niet gaarne in zijn bioscopen en restaurants, in zijn bosschen en op zijn heide. Daar verloochent men nog zijn eigen kinderen, als deze de soldatenjas dragen.

Wat kan daartegen worden gedaan?

Aan de opvoeding van onze dienstplichtigen in nationaalen zin moet aandacht blijven geschonken. In den opbouw onzer voordrachten moet evolutie zijn. Nationale ontwapening behoeft niet meer te worden bestreden.

Als straks de lichten sterker worden, zullen we een grooter terrein bestrijken.

Die sterkere lichten zullen uit ruimeren kring voortkomen en daarin terugkeeren. Ook dit zal vanzelf het contact met de groote massa van het volk uitbreiden en niet nalaten gunstigen invloed uit te oefenen, indien althans door ons met hooge ernst is gewerkt en wij er in zullen zijn geslaagd de heengaanden aan de weermacht te binden.

De vraag „vrij van militairen dienst” zal er door aan betekenis verliezen.

De weermacht moet zich aan het volk vertoonen, het zal zijn nut afwerpen, maar te hooge verwachtingen mogen daarvan niet worden gekoesterd.

Herstel en ontwikkeling van goede traditiën zullen de innerlijke kracht van de weermacht versterken en het respect naar buiten voor deze verhoogen.

Het kan echter niet voldoende zijn, dat een enkel korps een paukenpaard bezit, een ander diepe trommen en enkele een geïmproviseerd muziekkorps. In elk garnizoen moet een muziekkorps aanwezig zijn om het leger op waardige wijze te vertegenwoordigen en aan militaire plechtigheden den luister bij te zetten, zonder welken luister het plechtig cachet niet kan worden verkregen.

De kracht van de weermacht is een landsbelang van den eersten rang. Dit belang gaat verre uit boven provinciale-, gemeentelijke- en vereenigings-belangen.

Indien *wij* militairen propaganda voeren voor dit inzicht ontvangen wij gehoor, maar velen staan nog wantrouwig tegenover onze argumenten en verlangens.

Ik geloof dat van stelselmatige voorlichting door de Regeering en versterking van de macht der Regeering tot behartiging van het zeer hooge belang van 's lands defensie, betere resultaten zijn te verwachten.

Als schoonheidscommissies, gemeentebesturen en vereenigingen in dit tijdsgewricht oorzaak durven zijn van vertraging of belemmering van maatregelen, welke noodzakelijk zijn om de zoo lang verwaarloosde weermacht op

te bouwen, zal het woord der Regeering door het volk worden verstaan en zal de macht van de Regeering doortasten mogelijk moeten maken.

Het verhinderen van de verspreiding van een propagandaboekje door de Vereeniging „Ons Leger” op de middelbare scholen moet door de Regeering kunnen worden belet.

Het gezag van de Regeering is nog noodig om een deel van het volk er van te doordringen, dat ieder Nederlander, naast de materiele kracht, welke van hem kan worden gevorderd, verplicht is ook zijn moreele kracht ter beschikking te stellen.

Van de Regeering zal, als deze zich rechtstreeks tot het volk wendt, worden aanvaard, dat de dreigingen hoogst ernstig zijn en dat wij allen, hoofd voor hoofd, verantwoordelijk zijn, dat alles worde verricht om de preventieve kracht onzer weermacht snel zoo hoog mogelijk op te voeren.

XI. DE OPLEIDING VAN DE INFANTERIE VRAAGT EEN DOELTREFFENDE ORGANISATIE EN HEEFT BEHOEFTE AAN CENTRALE LEIDING.

Een goed doordachte organisatie van de opleidingseenheden en van de instructie is onontbeerlijk.

De encadreering van de opleidingsbataljons mag niet overdadig zijn — dat kan niet en behoeft ook niet — maar ze is thans zóó geprojecteerd, dat de opleiding goed kan worden verzorgd.

Slechts ontbreken een aantal hoofdgymnastiek-onderwijzers. Bij ieder bataljon behoort een gymnastiekonderwijzer te worden ingedeeld, opdat de lichamelijke opvoeding op de juiste wijze kan worden verzorgd, wat gelet op de gebrekkige lichamelijke ontwikkeling van onze jeugd niet slechts een militair, maar evenzeer een volksbelang van den eersten rang mag worden geheeten. Bovendien zal hierdoor worden voorkomen, dat onderofficieren, die

met de algemeene instructie zijn belast, daaraan worden onttrokken om op gebrekkige wijze gymnastiek-onderricht te geven.

Uiteraard moeten de officieren en onderofficieren, die voor de instructie zijn bestemd, ook allen steeds daarvoor beschikbaar zijn.

Toen ik hiervoor betoogde, dat de troependienst in hooge eere moet staan en dat de opleiding het niet buiten de voortdurende belangstelling van alle hooger geplaatste troepencommandanten kan stellen, dacht ik ook aan het gebruik, dat dikwijls elke vacature op een bureau of zelfs maar een korte afwezigheid van een administratief onderofficier, vervanging van dezen uit den troep ten gevolge heeft. En deze vervanging verhoogde in de laatste jaren terstond het chronisch tekort aan instructieve krachten.

Zelfs de functie van plaatselijk-adjutant in een betrekkelijk klein garnizoen heb ik zien vervullen door een beroepsofficier ten koste van de opleiding.

De schade aan de instructie toegebracht door zulk een gebruik is wel niet terstond zichtbaar, doch ze vertoont zich bij de herhalingsoefeningen en straks als het werkelijkheid is.

De troepencommandanten moeten zich schrap zetten tegen den drang, welke van hun naaste omgeving uitgaat om personeel uit den troep te trekken.

Voor het administratieve werk bestemmen men de, voor de instructie minder geschikten.

De organisatie der bataljons, zooals deze thans is vastgesteld, is logisch opgebouwd.

Er is voor elke groep (stuk of klasse) een sergeant beschikbaar, terwijl per 3 onderofficieren er één reserve is. De voorziening in wacht-, week- en andere diensten kan geschieden zonder dat daardoor een groep zonder instructeur geraakt.

De officieren en onderofficieren van hooger rang zijn voldoende in getal om bij iedere sectie een sectie-commandant in te deelen en om bovendien voldoende leiding te geven bij de kaderopleidingen.

· Het spreekt van zelf dat de indeeling van officieren en het hogere onderofficierskader niet zoo royaal is opgezet, dat het mogelijk wordt een sergeant-majoor of adjudant-onderofficier te gebruiken, zooals hier en daar nog wel eens schijnt te geschieden, voor de vervulling van wat men noemt de bijbaantjes, den inwendigen dienst, e.d. Het gebruik van dit kader op deze wijze is niet toelaatbaar.

· Het geeft den compagnies- of bataljons-commandanten een zeker gemak, maar er wordt daarmede van dat kader te weinig geprofitteerd en het is voor de verrichting van dit bijwerk te duur. Bovendien behoort bijna al dit werk tot de taak van de sectie-commandanten.

· De sterkte van de compagnieën bij de Ie bataljons is thans zoo gesteld, dat de compagnies-commandanten werkelijk in staat zullen zijn persoonlijk in vollen omvang invloed op de instructie van alle eenheden van hun compagnie uit te oefenen. Doordat in Maart 1939 de compagnieën van de IIe bataljons op volkomen gelijke wijze als die der Ie bataljons zullen zijn georganiseerd, behoeven de oefensectiën en kaderopleidingen van de Ie bataljons gelukkig niet te worden gedesorganiseerd bij overgang naar de IIe bataljons, hetgeen van een niet te onderschatten belang is.

· In de goed opgezete organisatie van het bataljon worde nu slechts het middel gezien, om het onderwijs op de meest doeltreffende wijze te organiseeren. Daarop komt het aan.

De troepenofficiëren, de sectie-, de compagnies-, bataljons- en regiments-commandanten moeten de goede organisatie weten uit te buiten.

De compagnies-commandanten moeten hun compagnie in groepen en sectiën indeelen en de sectie-commandanten ten volle verantwoordelijk stellen voor de oefening, de tucht en het onderhoud van de kleeding en uitrusting van hun sectie; bovendien kunnen den S.Cn. nog neventaken worden opgedragen, waardoor de C.cn. den tijd beschikbaar krijgen om zich voortdurend persoonlijk aan de instructie van hun compagnie te kunnen wijden.

De beste officieren, aan wien enkele uitstekende onder-

officiëren moeten worden toegevoegd, bij voorkeur de sergeanten-majoor, dienen met de kaderopleiding te worden belast.

De bataljons-commandanten behooren aan deze laatste hun bijzondere zorgen te wijden.

De vorming en de voortgezette vorming van de reserve-sergeanten, vaandrags en reserve-officiëren vereischen bijzondere zorg. Wij kunnen uit dezen propagandisten voor de weermacht vormen; weten wij hun opleidingstijd niet productief te maken, dan kunnen zij de gevaarlijkste tegenstanders worden.

Er moeten voor de vijfweeke oefenperioden goed doordachte diensttableaux worden opgemaakt door de compagnies-commandanten, waarin deze de verdeeling van den oefentijd en de beschikbaarstelling van de gymnastiekzaal, de hindernis-, handgranaten- en geweevechtbanen, het schiet- en pionier-terrein en de sportvelden vastleggen.

Het niet opmaken van deze tableaux is in strijd met de tucht, omdat de G.O.I. zulks voorschrijft, maar zonder deze tableaux laat men veel aan het toeval over en werkt men verstoring van den regelmatigigen gang van den dienst in de hand.

Aan de hand van deze tableaux late men de sectie-commandanten onder leiding van den oudste, de wekelijkse dienstprogramma's opmaken, welke de compagnies-commandant, na ze te hebben gecontroleerd, goedkeurt.

Het klakkeloos overnemen van programma's van de vorige lichting is een domme fout.

De S.cn. moeten in het terrein, op de schietbanen, op de handgranaten- en andere banen het onderricht hunner groepen nauwgezet organiseren.

De organisatie der opleidingseenheden biedt de mogelijkheid de infanterie een goede opleiding te geven.

Een meer straffe centrale leiding zal het peil van geoefendheid nog kunnen opvoeren en de eenheid in de vorming van ons wapen kunnen bevorderen.

Er moet nog veel geschieden vóór de meest juiste begrippen betreffende de toepassing van de opleidingsvoorschriften ingang zullen hebben gevonden.

De noodzakelijke aanvulling van het korps instructeurs zal het noodig maken bedacht te blijven op de vorming van sergeanten-capitulant in speciale cursussen.

De leerlingen van de S.R.O.I. moeten de wijze van vorming van den soldaat en van den troep leeren kennen, door die vorming practisch toe te passen.

De beroeps-officieren, die van de K.M.A. komen, hebben terstond hun plaats in den troep als bruikbare krachten in te nemen. Hun instructieve vaardigheid moet daarom worden ontwikkeld in nauwe samenhang met de eischen, welke door de behoeften van den troep worden gesteld.

De voorziening van de leermiddelen, waarover de troep moet beschikken, dient van een centraal gezag uit te gaan. Dit moet vaststellen, welke die leermiddelen zullen zijn. Een ruim crediet moet daarvoor het eerste jaar ter beschikking worden gesteld — f 400000.— om de leermiddelen op peil te brengen; daarna zal voor onderhoud en aanvulling met f 60.000.— per jaar kunnen worden volstaan.

De opleiding van de reserve-officieren moet mede meer nog worden ingesteld op de eischen, welke de opleiding en vorming van den troep stelt, opdat deze officieren niet vreemd daartegenover staan, indien zij hun practische diensten daarin vervullen.

De practische vorming van de reserve-sergeanten, vaandrags en reserve-officieren gedurende hun te werkstelling bij de regimenten moet volgens een vast te stellen systeem geschieden; maar al te dikwijls levert deze troepdienst minder rendement dan bereikbaar is.

De coördinatie van al deze belangen vereischt een centrale leiding.

Deze centrale leiding moet zich kunnen doen voorlichten en moet proeven kunnen doen nemen met de middelen, welke de gevechtvaardigheid van de infanterie kunnen

opvoeren, zonder dat daarvoor alle regimenten worden belast.

Er worde daarom een oefen- of proefregiment bij de infanterie aangewezen of een infanterie-oefenschool opgericht.

Bij dit regiment moeten uitgezochte officieren en onderofficieren worden ingedeeld, opdat bij het geheele wapen een vast vertrouwen zal bestaan in de uitkomsten door proefnemingen bij dit regiment vastgesteld.

Bij dit regiment moeten de beroeps-officieren van hooger en lageren rang en de onderofficieren-instructeur gedurende enkele weken worden gedetacheerd, opdat deze bij hun regimenten de begrippen over de meest juiste opleidingswijze der infanterie ingang kunnen doen vinden en omgekeerd bij het proefregiment kennis genomen kan worden van gedachten, welke ontstonden bij andere regimenten en waard zijn te worden uitgedragen naar de overige onderdeelen der infanterie.

Bij dit proefregiment zou tevens een kadercompagnie kunnen blijven ingedeeld om te voorzien in de aanvulling van het korps onderofficieren.

XII. DE OPLEIDING IN DE OVERGANGSJAREN.

Mijnheer de Voorzitter, Mijne Heeren.

In den aanvang heb ik gezegd, dat een voordracht over de opleiding onzer infanterie zich er toe leent tal van vraagstukken in beschouwing te nemen en nu ik moet eindigen, voel ik hoe onvolledig ik nog moest blijven.

Ik heb dit bij de voorbereiding reeds bemerkt en heb daarom in het Juli—Augustus-orgaan van de V.O.K.L. een artikel geschreven over het geven van burgervak-onderwijs gedurende de oefeningsuren aan onze soldaten en in het Juli-nummer van „De Militaire Spectator” schreef ik over de opleiding van de sergeanten-capitulants. Beide artikelen kunnen in verband met deze voordracht worden beschouwd. Andere onderwerpen moet ik laten rusten.

De gedachten, welke ik hiervoor heb uitgesproken gelden

voor alle tijden; aan de opleiding gedurende de overgangsjaren, waarin wij ons thans bevinden, wil ik in het bijzonder mijn slotwoord wijden.

De opvoering van de practische geoeffendheid van den troep zie men thans als het voornaamste doel. Daarvoor is het noodzakelijk, dat naar de oefenvoorwaarden en naar de oefening van den troep een groote mate van belangstelling uitgaat, hetgeen mede inhoudt, dat aan het jonge kader voorlichting en hulp bij zijn verdere vorming moet worden geboden.

Thans in het bijzonder moet er naar worden gestreefd de rust, orde en regelmaat in den troependienst te bevorderen.

Kaderoefeningen op de kaart en in het terrein zullen voorloopig nog niet kunnen worden gehouden.

R.Cn. en B.Cn. kunnen niet worden belast met het geven van cursussen aan reserve-officieren en aan oudere kapiteins en ritmeesters. Hierin zullen de brigade- en divisie-staven moeten voorzien.

Dat de IIe bataljons onder de bevelen van twee chefs staan is een nadeel voor de opleiding, waarvan de gevolgen door overleg en een doeltreffende organisatie zooveel mogelijk dienen te worden geëlimineerd.

Het is noodzakelijk en moet toch ook mogelijk zijn de opleiding zóó te organiseeren, dat bij opvoering van het algemeene peil van geoeffendheid, de IIe bataljons tevens geschikt worden gemaakt voor de vervulling van hun toch eenvoudige taak bij de grensbeveiliging.

In de Wenken voor het eerste tijdperk werd reeds rekening gehouden met de eischen, welke de uitvoering van de taak bij de grensbeveiliging, aan de IIe bataljons stelt.

Met een uiterst eenvoudige administratieve opzet van de organisatie der strategische oefeningen en wat daarmede verband houdt zullen de IIe bataljons zeer zijn gediend.

Er worde ook bij de strategische oefeningen gewerkt met tactische eenheden, overeenstemmende met de oefeneen-

heden, omdat dit de eenvoud in uitvoering zoo bevordert. Eenvoud biedt de eenige kans op een goed verloop.

Het indienen van bescheiden betreffende te houden grootere oefeningen worde beperkt tot een opgave van datum, plaats, tijdstip van aanvang en onderwerp.

Het indienen van oefenprogramma's worde beperkt tot aan de R.Cn. en deze keuren goed, dat die programma's hen op Maandag met de morgenpost bereiken.

Deelname aan demonstraties, propaganda-marschen en andere bijzondere gelegenheden, voor zoover deze den regelmatigen gang van de opleiding doorkruisen, worden beperkt. De voorbereidingen, voor deze aangelegenheden vereischt, geven zeer veel beslommeringen in den troep en aan de troepen-commandanten.

In den troep zelf beperke men vooral ook het papier; bij het samenstellen van instructies ga men niet verder dan tot tactische eenheden of gedeelten daarvan en dale nimmer tot het noemen van namen af.

Verslagen en opgaven, welke slechts dienen om beschouwingen te geven over plaats gehad hebbende handelingen of oefeningen worden beperkt; een onderzoek of het bijwonen van een oefening geeft een duidelijker inzicht en vraagt minder administratieven arbeid.

Troepen-commandanten eischen, dat de „stukken" op een bepaald tijdstip gereed zijn en mijden hun bureau. Is men daar eenmaal, zoo komt men er moeilijk vandaan.

Een ernstige bestudeering van de reglementen en van de opleidingsvoorschriften — de G.O.I. en de Wenken — door allen, die met de instructie zijn belast is noodzakelijk. De B.Cn. zullen daarbij organiseerend moeten optreden.

Men moet de vele nuttige, zakelijke, logische en wel doordachte aanwijzingen, welke voor de opleiding zijn gegeven, kennen, eerst daarna kan men naar een betere methode zoeken.

Een ieder doe in zijn omgeving, waartoe hij geroepen is en waartoe hij zich in staat acht. Het is een tijd, waarin de drang naar initiatief kan worden uitgeleefd.

De omstandigheden, waaronder wij in de achter ons

liggende jaren onze arbeid hebben moeten verrichten, waren moeilijk. Der traditie van het Nederlandsche officiers- en onderofficierskorps getrouw hebben wij hardnekkig volgehouden en doorgezet.

Indien er straks zal moeten worden gevochten, zullen de zooveel zwaardere offers, welke door gebrek aan voldoende geoefendheid en onvoldoende uitrusting dan moeten worden gebracht, komen voor rekening van hen, die de weermacht jaren aaneen hebben uitgehold, afgeknabbeled en ondermijnd.

Wij dragen echter tegenover de troepen, welke aan onze zorgen zijn en zullen worden toevertrouwd, een groote verantwoordelijkheid. Wij mogen niet versagen, noch ons door moeilijke omstandigheden laten intimideeren. Wij hebben de plicht tegenover onze soldaten en tegenover ons land door te zetten tot aan de grenzen van ons kunnen.

Wij, troepenofficieren, dienen gematigd te zijn in onze critiek en meer verwachtingen te koesteren van eigen prestaties dan van het leveren van critiek in onderlinge gesprekken.

Critiek kan nuttig zijn. Ze moet gemotiveerd, rechtvaardig en billijk zijn, maar tevens doelmatig en wie criticiëert moet zich degelijk bewust zijn de maatregelen, welke tot verbetering moeten leiden, te kunnen aanwijzen.

Eindelijk zijn wij kunnen beginnen aan den wederopbouw van het leger.

Welk een vreugde daaraan te kunnen medewerken. Hoevelen moesten het verval als herinnering bij hun heengaan medenemen?

De snelle uitbreiding van de weermacht werpt uiteraard ook voor de troepen-officieren groote moeilijkheden op.

Er moet worden gewerkt bij de instructie met jeugdige, onervaren officieren en onderofficieren, maar deze dragen zoo heel veel goede kwaliteiten in zich, niet minder dan wij zelf, toen wij nog zoo jong waren.

Wij ouderen deden onze ervaring op in den loop van vele jaren en al zijn daarvoor tal van verontschuldgingen aan te voeren, ook aan onze instructieve vaardigheid ont-

breekt nog een en ander. Laten wij daarom mild zijn in ons oordeel, indien wij zien, dat het aan toewijding niet ontbreekt.

Na elk opleidingstijdperk zal de praktische bruikbaarheid van de jeugdige officieren en onderofficieren zijn toegenomen.

Mijnheer de Voorzitter, Mijne Heeren.

De voorwaarden zijn thans aanwezig om de infanterie tot een sterk wapen te kunnen ontwikkelen.

Moge ons den tijd worden gelaten om inderdaad het doel te bereiken.

Indien wij om dit te bereiken morgen onzen arbeid daarvoor doorzetten of aanvangen, zullen wij de bevrediging smaken onze plicht te hebben vervuld, hoe de uitkomst dan ook zij.

De voordracht „De opleiding van onze infanterie; ook wat het kader betreft”, is opgebouwd door de behandeling van de navolgende onderwerpen:

- I. De opleidingsvoorschriften.
- II. De opleiding van de infanterie in Duitschland, Frankrijk en België.
- III. De opleiding van de infanterie werd gedurende de laatste veertig jaren onvoldoende verzorgd.
- IV. Een goed opleidingsstelsel is onontbeerlijk.
- V. De opleiding van het kader.
- VI. Een ruime toebedeeling van leermiddelen is noodzakelijk.
- VII. De troependienst moet hoog worden gewaardeerd; de opleiding vraagt rust, orde en regelmaat.
- VIII. Versterking van de tucht is een belang van de hoogste orde.

- IX. Het handhaven van waarachtige traditie vormt mede het karakter van de infanterie.
- X. De kracht der infanterie ontspruit aan de geestelijke weerbaarheid van het geheele volk.
- XI. De opleiding van de infanterie vraagt een doeltreffende organisatie en heeft behoefte aan centrale leiding.
- XII. De opleiding in de overgangsjaren.

De Voorzitter:

Ik dank den Overste Veldmeyer voorloopig voor zijn boeiende rede en geef het woord aan den Luitenant-Generaal b.d. Jhr. E. Wittert.

Luitenant-Generaal b.d. Jhr. E. Wittert.

In het begin zijner voordracht vestigde spr. er de aandacht op, dat een schijnbaar onbeteekent détail, n.l. de dagindeeling van oefen- en rust-uren, van grooten invloed kan zijn op het rendement van het onderricht. In dit verband zou ik nog de aandacht willen vestigen op een ander punt, eveneens slechts een détail: Reeds in mijne luitenantsjaren gold bij de bereden artillerie een regel: „Begin nooit iets nieuws of iets bijzonders op een Maandag”. Nu meen ik van spr. gehoord te hebben, dat zijne oefenweken wel op Maandag aanvangen. Wanneer dit niet op Maandag, doch op een anderen dag geschiedde, b.v. op Dinsdag, dan zou Maandagmiddag omstreeks 5 uur de leider der oefeningen aan de instructeurs het programma kunnen mededeelen voor de volgende week. Het kan voorkomen, dat dan de klassen op een ander terrein moeten aanvangen, c.q. een andere tenue hebben, m.a.w. dat er wijziging komt in datgene, wat men in de afgelopen week deed. Wanneer dit nu Dinsdagmorgen aanvangt, dan herinnert ieder zich nog duidelijk, wat Maandagmiddag medegedeeld en besproken werd. Had echter die bespreking Zaterdag omstreeks 12

uur plaats, dan bestaat er zeer veel kans, dat Maandagmorgen, d.i. anderhalven dag later, vergissingen worden begaan; de vrije Zondag, die de oefeningssfeer verbreekt, spreekt in deze ook een woordje mede; terwijl ook de invloed van de afwezigheid van hen, die met z.g. eerste gelegenheid terugkomen, niet vergeten moet worden. Aangezien een en ander mij proefondervindelijk is gebleken, beveel ik dien kleinen wenk in de overweging van de leiders der oefeningen aan.

In het verdere verloop zijner voordracht deed spr. uitkomen, dat onze infanterie slechts sterk kan zijn, indien zij gedragen wordt door de sympathie van de gansche natie.

Hiertoe moet de weermacht zich aan het volk vertoonen.

Daarbij is de militaire muziek, tamboers, hoornblazers, trompetters inbegrepen, onmisbaar. Toen in den afgelopen zomer bij den Luchtverdedigingsdag te Amsterdam een aantal gemotoriseerde onderdeelen een rondmarsch door de stad maakten, vermeldden de bladen, dat zulks slechts matige belangstelling had opgewekt. Dit valt niet te verwonderen: in eene stad als Amsterdam met haar druk verkeer van tramwagens, personen- en vrachtauto's trok het geluid alleen van die militaire motorvoertuigen niet in voldoende mate de aandacht; geheel anders zou het geweest zijn, indien aan het hoofd der colonne, hetzij in een voertuig, dan wel op motorrijwielen zich eenige trompetters of klaroenblazers hadden bevonden, die door hun geschal de nadering der colonne hadden aangekondigd.

In de laatste jaren valt zeker bij ons volk eene toeneemende waardeering van de weermacht waar te nemen; de infanterie heeft hierin echter nog slechts een gering aandeel. Na afloop der legeroefeningen leest men in de bladen over de verrichtingen van cavalerie, wielrijders en rijdende artillerie; bij militaire plechtigheden, zooals wij er in den laatsten tijd vele aanschouwden, zijn het koloniale reserve, mariniers, matrozen en enkele andere korpsen, die met den — zij het dan ook welverdienden — lof gaan strijken. En

toch mochten b.v. bij het huwelijk van Prinses Juliana en bij den doop van Prinses Beatrix de infanterie-bataljons, die in de residentie verschenen gezien worden; de pers heeft er niet over gerept. Eerst zeer kort geleden, na de Wapenschouw van 29 Augustus, kon men in enkele bladen lezen, dat de infanterie niet behoefde onder te doen bij de z.g. keurkorpsen.

Wanneer de waardeering van het volk zich uitte in het aanbieden van geschenken in den vorm van muziekinstrumenten en bijbehorende sieraden waren het in den regel de bereden wapens, die met pauken, paukenpaarden, klaroenen met vanen e.d. werden bedacht. Om die reden heeft dan ook de Kon. Vereeniging „Ons Leger” in gemeenschap met het „Genootschap voor Militaire Traditie en Uniformkunde” eene actie opgezet om aan de regimenten infanterie, waarbij toch het grootste gedeelte van 's lands zonen dienen, paradetrommen of iets dergelijks te doen aanbieden en wel hetzij door de burgerij der steden aan de aldaar in garnizoen liggende korpsen, dan wel door de inwoners van bepaalde landsgedeelten aan de regimenten, wier dienstplichtigen uit dat landsgedeelte voortkwamen. Dit laatste heeft niet veel succes gehad, hetgeen ook toe te schrijven valt aan de omstandigheid, dat o.m. in de provinciën Zeeland en Friesland, die de dienstplichtigen leveren resp. aan het 14e en het 9e Regiment en in de stad Amsterdam, waaruit het 7e, het 18e en gedeeltelijk ook het 5e Regiment gerecrueteerd worden, die korpsen niet in garnizoen liggen, hetgeen, hoe gemotiveerd dan ook, de bevolking aldaar toch ietwat wrevelig stemt. In enkele garnizoenen zijn echter reeds paradetrommen aangeboden, terwijl niet uitgesloten is, dat in 1939, bij het 125-jarig bestaan der regimenten, dit goede voorbeeld navolging zal vinden.

Tot staving van de door spr. geuite stelling, dat de weerkracht van een volk zich weerspiegelt in het karakter der infanterie, wil ik hier eenige regelen voorlezen uit een in de „Revue des Deux Mondes” van 1 Juni 1935 onder

den titel „le Roi Albert et l'infanterie belge" verschenen artikel van de hand van den — van de cavalerie afkomstigen — Franschen generaal Weygand, luidend:

„...Mais l'infanterie! Nous nous inclinons tous bien bas devant elle. Elle marche à la bataille pliant sous le poids de tout ce qu'il lui faut pour vivre et pour combattre; elle tient le terrain dans la défense et le conquiert dans l'attaque, „elle garde la terre". Toujours ou premier rang, elle est exposée à tous les coups, ceux qui sont lancés de loin, comme ceux qui partent de près. Elle seule, dans la lutte moderne, combat, aux moments de crise, corps à corps. C'est elle qui peine le plus, que l'on tue le plus. *De sa trempe physique et morale dépend la valeur combattive d'une armée. Et comme c'est elle le nombre, c'est elle qui représente vraiment la Nation en armes. Elle est l'image des vertus militaires de la race.*"

Luitenant-Kolonel S. Veldmeijer.

Mijnheer de Voorzitter,

Inderdaad dienen wij er steeds op bedacht te zijn den oefentijd zoo rendabel mogelijk te maken.

Het leger is een groot bedrijf. Daarom kunnen wij ook van het bedrijfsleven veel leeren.

Langs empirischen en wetenschappelijken weg zoekt men in een goed bedrijf naar stelsel en methode om de capaciteit zoo hoog mogelijk op te voeren.

Van enkele groote bedrijven, waarin werkgevers en werknemers gelijk belang hebben bij opvoering van de productie, vernam ik onlangs, dat daarin werktijden werden doorgevoerd van 7.30—12.00 en 12.30—16.30, omdat na moeizame onderzoekingen was vastgesteld, dat aldus de productie bij een acht-uren-werkdag tot het bereikbare maximum kon worden opgevoerd.

Bij onderdeelen, bij welke het voorgeschreven opleidingsstelsel met nauwgezetheid, ambitie, kennis van het vak „opleiden" en gezond verstand wordt toegepast, zullen

zich, naar ik meen, bij aanvang van een nieuw dienstprogramma op Maandag, geen moeilijkheden voordoen.

Het besef, dat elke oefening terdege moet worden voorbereid en daarop niets een storenden invloed mag uitoefenen, moet in allen levendig zijn, terwijl de tucht zoo behoort te worden gehandhaafd, dat van haperingen van den dienst, als er een Zondag tusschen twee oefendagen ligt, toch geen sprake zal zijn.

Ik dank den Generaal Wittert voor de ondersteuning van een gedeelte van mijn betoog en voor de belangstelling, welke hij overigens mijn voordracht betoonde.

De Voorzitter:

Ik dank overste Veldmeyer voor zijne zoo interessante voordracht en Luit.-Generaal Jhr. Wittert voor de door hem gemaakte opmerkingen.

Ik herinner mij nog levendig de voordracht door den toenmaligen Kapitein Veldmeyer in 1930 te Breda gehouden over de gevechtswaarde der Infanterie in verband met hare geoeffendheid. Indien er sedert ten aanzien van de opleiding der Infanterie veel is veranderd, dan is dat behalve aan algemeene omstandigheden zeker voor een belangrijk deel aan hem te danken. U zult zeker allen onder den indruk zijn gekomen van den gloed waarmede spr. gesproken heeft over het werk dat hem lief is en waaraan hij al zijne krachten wijdt, en ook van den ernst zijner argumenten en de door hem gestelde eischen; en het hooge plan zal U getroffen hebben waarop zijne beschouwingen zich bewegen.

De overste Veldmeyer besloot in 1930 zijne rede als volgt:

„Wilt ge ons leger populair maken?

„Strijdt dan mee voor de ontwikkeling van oefenvoerwaarden voor onze infanterie, die het mogelijk zullen maken de gevechtswaarde zoo op te voeren, dat ons wapen volle vertrouwen kan inboezemen.

„Een flinke, goed geoeffende, kranig marcheerende troep wekt de trots van het volk.

„Zulke troepen maken het leger populair.”

Wie zijn kaderbataljon op 29 Augustus langs H. M. de Koningin heeft zien marcheeren, zal gevoeld hebben, dat de Commandant behalve de theorie, die hij heden avond met ons besprak, ook de practijk beheerscht. (Applaus).

Ik dank U nogmaals, overste Veldmeyer, voor Uwe rede; ik dank U, M. H., voor Uwe aanwezigheid, en ik sluit deze vergadering.

CORRESPONDENTEN.

Het Bestuur bericht met genoegen, dat de Eerste Luitenant der Mariniers *H. O. Romswinckel* bereid gevonden is als correspondent op te treden te Den Helder.

BOEKBESPREKING.

Het opperbevel te land en ter zee, in en buiten Europa. (Een militair-staatsrechtelijke studie over ministerieele verantwoordelijkheid) door Prof. Mr. J. A. Eigeman.

De bovengenoemde studie bevat een bespreking van de vele moeilijkheden, welke er in de hoogste regionen van onze staatsinrichting bestaan met het oog op de verdediging van het Koninkrijk.

Voor den niet staatsrechtelijk geschoolden lezer mogen wij beginnen met in herinnering te brengen, dat volgens geldend staatsrecht de ministers verantwoordelijk zijn voor alles, wat hun departement betreft; terwijl de Koning onschendbaar is. Voor elke benoeming van een persoon in eenigen staatsdienst is altijd een minister tegenover de volksvertegenwoordiging verantwoordelijk. Niet alleen voor de benoeming; maar ook voor de opdracht, de instructie, welke de benoemde ontvangt, alsmede voor de wijze, waarop deze zijn taak volbrengt.

Mede als gevolg van deze verantwoordelijkheid van de verschillende departementshoofden is de regeeringstaak, behartiging van de belangen van het geheele Koninkrijk, gesplitst in even zoovele afzonderlijke deelen. Het brengen van verband tusschen deze afzonderlijke deelen werd aan het beleid van de bewindslieden overgelaten.

Uit deze opvatting van de regeeringstaak zijn in den loop der jaren vele moeilijkheden voortgekomen; moeilijkheden, welke nog niet overwonnen zijn en welke voor een groot deel voortspruiten uit het feit, dat de afzonderlijke steenen van het staatsgebouw niet door een samenbindend cement tot een hecht bouwwerk zijn samengevoegd.

Welke moeilijkheden dit zijn heeft prof. Eigeman duidelijk uiteengezet. Hij wijst op de moeilijke positie van den Opperbevelhebber van land- en zeemacht in het Rijk in Europa; op de verhouding tusschen gouverneur-generaal, minister van koloniën, minister van defensie en commandant der zeemacht in Nederlandsch-Indië. Ook wijst hij op de beschamende feiten van den overval van Urbina op Willemstad (Curaçao) en van de muiterij op de Zeven Provinciën; voor welke laatste twee feiten een verantwoordelijk minister niet met zekerheid aan te wijzen was. D.w.z. de volksvertegenwoordiging heeft het niet noodig of niet gewenscht geacht een bepaald minister ervoor verantwoordelijk te stellen.

Uit elke bladzijde van dit deel van het boek blijkt hoeveel verwarring van begrip er geheerscht heeft en nog heerscht over de verantwoordelijkheid en de staatsrechtelijke positie van de met de verdediging van het grondgebied belaste autoriteiten.

Deze moeilijkheden zijn in 1922 nog grooter geworden; toen werden de vroegere koloniën, inplaats van aanhangsels van het Rijk in Europa, deelen van het Koninkrijk. Sedertdien geniet de gouverneur-generaal (gouverneur van Curaçao of Suriname) zeer groote zelfstandigheid, ook in zijn opperbevel over land- en zeemacht, wat hij uitoefent onder de verantwoordelijkheid van den minister van koloniën, die aansprakelijk is voor de verdediging van Nederlandsch-Indië, Curaçao en Suriname. Slechts administratief stond de marine onder den minister van marine (nu van defensie). Hoe de opvolgende ministers van koloniën die verantwoordelijkheid hebben gedragen, terwijl hun departement wel voor landmacht-aangelegenheden maar niet voor marinezaken is uitgerust, blijkt niet; of liever gezegd: uit prof. Eigeman's studie blijkt, dat een enkele maal een ontstellend gemis aan inzicht in het belang van de verdediging van deze gebiedsdeelen bestond (als voorbeelden kunnen de kwestie van Urbina en de defensiegrondslagen van Nederlandsch-Indië dienen).

De samenvoeging van de departementen van marine en van oorlog tot dat van defensie heeft voor de verdediging

van het Rijk in Europa de moeilijkheden wat verminderd; maar voor die van de deelen van het Koninkrijk overzee is dat niet het geval.

Schrijver is van oordeel, dat de instelling van den minister-president, mogelijk geworden na de grondwetswijziging van 1938, de mogelijkheid biedt om de geschetste moeilijkheden op te lossen. De minister-president moet dan optreden als vertegenwoordiger van de regeering in haar geheel en is verantwoordelijk voor de staatsbelangen, voor de belangen van het Koninkrijk als geheel.

Hoewel wij de groote waarde van deze verandering, speciaal voor de verdediging van het Rijk in Europa erkennen, moeten wij toch verklaren, dat de moeilijkheden daardoor niet opgelost zijn.

Wel zal het optreden van den minister-president als hoofd der regeering een verduidelijking van de positie van den opperbevelhebber van land- en zeemacht (den militairen leider in het Rijk in Europa) met zich brengen; doch dan behoort in diens instructie te worden vermeld, dat hij voor zijn kriegsbeleid verantwoordelijk is aan den minister-president als vertegenwoordiger van de regeering. Wanneer daarin staat zooals in 1914: „verantwoordelijk aan de Regeering” (art. 6), is de mogelijkheid niet uitgesloten, dat elk lid van de regeering namens deze op een bepaald gebied verantwoording vraagt en dat wil prof. Eigeman juist onmogelijk maken (en wij met hem). Zeer terecht zegt hij op blz. 65, dat elk contact tusschen opperbevelhebber en regeering moet loopen over den minister-president. Mogé het dan ook zoo in de instructie worden vastgelegd.

Op deze wijze krijgt men in het Rijk in Europa de twee-eenheid staatsman en veldheer, die voor de verdediging van onze onafhankelijkheid, van ons zelfstandig volksbestaan onmisbaar is.

De noodzakelijke consequentie van dit systeem is naar onze meening, dat de minister-president grooten invloed moet hebben op de benoeming van de hoogste militaire functionarissen, die tot het opperbevel kunnen worden geroepen. Uit de besproken studie blijkt niet of dit thans al of niet het geval is.

Maar al brengt het optreden van den minister-president voor de verdediging van het Rijk in Europa duidelijke voordeelen met zich; voor de verdediging van het geheele Koninkrijk is de verbetering niet zoo duidelijk.

Het vaststellen van de instructie voor den commandant

der zeemacht in Nederlandsch-Indië door den minister-president, zooals schrijver voorstelt, schakelt formeele bevoegdheidsgeschillen over dit punt tusschen koloniën en defensie uit; maar de inhoud van de instructie blijft een even moeilijk probleem, omdat de bevoegdheden van defensie, koloniën en gouverneur-generaal ten aanzien van de maritieme verdedigingsmiddelen door en over elkaar grijpen.

Maar zelfs al zou het den minister-president gelukken een juiste instructie vast te stellen, dan is daarmee wel het opperbevel ter zee in Nederlandsch-Indië geregeld; maar geenszins het opperbevel te land en ter zee, zooals wij dat in Europa kennen en zooals de titel van het boek zou doen vermoeden. Het opperbevel blijft bij den gouverneur-generaal en de verantwoordelijkheid voor de verdediging blijft bij den minister van koloniën. De eerste is niet opgeleid tot oppersten militairen chef; aan hem kan naar onze meening niet de regeling van de zoo moeilijke samenwerking tusschen land-, zee- en luchtmacht worden opgedragen. De tweede, de voor de verdediging verantwoordelijke minister zou naast den gouverneur-generaal als staatsman een daartoe geschikte functionaris als veldheer, als militairen leider moeten benoemen; maar dat lijkt ons in de tegenwoordige verhoudingen onmogelijk.

Een derde punt, waarop de instelling van het minister-presidentschap in zijn huidige vorm helaas geen verbetering zal brengen, is de verdeling van de maritieme strijdkrachten over het geheele Koninkrijk. Niet dat wij bezwaren zouden willen maken tegen de bestaande verdeling, dat zij verre van ons. Wij willen slechts wijzen op het feit, dat op het oogenblik geen enkel departement daarvoor de verantwoordelijkheid wil dragen. De eerste, als zoodanig optredende minister van defensie, onder wien de marine ressorteert, heeft uitdrukkelijk verklaard voor de verdediging van de gebieden overzee geen verantwoordelijkheid te aanvaarden (blz. 43). Wanneer de minister van defensie wel verantwoordelijk zou zijn voor de verdeling van de marine, zou hij ook een deel van de verantwoordelijkheid voor de verdediging van de overzeesche gebieden dragen. De minister van defensie acht dit een zaak van de geheele regeering. „Indien elders, waar ter wereld ook, een schip wordt noodig geacht; is het de Regeering in haar geheel, die bepaalt of zulks werkelijk noodig is" verklaarde in 1929 minister Lambooy (blz. 46). De verantwoordelijkheid van de collectiviteit, die de regeering vormt,

beteekent staatsrechtelijk geen verantwoordelijk persoon; dat heeft de geschiedenis van Urbina wel bewezen.

Verbetering zou worden verkregen als de minister-president die verantwoordelijkheid op zich zou nemen. Hij is ook de aangewezen man om onder afweging van de verschillende regionale belangen die van het geheele Koninkrijk te behartigen. Om daartoe ten aanzien van de marine in staat te zijn, zou hij moeten beschikken over deskundige adviseurs inzake de aan te wenden oorlogsvaartuigen. Het aangewezen orgaan daarvoor is de marinestaf, welke dan uit het departement van defensie zou moeten worden weggehaald. Misschien ware het nog beter als het afzonderlijke departement van marine wederom in het leven werd geroepen; dan was er tenminste één instantie welke zich met de verdediging van het Koninkrijk in zijn geheel bezig hield.

Uit het vorenstaande zou men misschien af kunnen leiden, dat wij ernstige bezwaren tegen het boek van prof. Eigeman zouden hebben. Dat is echter niet het geval.

Wij zouden ieder lid van onze vereeniging, die op de hoogte wil komen van de moeilijkheden, welke thans op de „hoogste toppen van het Indische en het Nederlandsche staatsrecht" (noot 1 op blz. 111) bestaan, willen aanraden het boek van Prof. Eigeman ernstig te bestudeeren. Hij zal er uit kunnen zien welke bedenkelijke gevolgen een gebrekkige regeling kan hebben. Indien echter iemand dit boek ter hand zou nemen met het denkbeeld nu de oplossing van alle moeilijkheden te zullen vinden, zal hij teleurgesteld worden. Zeer waarschijnlijk heeft de schrijver ook niet de bedoeling gehad met één slag alle moeilijkheden te overwinnen. Het boek geeft alleen een denkbeeld aan; het wijst een richting, waarin misschien de oplossing van de vele moeilijke problemen zou kunnen worden gevonden. Als zoodanig is de kennisneming voor een ieder van belang.

Mededeelingen van huishoudelijken aard.

Nieuwe Leden.

a. Nederlandsch-Indië:

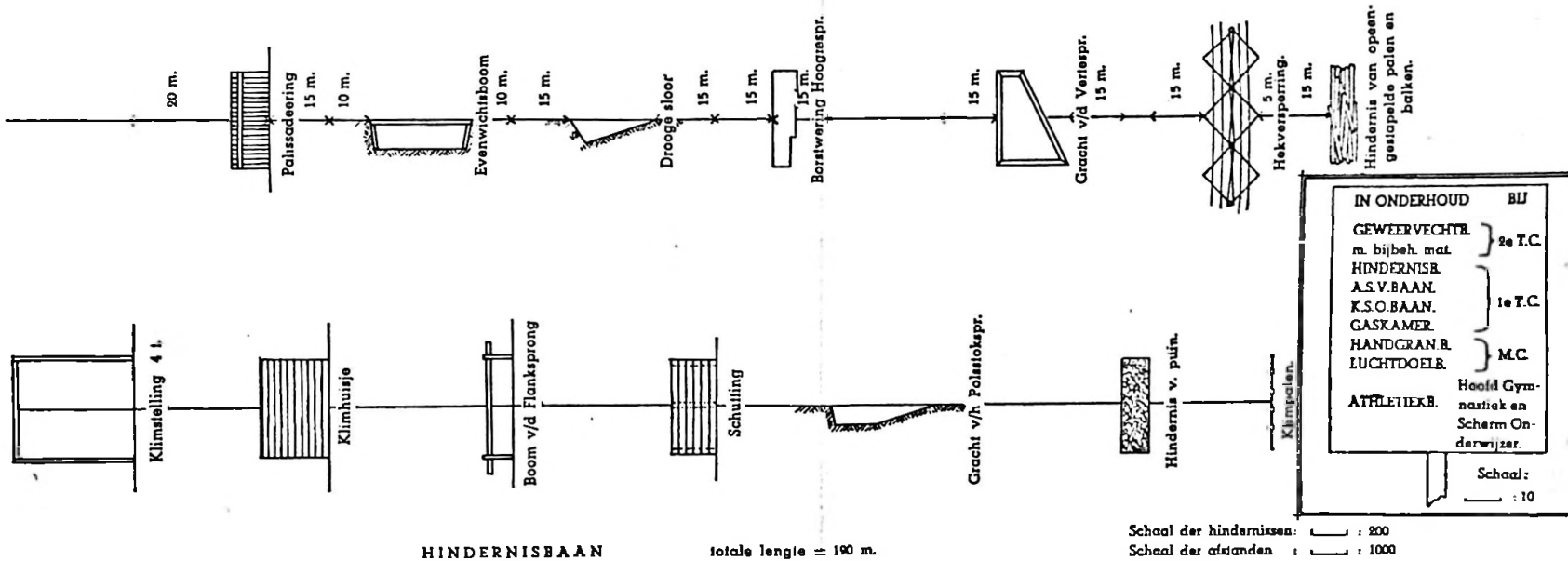
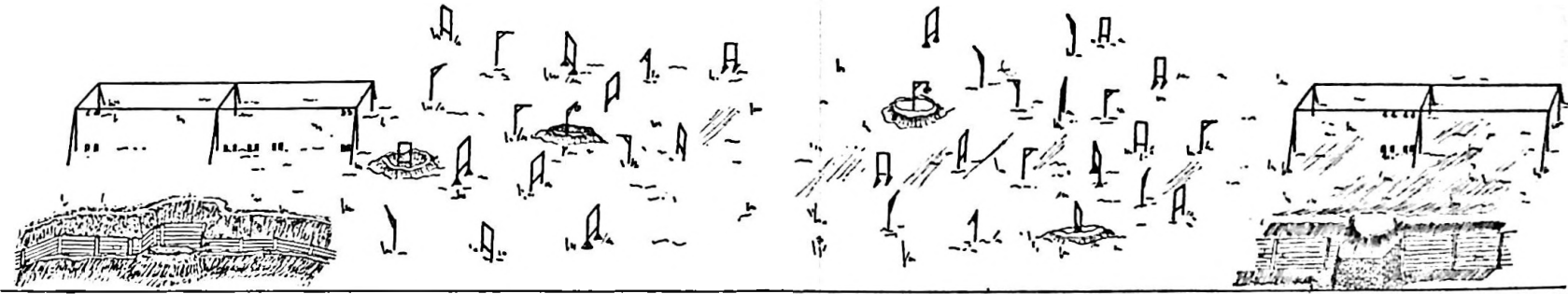
M. H. P. J. Paulissen, Kapt. K.N.I.L., E. Pesch.

b. Nederland:

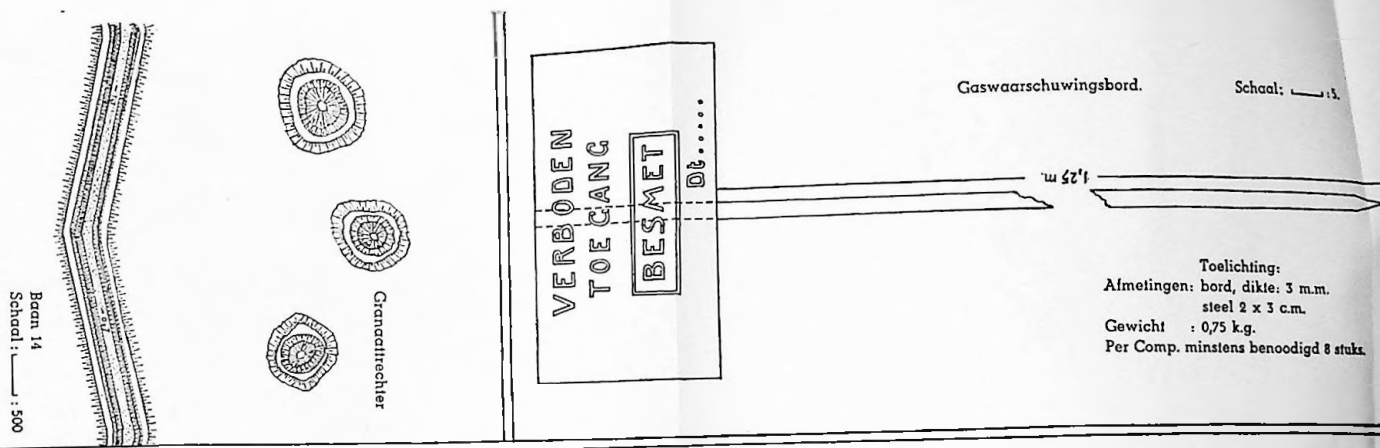
Den Haag: S. H. Hoogterp, 1e Lt. Art., H. L. v. d. Sluijs Veer, Res. 2e Lt. Jagers, C. O. G. Peltzer, Res. 2e Lt. Inf., W. C. H. van Reede, 1e Lt. Cav., J. Tammes, 1e Lt. L.V.A., H. A. Viseur, Kapt. Inf., A. Groen, Kapt. Inf., E. L. Voorwinden, Kapt. Inf., P. J. M. v. d. Linden, Kapt. R.W., J. W. A. Stout, Kapt. Inf., J. J. A. de Ridder, Kapt. Gen., P. G. H. R. Zuyderhoudt, 1e Lt. M.A. K.N.I.L., K. J. Luchsinger, Kapt. Inf. K.N.I.L., J. P. Boots Jr., Res. 2e Lt. R.W., T. Willer, Kapt. Inf. K.N.I.L., F. M. F. Claassen, 1e Lt. Inf. K.N.I.L., H. J. F. Naarding, 1e Lt. R.W., G. V. Th. Cohen Stuart, Ritm. Huz. Amsterdam: Mr. P. J. V. Roscam Abbing, Res. 1e Lt. Jagers. Apeldoorn: G. K. R. de Roos, Res. 1e Lt. Inf. Arnhem: G. V. M. Bernaert, 1e Lt. Gen. Assen: W. Siliacus, Res. 2e Lt. Inf. Breda: G. D. v. Epen, Res. 1e Lt. R.W., H. R. F. v. Seydlitz Kurzbach, Cad. Serg. Art. K.N.I.L., A. L. Mes, Res. 1e Lt. Inf., Ch. Harmse, Res. 1e Lt. Inf. Ede: M. de Jong, Res. 2e Lt. Inf. Ginneken: H. Roosink, Res. 1e Lt. Inf. Groningen: D. Jacobs, Res. Kapt. Inf. Harderwijk: R. Swart, Res. 2e Lt. Inf., H. F. Sijmons, Res. 2e Lt. Inf. Leiden: J. C. Kist, Adsp. Res. Off. R.M.A., M. J. P. D. Baron v. Harinxma thoe Slooten, Pijnacker: A. H. Goldberg, Res. Maj. Inf. Texel: A. N. Baron de Vos v. Steenwijk, Lt. ter Zee, 2e kl. Tilburg: M. E. Hoogenraad, Res. 2e Lt. Inf. Venlo: P. L. A. v. Gasselt, 2e Lt. Inf., W. J. v. Velzel, Res. 2e Lt. Inf., L. W. Russer, Kapt. Inf. Voorburg: H. v. d. Vloodt, 1e Lt. R.V.A. Voorschoten: C. L. Steenbergen, 1e Lt. M.A. K.N.I.L. Willemsoord: H. O. Romswinkel, 1e Lt. Mar. Zutphen: E. G. R. Ebens, Res. 2e Lt. Inf. Zwolle: G. Peetsold, Res. 2e Lt. Inf.

BIJLAGE I.

Overzicht van een Geweervechtbaan samengesteld uit
Bokken, Galgen, Stellages en Granaatkullen
Benodigde lengte ± 150 m.
NIET OP SCHAAL.

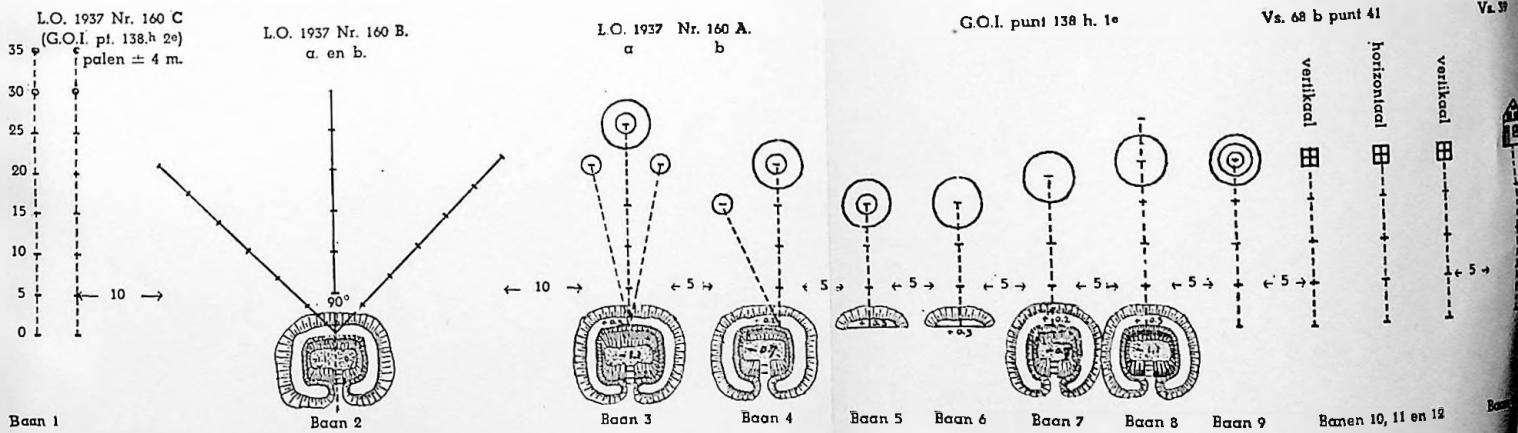
BIJLAGE 2.

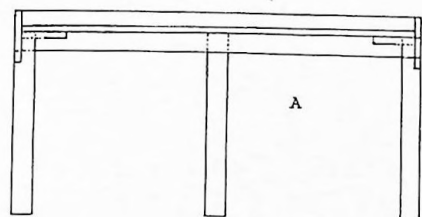

HANDGRANATENBAAN.

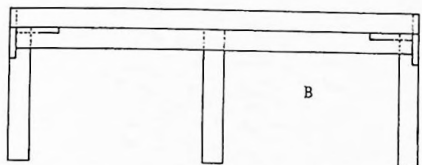
Schaal: 1:500.
Totale lengte ± 200 m.

Toelichting:
De afstanden - opklimmend met 5 m. - worden door piketten
aangegeven.
De cirkels stellen granaatkuilen voor, ze worden ± 90 cm. uitge-
graven en omlijnd met aan piketten bevestigd bandijzer.

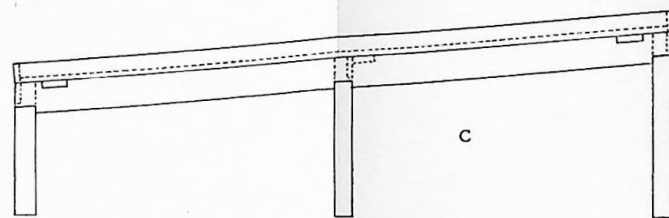

A

B

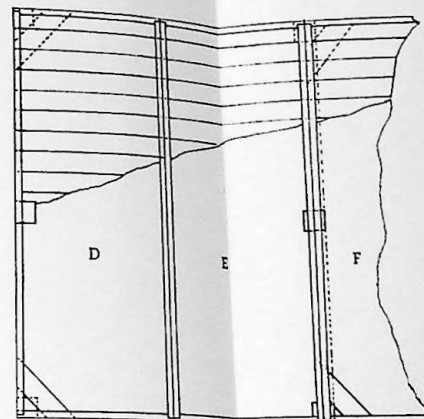
C

PANORAMA-BAK. Schaal 1 : 20.

A: Achterste juk v/h Onderstel
B: Voorste idem.

C: Zij-aanzicht
D, E, F: gedeeltelijk geteekende
(afzonderlijk afneembare)
bakken

Benodigd. 1 Panorama-bak per Comp.

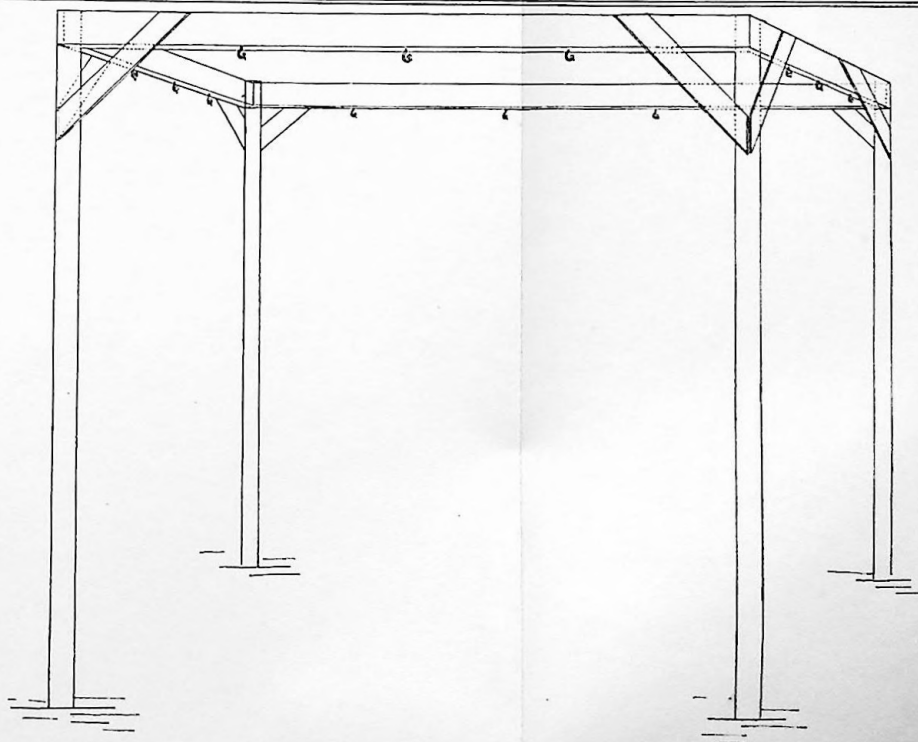

D

E

F

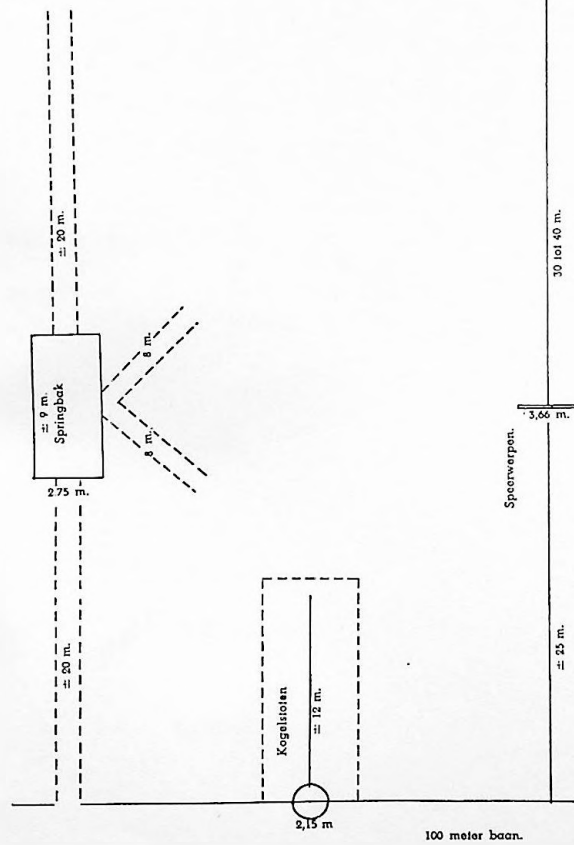
BIJLAGE 3.

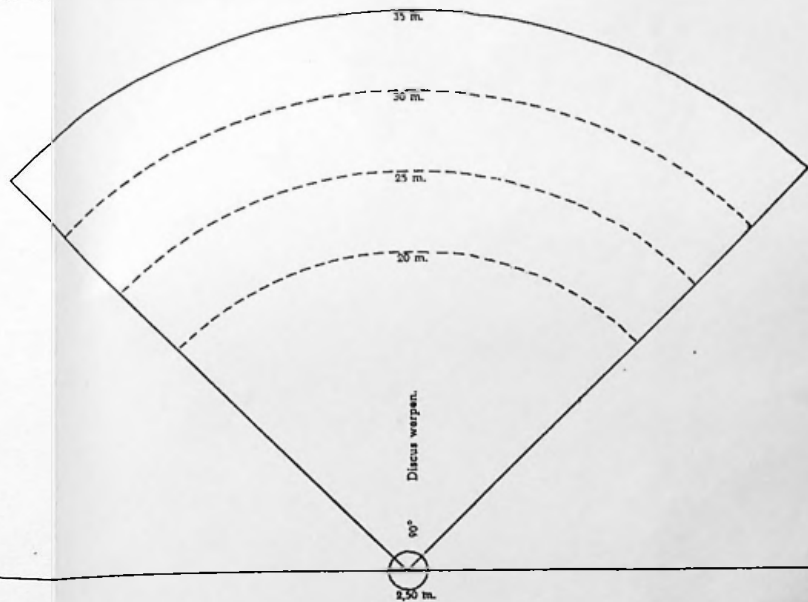
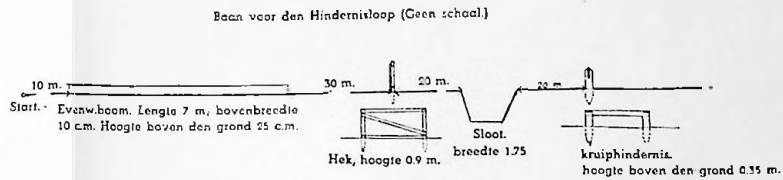
Stelling voor het beoefenen van de
Klimhouding.

Schaal: 1 : 25

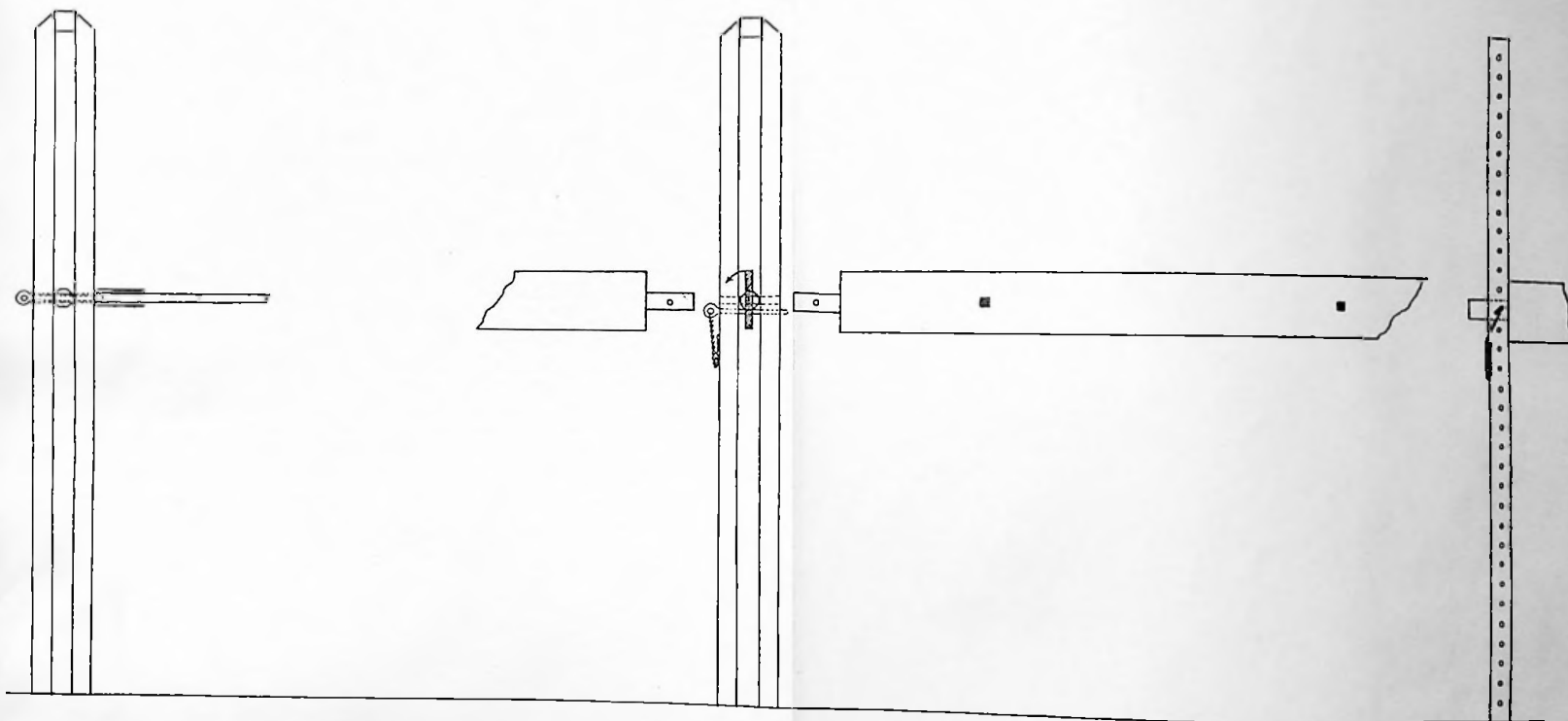
BIJLAGE 4.

ATHLETIEK BAAN
Schaal: 1:200

BIJLAGE 3.

Inrichting voor beoefening van de aanslaghouding
(Alg. S.V. Dl. II pt. 56) en het aanleeren van de Juist-snelle aanslag
(Alg. S.V. Dl. II pt. 58).

De stelling wordt uiteraard ook gebezigd voor het gebruik van
een draad-met-mikpunten

(Alg. S.V. Dl. II pt. 57).

Dl. II pt. 58).
-mikpunten

Schaal: _____ : 10

Lengte van de plank (= tussenruimte
tusschen de staanders) $\pm$ 4,30 m.

Aantal vakken: naar behoefte, doch per
Comp. minstens 4 vakken.

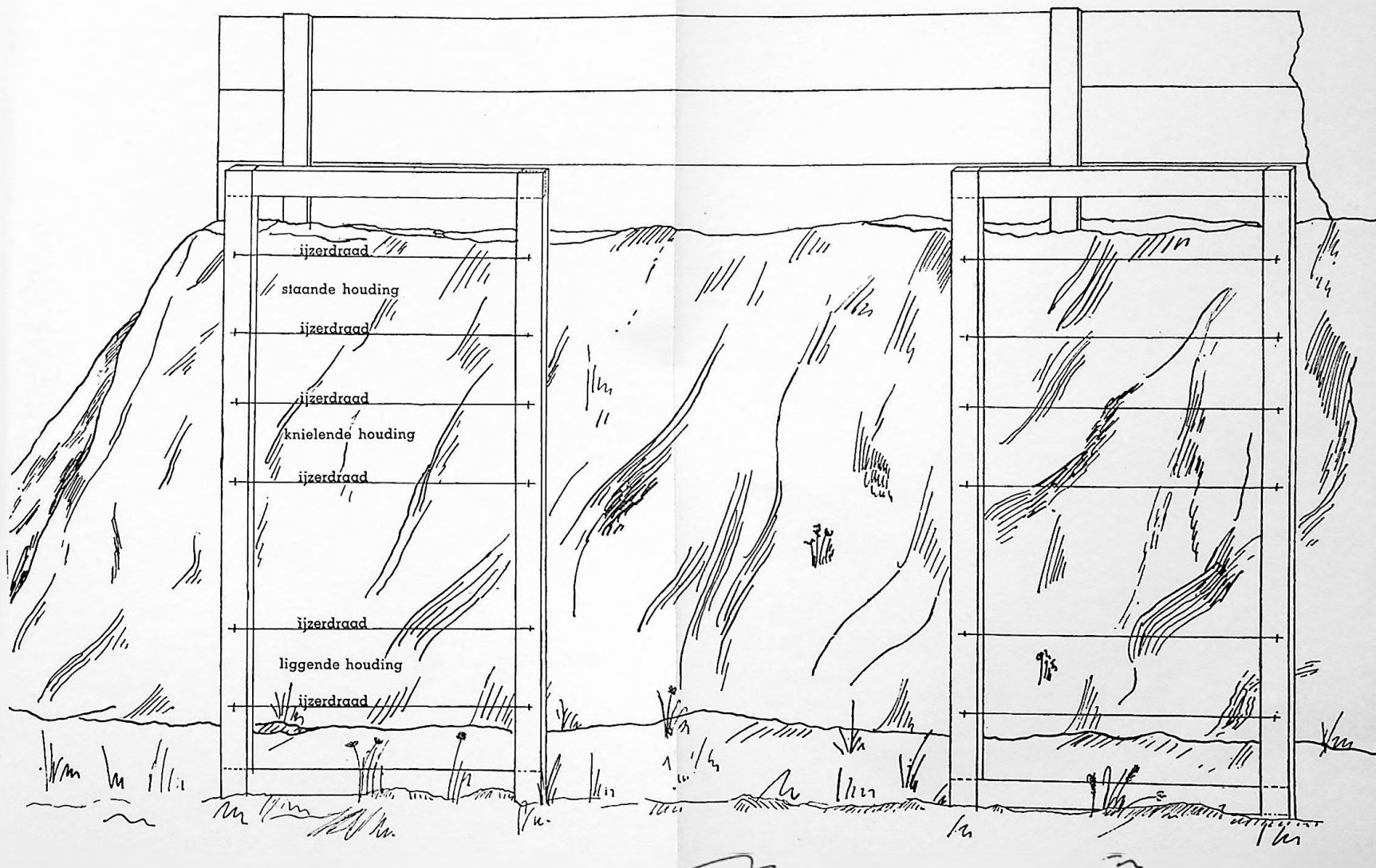
BIJLAGE 6.

K. S. O. BAAN.

Aantal ramen naar behoefte, doch per Compagnie minstens vier.

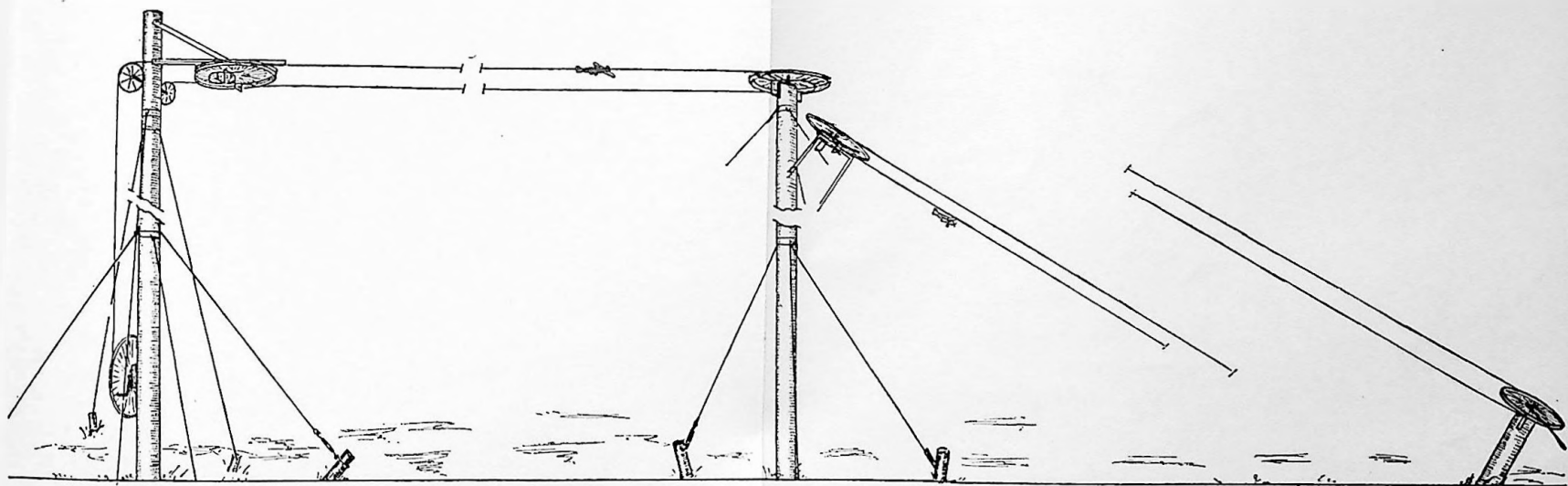
Bevestiging der schijven: door middel van waschknijpers aan gespannen ijzerdraad.

Schaal : $\square$: 10

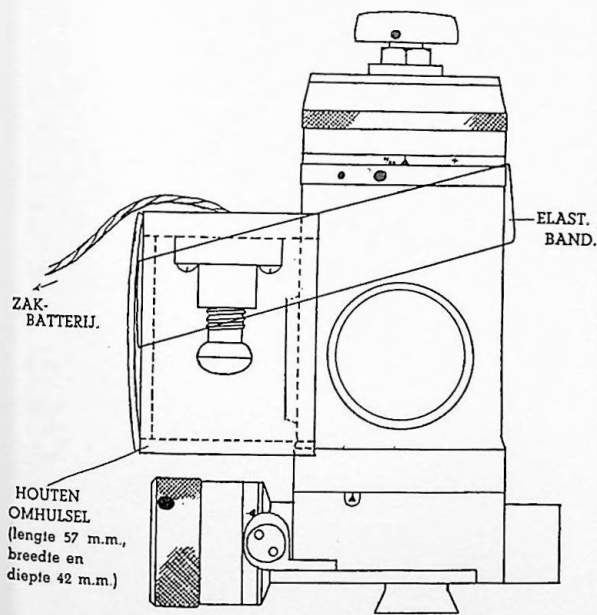
BIJLAGE 7.

Model van een gecombineerde horizontale en schuine
Luchtdelbaan. Lengte 40 à 50 m, hoogte 15 m.
(Constructie als die van R.Gr. (B.T.).)

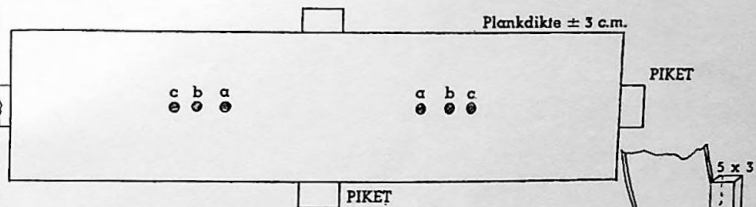
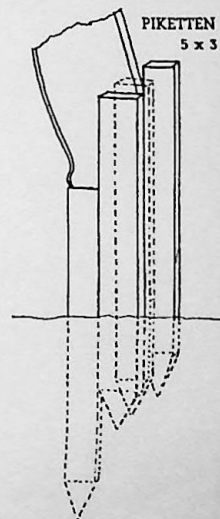
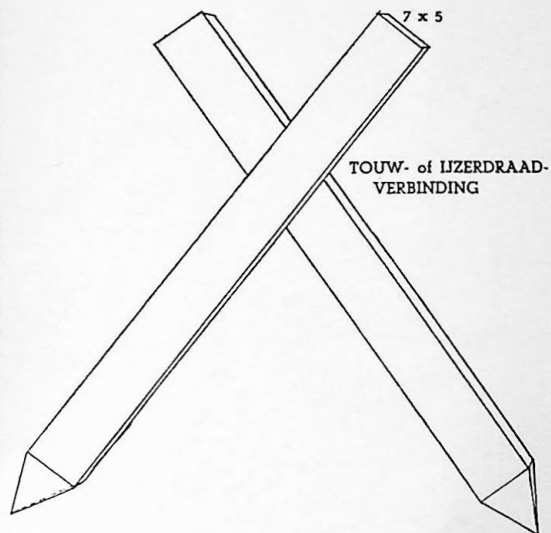
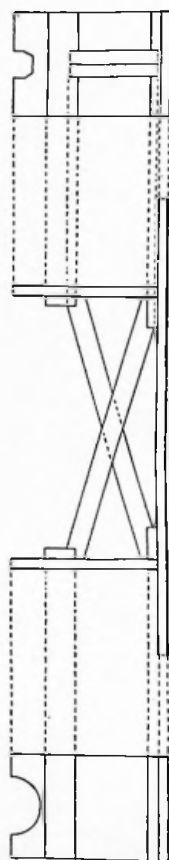
BIJLAGE 8.

VERLICHTING van het KIJKERVIZIER.
WARE GROOTTE.

INRICHTINGEN voor het VERZEKEREN van de
RICHTING bij het afgeven van NACHTELIJK VUUR
door den MITRAILLEUR M. 20.
(Zie ook DE MIL. SPEC. Juli 1936.)

Schaal: 1:5

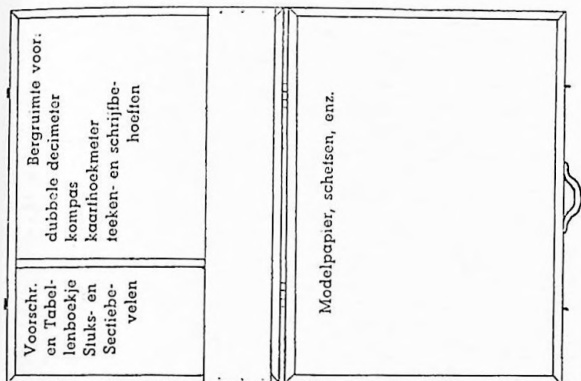
Schaal: 1:5

- a = Normale stand der Steunen.
- b = 1e stand uitgeschoven Steunen.
- c = 2e stand idem

7 x 5

BIJLAGE 9. BEVELSMIDDELENKISTJE, tevens PLANCHET.

Schaal : $\frac{1}{5}$
(Opengeslagen).

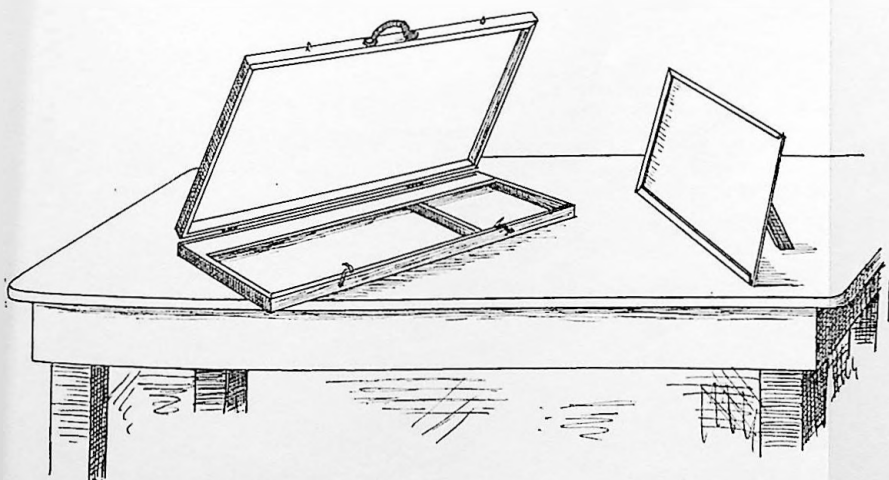
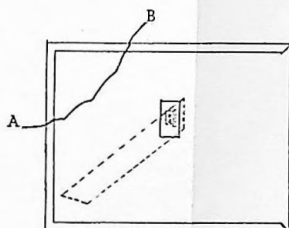

STUKSPLANKJE voor
VUUROPDRAUGHTEN. (I.R. II A
pt. 236)

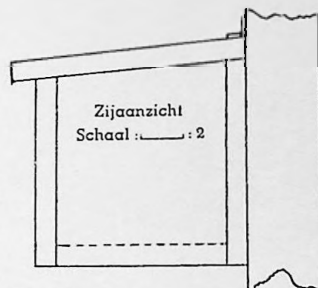
Doorsnede A - B

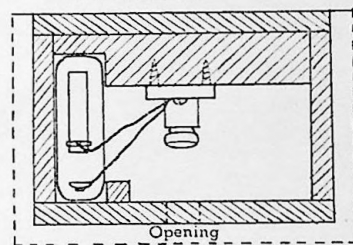
gleuf

HULPRICHPUNT

Bovenaanzicht.
Schaal : $\frac{1}{2}$

Schakelaar voor het Hulprichtpunt.
Bovenaanzicht. (Ware grootte).

